

העולם הזה

תותחים מול עיראן

"מזנק"
במ"צדי
ים-סוף

מס' 1003

כ"ט טבת תשי"ז 2.1.1957

שנה 20 המחיר 400 כ"ר

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, 1970/26785
ת. ד. 136. מען למברקים: "עולמפרט"
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שהם בע"מ, ת"א. טל. 62259
התפצה: דוד טופל ובניו, ארץ ישראל, משה
המערכת איננה אחראית לתוכן המודעות.

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורכי-משנה:
דוב איתן, אורי סלע

עורך כיתוב:
סילבי קשת

כתב בכיר:
אלי תבור

עורך תבנית:
אהרון צור

צלם המערכת:
אריה קרו

חברי המערכת:

העתה הנקרא ביותר במדינה

2/6 '72

(ב) עליו להיות שותף מלא בקביעת המדיניות. כשם שלא תיתכן קביעת הקו בדבריו בלי שותפות הרמטכ"ל, שרק הוא מוסמך לקבוע את יכולת הצבא, כן לא תיתכן קביעת הקו בכל שטח שהוא מבלי שהממשלה להסברה יתן את דעתו עליו בלב ההכרעה. מאידך, חייב ראש ההסברה לדעת מהי המדיניות, לא רק הגלויה אלא גם האמיתית.

(ג) עליו להיות מוסמך לקבוע את שיתוף הביצוע. אחרי שידע את האמת המצויה, ואת המטרה הרצויה, יכול רק מומחה להסברה לקבוע את הדרך להגיע מן המצוי אל הרצוי, בשטח המופקד בידיו.

★ ★ ★

ההסברה היא אחד הכלים בתזמורת מנהלת את עסקי המדינה. ככל שהעולם מתקדם יותר, כן גוברת חשיבותו של כלי זה.

ככלי עצמאי, טבעי שצרכיו מתגשמים עם תמיד עם צורכי שאר הכלים. בשטח הצבאי, למשל, קיימת התנגשות טבעית בין דרישות קצויה-הבטחה, המעוניין ששום דבר לא יפורסם בכלי וזמקרים ובכל התנאים, לבין צורכי איש-ההסברה האחראי על היות התעמולה בעולם ועל המוראל בעורף.

אם שני האנשים — איש הבטחה ואיש ההסברה — יהיו בדרג אחת, יתכן ויכוח עניני. אם איש הבטחה אחראי על עניני ההסברה, הענין כולו הופך לקומדיה, וזהו, כמובן, המצב הקיים.

ההסברה אינה לגלגל חמישי במרכבה הלאומית. חשיבותה מכרעת. כפי שהזכרנו ר' אמרנו לא נעם, ההסברה חסכת כסף, חר סכנת זיועה והוסכת זי.

תועמלן מטוטלם אחד יכול לשים לאל הישגים שנרכשו במאמציהם של רבבת חיילים אמציים. והמציאות תוכיח.

על כן זקוק התועמלן לאמצעים. הוא זקוק למסותים כדי להטיל את העתונאים, ולכלי-התובלה ביבשה ובים, ולתקציבי רציני, ולאמצעי-פעולה בדפוס, בקולנוע ובטלוויזיה.

★ ★ ★

חוצ מכל אלה, צריך ראש ההסברה להיות בן-אדם. הוא זקוק לראש — לא ל"לשון ללחך פונת בעלי השררה, ולא ל"לשון לשאת את פנקס המפלגה. אהרת פשוט חבל על הכסף.

בישראל אין מחסור בבני-אדם כאלה. צריך רק לתת להם לפעול.

לוי אשכול

הערכים. אבל לך ומצא משהו ממנהיגי המדינה המבין בזה.

נחמיה שורץ, נתניה

מכתבים

כאלף עדים

מתוך דבריהם על עתיד רצועת עזה (העולם הזה 10/2) אפשר להשיב שכל חי עולם, כולל האו"ם ומצרים, רק מחכה שי נודע שאנחנו רוצים להשאיר את עזה בי חוד מדינת ישראל, כדי שיצא בתרועות הירדן. האמת המרה היא שגורל רצוני עת עזה אינו תלוי ברצוננו. אנחנו כשהאוי"ם יאמר לנו לפנותה, נפנה אותה ואין כל כסף שהוא יאמר זאת!

אליהו ביטון, חיפה

ניגשתם ישר ללב הבעיה — החינה הפי-ייתים. גם אני משוכנע שאם ישראל תציע לקלום אותם וליישב אותם מחדש, יסכימו שהרצועה תסופח לישראל וכזאת ייחתם, לי מעשה, הכסף השלום הראשון בני ישראל ו

אינני לאומני צורה, אבל אני משוכנע ש-עזה חייבת להיות חלק מישראל, ולוא רק כדי ליצור נשר אל העולם הערבי. בעזה נובל לתקן את הרושם הרע שעשינו ולהוכיח לעולם כי אנחנו מסוגלים — ומוכנים — לבנות חיים משותפים עם הערבים. העובדה שאנחנו — "האוי"ב" — עשה יותר למען הפלסטינים מאשר עשתה מצרים "האחות", תכר כאלף עדים לטובתנו.

דניאל הירש, תל-אביב

מצבת זכרון

ברצוני להביע את הערכתי והערצתי ל-מפעלכם, נפלו למען תחי המולדת. בתור קצין צבא הקבע לשעבר, הכרתי רבים מן הנפלים, ומפעלכם משיש מעין מצבת-זכרון ענקית לזכרם.

א. אלון, ירושלים

על הרם שנשכר

צדקתם בהחלטה לפרסם את פרטי המאורע בכפרקאס (העולם הזה 10/2). אין לי כל ספק שמסקנה מועזת זה הוא תוצאה, ולו גם בלתי-ישירה, של מדיניות עוורת והרת-אסון לגבי המיעוט הערבי בארץ. בפרט, ולגבי כל שכיניו בכלל... נראה לי שהרבה דם זויעה יוכלו להחלץ כאם יגיעו פעם להנה השלטון אנשים אשר יכינו שקומה הפדור של מדינת ישראל תלוי בערכי המרחב יותר ממה שהוא תלוי ביהודי התפוצות.

עמוס ריצמנוג, חיפה

נכון, זה היה מקרה מעצב, אבל האם ה-אחרים שלנו העובדים בשרה ונחרנים על-ידי פיראין הם אישנים יותר מאתם ערבים שחורו מעבודתם?

טובה חלילוב, תל-אביב

יש הטוענים שמעשה כזה עלול לקרות בכל עם נורמלי: אינני רוצה ברע להתווכח על מידת נורמליותם של הטוענים כד... אהרן ברט, עכו

נדמה לי שאחד הנורמים הנהוגים — לא החידודי, כמובן, אבל לי חשוב — שאיפשרו את מעשה הוועה, היא האמטואליזציה של התנ"ך הנפוצה כל כך בארצנו.

ד"ר אלכסנדר זק, תל-אביב

האם אינכם חושבים שאם נתן הופש ל-ערבים בישראל, יעודד הדבר את תאבונם עוד יותר, כמו אחיהם המצריים, שאחרי פינוי סיני דורשים שחזור לנבילות התי-לוקה?

יוסף פרלמוטר, משמר דוד

עתונים במקום ממוגזת

ברגע שאני כותב לכם מכתב זה נראה כי הממשלה החליטה לקיים משפט פומבי בענין כפרקאס. אם החלטה זו תתקבל, יהיה על כולנו ללחוץ לכם את הירד.

פרשת כפרקאס הוכיחה שני דברים: (א) יתירות התמכרות של המפלגות בארץ, שהחלו למלא כל תפקיד ציבורי או מסרי שהוא. מלבד חוקת הענינים לעצמן, (ב) את עליית חשיבותם ומשקלם של העיתונים הבלתי-תלויים בארץ. ישנן גורמים ציבוריים ראשונים-מלה ומתוונים עתה המכשיר העיקרי לכיסוי הרצון החברתי.

העולם הזה יאמר, שני העתונים שלהמו את מלחמת כפרקאס ויצרו תנועתם נדו-לה למען הצדק בפרשה זו, עשו לא רק שירות לאומי חיוני למען הדורות הבאים, הם סיכלו לידיהם תפקיד סמית צריך לי

היות מוטל על המפלגות, אלמלא פשטו אלה את הרגל.

חיים גולדמן, תל-אביב

הקרב בביתה ב'

תוצאות המישל שערבתם בין הילדים (העולם הזה 10/1) לא הפתיעו אותי. במורה בביתה ב' אני שומעת כל יום את הילדים מדברים על הערכים. בצורה זו או אפילו יותר נרועה.

מה שהרגיו אותו הוא שניסיתם להטיל את האשמה על הסורות.

ל' היותם אתם מורים, ול' שמעתם יום-יום כיצד הילדים, שאתם משקיעים בהם את מיטב כוחכם, באים מן הכית מלאים דבריו הבל, רעיונות משהיתם ושיחות פלוקלות ששמעו אצל ההורים. היה לבכם נשכר מן מן נדמה שאין נבול לטימטום של ההורים הישראלים הממוצעים.

האסון של הילד הישראלי הממוצע הוא אחד: ההורים הישראלים הממוצעים, מי שרועה לחנך את הנוער, צריך להתחיל בחינוך ההורים.

מורה, חיפה

מה יהיה המצב בארץ כאשר ילדים אלה יהיו את השלטון בידיהם?

מיכל שחם, שרד

למה להכחיש? בעור שהחברה דורשת כי שום אדם לא יבנה נשר אם אין בידו דיפולמה, ולא יומא אנשים אם לא למד שינוי ארוכות באוניברסיטה. הרי כל פחה אוילית יכולה ללדת ילד ולהעניל את נשי מתו כאות נפשה!

יתכן שהגיע הזמן לאסור על הנשים להיות לפני שיעברו קורס יסודי לאמחות ישראל בלדר, נתניה

פרחי קתרינה

מאמרם הנכון על חוסר זכות הקיום של הקור הקיימת (העולם הזה 10/2) מוכיח לי סיפור:

לפני כמה שנים מצאו כמה קצינים טובים היים חיי עומד על המישור ליד גן פרי הים בכפרסופול. הם שאולחו למעשינו, אך הלא ידע רק שזו פקודה חקורסורל. הקצינים המייביו לחקור, והגיעו בזה אחר זה יסכנים, ולסוונגם, למאור ולפסקובנים. אף אחד לא ידע מי נתן את הפקודה ולמה רק אחרי שהחקירה הפתעה במסמכה הסבר כי כימי ויסטריה הנדולה הצארות הרוכית, ניתנה פקודה להציב זקף על הגן. בו נדלו פרחים מיוהדים שהיו אהובים על הצארות. אחרי שהצארות מתה, ואחרי שכל מיטטר הצארים הופל, פשוט נשכו לבטל את הפקודה.

שמואל ה, תל-אביב

מה אימרים לעולם?

כל השורות היות ככתבה על ההסברה (העולם הזה 10/2). ביחס להגבלות על העי-תונאים חורים, היו מוגזמות. לעתונאי הי-מפורסם ריו קארלסון, מחבר הספר, "מקחור דרמטי", כתב את ספרו על סמך הדברים שראה בני עינו. הוא נכנס למצרים לאחר שקיבל מכתבי המלצות מירודי הערבים כי אצות-החברות, ול' אשר כתב בעתונאי כי היות אינו מוסר המלצות הנימה למלחמת הי-קורס המובלמית. להיפך, הוא מעמידה כי איך מניהר ומור.

זאב קטין, דנבר, ארצות-הברית

ההבדל הוא שמה שהתרחש בצד הישראלי של חזית סיני לא היה מנוח ומנוח.

הודעה חשובה לג'ינג'ים

תיאטרון זירה מזמין את כל הקוראים שהם ג'ינג'ים להצגה מיוחדת של **פרנסואה ראש-גזר**

ההצגה-החדשה התיאטרון, על אודות הנער ששערו אדום ובהירות משש על פניו, גזרו את תלושיה יסה למטה, הביאותו אל קופת תיאטרון זירה (ריינס 6, תל-אביב) בשעות 11 עד 2 אחה"צ, 5 עד 7 בערב, כדי שיסימנו בו מקומות הישיבה.

ההצגה המיוחדת תתקיים ביום ה' 10.1.57, בשעה 7 בערב. הכניסה אף ורק לג'ינג'ים.

נזר כאן

תלוש כניסה לג'ינג'ים

להצגה מיוחדת של **פרנסואה ראש-גזר**

בתיאטרון "זירה" 10.1.57, בשעה 7 בערב

שורר

כאם

זכמים ביום

פירוש הדבר: הכנסת ילדים ערביים ל- כיתות בבתי-הספר הממלכתיים העבריים, אם הוריהם רוצים בכך, מתן עידוד ממלכתי להקמת מושבי-עובדים וקיבוצים ערביים (ואם אפשר, מעורבים), שיבון הערבים במנגנון הממשלה (כולל שירות החוץ), שר קום הפליטים הערביים הנמצאים בתוך ה- מדינה, ומאות צעדים דומים.

בדברים מסוג זה אי אפשר, כאמור, להתייחס ולרמות. כל מעשה מסוג זה יודע תוך שעות מעטות בכל רחבי המרחב. אם יספק המטכ"ל הלבן לידעות האלה את הרמקוס האדיר של התעמולה המדעית המודרנית, הוא ייצור תוך שנה-שנתיים מציאות פסטי- כולוגית חדשה במרחב.

★ ★ ★

מעשים ידברו. אחרי שכנותה של ישי- ואל כלפי ערביי פלסטין, החיים בגבול- לונה, תוכנן על-ידי מאות מעשים שאינם ניתנים להכחשה, אפשר יהיה לדבר ברצינות לערביי פלסטין אשר מעבר לגבול.

ההצעה לערבים אלה תהיה פ- שוטת בתכלית, מובנת גם לאיכר המפגש ביותר: להצטרף ביחידה ערבית עצמאית לארץ-ישראל מ- אחרת. כל אזור שיצטרף, ישוקמו הפליטים היושבים בו, וישתלבו תושביו בכלכלה המתקדמת המ- אחרת.

אפשר לתת לאיחוד זה צורות פורמליות שונות — משטר של פדרציה, או של קר- טונים בנוסח שווייץ, או כל צורה אחרת. כל ההצעות חשובות ברגע זה רק מבחינה חינוכית. מבחינה מעשית חשוב רק העקרון: ההכרה ההדדית בזכותם הלאומית של שני העמים למולדת המשותפת, הדרישה שכל הצטרפות תהיה מרצון חופשי, כי כל אחד משני העמים יהיה חופשי בחלקו שלו, ש- תהיה שותפות כלכלית, תרבותית ומדינית, וכי האיחוד הסופי יתגשם שלבים-שלבים, בתהליך טבעי, ככל שיגדל האומן ההדדי. **מעשים ידברו. מעשים ירכשו אימון. היום בנצרת ובטייבה, מחר בעזה ובחאן-יוניס, מחרתיים ב- חברון ובשכם.**

בכל מקום יקומה, זו הפעם הראשונה, תנועות ערביות אמיתיות הדוגלות בהשתל- בות עם ישראל. המדינה תוכל לתת להן סיוע אדיר.

ישנם נימוקים רציניים מאד נגד דרך זו, פוליטיים, כלכליים וצבאיים. אולם מחשבה שניה תוכנית שגם מבחינה סוליתית, גם מב- חינה כלכלית וגם מבחינה צבאית טוב יותר שערביי פלסטין יהיו קשורים לישראל ב- מסגרת משותפת, מאשר שיהיו קשורים ב- מסגרת משותפת עם אויבי ישראל.

כיום הם יושבים מעבר לגבול — מקור רוב הצרות של ישראל, עריסת הפידאיון, מחר יוצר גבול חדש רחוק מן הגבול ה- נוכחי — לא גבול של כפיה, לא גבול של שבת-השק, אלא גבול של שלום ושותפות.

★ ★ ★

די להגשים תוכנית כזאת, חייב ה- מ"כ"ל הלבן לקום, לא מחרתיים, כי אם מחר.

מספרים על איכר שמרני, ששמע כי בנו רכבת המקשרת את כפרו עם העיר. תחת לנסוע בעולתו משך חצי יום, יוכל להגיע ברכבת זו תוך שעה ולהרוויח חמש שעות. שאל האיכר: "טוב, אבל מה אעשה בחמש שעות אלה?"

חסידו הסיבוב השני טוענים כי ההישג העיקרי והאמיתי של מיב- צע סיני היה כזה שהמדינה ה- וויחה שנה או שנתיים זמן. אם אין לממשלה תוכנית מעשית כדי לנצל שנה-שנתיים אלה לשם שיי- נוי יסודי במצב, ומניעת הסיבוב השלישי, לשם מה היה צורך ב- מיבצע?

כדוגמה לשאר החלקים, לא כדי שישימש נשק נגד אחיו, אלא כדי שישימש גשר אליהם?

אני מאמין שהתשובה היא: ערביי פלסטין. הם העם הקרוב לנו ביותר — חלקו שו- כן בגבולות המדינה, חלקו השני שוכן ב- צוה, וחלקו השלישי, העיקרי, שוכן לאורך שאר גבולותינו.

זהו העם הערבי היחיד שלא הרוויח מאומה ושהפסיד את הכל במלחמה השמית הגדולה.

אל כל ערבי אפשר לדבר במלים. המלים הן זולות, וערכן מועט. אולם אל עם ערביי פלסטין אפשר לדבר במעשים. לו יש מה להציע. ואת שפת המעשים מבין כל אדם — גם הפלאח שלא למד קרוא וכתוב, גם הסומא החולה בטרבחומה. מעשים אינם נ- תנים להכחשה ולויכוח.

גם האדם הנחשל ביותר בעולם

רות לנו לארגן את מחשבותינו על בעיות המחר. אולם לא בתוכניות-שלום המחסור. הצעת-השלום הגאוגית ביותר לא תעזור כי- יום לשלום יותר מאשר שיקויה-האהבה של מיטב המכשפות לצעירה המבקשת לב עלם. התהום הרובצת בין שני העמים לא נח- פרה על-ידי שום בעיה מעשית, אם כי טמונות בה בעיות מעשיות לרוב. התהום היא פסיכולוגית:

הערבי הממוצע מאמין כי הישראלים הם כובש אירופי קולוניאלי, יורש מודרני ל- בריטים ולצרפתים של הדורות הקודמים, גוף זר שאין לו שייכות למרחב. היהודי הממוצע מאמין כי ישראל היא ראש-גשר של היהדות העולמית מול ים של פראי-מדבר עוינים, בית לאומי נפרד שאין לו שייכות למרחב.

מציאות נפשית זו פירושה — מלחמה. **השלום יקום בו ברגע שהערבים ישלימו עם העובדה שישראל היא**

אבות הפידאיון

יודע: דיבור במעשים הוא דיבור של אמת.

★ ★ ★

מעשה הראשון חייב לנוע לאותם הערבים החיים במדינה. כל אשר יקרה להם, ישמש אות ומופת לאחיהם מעבר ל- גבול — אחים ממש, בני-דודים וגיסים, בני חמולה ובני שבט, שהופרדו (אך מעולם לא נותקו) מערביי ישראל על-ידי גורל ה- מלחמה.

שיחיו-זכויות הוא מושג דל מכדי למצות את אשר יש לעשות כאן, כדי לחקן את אשר הושחת בטימטום של שנים. המימשל הצבאי, מימשל זועות כפר-אסם, חייב ל- הימנע מחלום רע. הערבים חייבים להפוך לא רק לאורחים במדינה, אלא לשותפים בה. **פירוש הדבר: שיבון הערבים בכל ענפי המדינה והחברה, שיי- לובם בכל הארגונים, ההסתדרות יות והמפלגות שהם חפצים להצ- טרף אליהם, חבר ערבי בממשלה (למשל כשר הפער) שופט ערבי בבית המשפט העליון ונציג ערבי במשלחת של ישראל לאו"ם (למשל לענייני הפליטים).**

חלק בלתי-נפרד מן המרחב ה- שמי, שותף טבעי לתקוותי, ל- שאיפותיו ולמאבקיו — וברגע ש- ישראל תשלים עם העובדה שאין לה חיים מחוץ לתקוות, לשאיפות ולמאבקים אלה.

ברגע שיקרה דבר זה, לא תעכב שום בעיה מעשית את השלום הפורמלי לחודשים רבים — לא בעית הפליטים, לא בעית ה- גבולות, לא בעית האחרות הערבית ולא בעית העליה היהודית. הן תיפתרנה כמעט מעצמן.

★ ★ ★

אילו היה קם מחר המטכ"ל הלבן, עליו דיברנו לא פעם במדור זה, ה- מיפקדה העליונה שתגייס את כל כוחות ה- אומה לכיבוש השלום, כי אז היה ראש- המטה מכנס ביום הראשון את כל יועציו ושאל: אצל מי להתחיל? באיזו חזית ל- צרוך את מיבצע-השלום הראשון?

במלים אחרות: גם בשעה שנדבר אל כל העולם הערבי, אל איוה חלק ממנו-נפנה במיוחד? את לבו של איוה חלק ננסה ל- בוש תחילה — לא נגד שאר החלקים, אלא

הנציבים הבריטיים אמר ב- יעתו, בנאום פרידתו מן הארץ לפני מולדתו: "בארץ הזאת יש יותר מדי- שים פקחים, ומעט מדי אנשים חכמים". היתה זאת הגדרה קולעת מאד, שנושאה נכונה עד היום — הן לגבי היהודים והן לגבי הערבים.

אדם פיקח חושב שאפשר להתחכם עם בעיות היסטוריות. הוא סבור שצריכים רק למצוא את הרגע הנכון, או את הטכניס הנכון, כדי לסלק בן יום בעיה שהתגבשה במשך עשרות בשנים.

אדם חכם יודע שאי-אפשר ל- התחכם עם בעיות גדולות, ושעל פיסגת ההכרעות ההיסטוריות אי- אפשר לרמות או להעמיד פנים זו למצוא תרופות-לפנטם.

אדם פיקח מאמין שאפשר "לדפוק" את אויב על-ידי קנוניות ומיבצעי-פתע, ולק- ית שלום בזיל הזול בשוק המציאות. אדם חכם יודע כי ההיסטוריה אינה דומה להג- רלה של מפעל-הפיס, וכי השלום יכול ל- הירכש רק על-ידי מאמץ ממושך מאד ועק- שני מאד.

בעברית צבירת, זהו ההבדל בין החכמים ביום לבין החכמים בלילה.

★ ★ ★

מלחמה בין ישראל ועמי ערב היא תהליך היסטורי. מי התחיל בה? מי אשם? מי התקיף את מי במלחמת-העצ- 'אות? מי התקיף את מי בסיבוב השני? כל אלה שאלות לגן-הילדים הפוליטי. ב- לחמה כמו זו הקיימת זה עשרות שנים במרחב, איש אינו אשם ואיש אינו חוק- פן. זוהי התנגשות של שתי תנועות לאומ- יות מוצקות. היא תימשך כל עוד לא ימצא בסיס משותף לשתיהן. שום התחכ- מות לא תעזור כאן.

האסון האמיתי של כל המלחמה היא שהאויב מאבד לאט-לאט את צורתו האנו- שית ונראה כמפלצת. אחרי שנים ארוכות של ניתוק כל מגע רוחני, קשה לזכור שגם האויב אינו אלא אדם המאמין בכנות ש- הוא לוחם למען הצלת מולדתו, בדיוק כ- מונו — ושאו נראים מפלצתיים בעיניו בדיוק כמו שהוא נראה מפלצתי בעינינו.

ישנם במחנה האויב נבלים ומטורפים נפשיים. אולם לא הם מהווים את עמי ערב, בשם שאין הנבלים והמטורפים והטפשים שלנו מהווים את עם ישראל.

ישראל שורצים אלפי "מומחים" היודעים איך לדבר עם הערבים, מפני שהערבים אינם מבינים שום שפה אחרת". מומחים אלה הם אסון לאומי ממדרגה ראשונה.

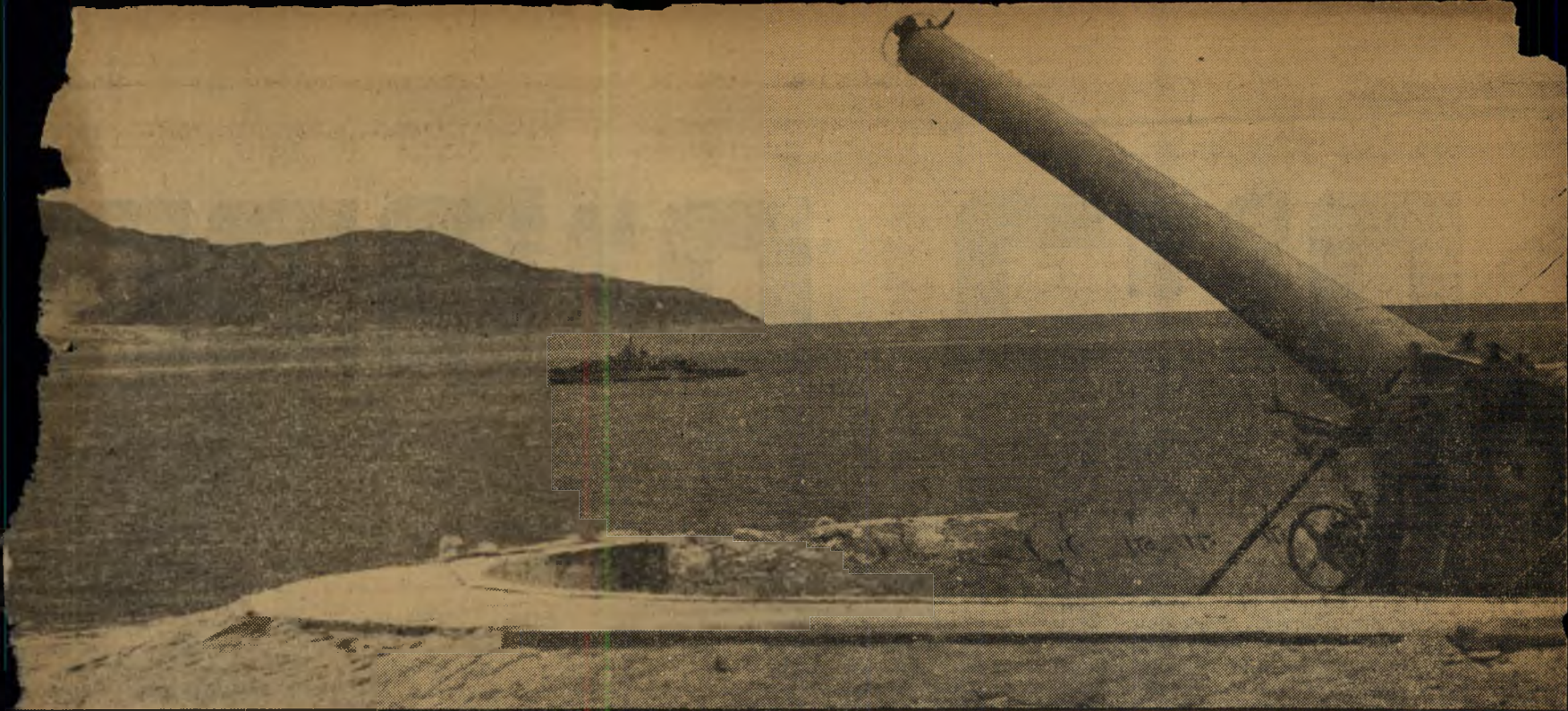
אמנם, בהשוואה לישראל, ה- ערבים הם עם מפגר. בכל שטחי זמכניקה החרישה כוחם ירוד מ- אד. אולם לגבי בעיות-היסוד של הקיום הפרטי והלאומי, אין הבדל גדול בין האדם המתקדם ביותר לבין האדם המפגר ביותר. הם נז- רגים באותה צורה בדיוק.

אילו היה דויד בן-גוריון רוזן הנילוס מאל עבד אל-נאצר ראש ממשלת-ישראל, היה המצב המרחבי משתנה במאומה.

★ ★ ★

שנם אנשים מאושרים המסיקים הנאה רבה מהמצאת תוכניות שלום. הם יודעים את הבעיות המעשיות המספריות בין ה- העמים, ומציעים פתרונות. בעית ה- ישימו לבזיר מאה אלף, נעזר בשיקוס אר. גבולות? נתן מעבר בנגב, נקח תמור את לטרון, נארגן נמל ירדני חופשי ושה. המשולש יערך מיסאל-עם בין ושביו לגבי עתידם. מקומות-הקודש? יוסל פיקוח מטעם האו"ם, מבלי להגביל את ריבונות. וכן הלאה.

אני שותף לשמחות פשוטות אלה. אין רע בתוכניות-שלום, במידה שהן עוז-

תמונת השבוע: „מונק“ במיצר אילת, בין תותחי ראס-נצראני והאי טיראן

העם

לוע מול לוע

שני לועים סימלו השבוע את מלחמת הקיום במרחב: לוע התותח ולוע צינור הנפט. מיום ליום נסתבר יותר כי עוצמת כוחו ואורך טווחו של הצינור גדולים עד אין שעור מאלה של קנה התותח.

ברגע הראשון אחרי מיבצע סיני היה נדמה לרבים כי האחדות הערבית נמוגה כי סיוט, וכי כוחם של המצרים חוסל בשדה הקרב. טענה זו חזרה בנאומי אישים חשובים בארץ. רק עתה, כעבור חודשיים, ברור עד כמה היחה זאת אשליה ילדותית. הן האחדות הערבית והכוח הערבי, שלא ניכרו בשדה הקרב, מנצחים כיום בשדה הנפט.

שני צינורות. מדינות ערב לא יצאו להילחם לטובת מצריים. אפילו סוריה לא שלחה אף חייל אחד. אך הערבים הפעילו מכשיר הרבה יותר חשוב: את לבנת החבלה. צינור הנפט הסעודי, העובר גם הוא בסוריה, לא פוצץ — דבר שעור לעבד אלנאצר עוד יותר. כי האמריקאים היו מוכנים כמעט למכור את נשמתם כדי למנוע את פיצוץ צינור זה, השייך להם.

עבד אלנאצר לא היה מסוגל להגן על התעלה — אולם הוא היה מסוגל לסתום אותה. סתימה זו חשובה יותר מכל המיגים והאלישינים — כי היא גרמה לעצירות מכאיבה במעי הכלכלה של העולם המערבי. מחוסר ברירה, נאלץ המערב ללחוץ על ישראל, כדי לאפשר את חידוש זרם הנפט.

לוע התותחנים של חופש השט בים צה"ל לגדות התעלה. לוע צינורות הנפט מנרש אותו מאדמת סיני. **הצינור הישראלי.** גם בצד הישראלי נועד לקח חשוב לדירקרב הלועים. לועי התותחנים של אונית מלחמה יש ראלית קטנה (ראו להלן). הפגינה את החי לסת ישראל להיאבק על חופש השט בים סוף. אולם זאת הייתה רק הפגינה — ש' אחריה צריכים לבוא המעשים שיוכיחו כי חופש זה אמנם חיוני למשק הישראלי, וכי על כן לא תיכנע ישראל בחזית זו.

מעשים אלה יכולים ללבוש צורות רבות. החשובה ביותר הייתה צורת של צינור נפט מאילת לחיפה — לא הצנור הקטן, המשמש בעיקר להפגנה, אלא הצינור הגדול, שיטנה את מפת הנפט העולמית.

כאשר יונק צנור זה — בהסכמת ארצות הברית — יהיה זה נצחון מכריע של ישראל בקרב על החופש במיצר טיראן.

הים

היונק הגדול

קצת צפונה מניבויס הינשאי ספינה ושוטי, אנא מהרי עוז יקצת. הספינה גלים שוברת, אל המטרה חותרת — ממרתח לאילת.

הי צפונה, הי צפונה, הי צפונה לאילת... כשהתכנסו מלחי אחי' מונק למסיבת ליל

במדינה

את בריכת הברונט המיוחדת, שמולאה ב' מים מלוכלכים אשר שכבה עבה של שמן סיכה צפה מעליהם.

בערב, חזרה התזמורת על תוכניתה ה' חגיגת שנחרה בקפדנות. המנגנים הוזהרו לשמור על רצינות מוחלטת, במשך כל ה' טכס.

בצק ומי ים. „בשם יונה הנביא ובשם אבירי הים באתי לקבל מידך, מפקד האוניה, את הפיקוד על אונית חיל'הים מונק.“

המסדר עבר לדום. המסדר עבר לנוח. נפטון הרים את קלשון העץ, נפנף בו פע' מים אחדות, כשהוא אוצל את ברכת קח המשחה, לכל טירוני הטכס.

המטבילים עצבם, עמדו ממול. צופר ה' אוניה השמיע את קולו. הטכס התחיל.

אחד אחד, נמרחו המוטבילים, ערומים כי ביום היוולדם. בשמני הסיכה המסריחים. כשמלאי השמן נגמר, החלה ההטבלה עצמה. בראש המוטבילים ניצב מפקד האוניה. כי מפקד, היה עליו להטבל שבע פעמים רצור פות, בזו אחר זו. אחריו, נטבלו שאר ה' טירונים. התזמורת השמיעה את מנגינותיה, צוות המטבילים דחס בשר חי בתוך ה' בריכה במלוא הקצב.

סיום הטכס היה עליו יותר. כל טירון קיבל על ראשו דלי מלא בצק דביק. אחרי הבצק, נלקח הטירון אל מעקה האוניה. ה' שב על קרש חלק וארוך, ונזרק לכל תר' עות הצוות אל גלי הים.

כשעלו כולם מן הגלים, החלה חלוקת התעודות. „נפטון“ חתם עליהן במו ידיו, כשהוא מחלק לכל הנטבילים את התואר המסורתי „אביר הים“.

מכתם הראשון של מלחי מונק, עבר בהצלחה.

מצור יבשתי בקיפסאון. המבחן השני היה קשה לא פחות. לאחר יותר משבוע, הגיעה מונק לקיפסאון, עיר הנמל בקצה הדרומי של יבשת מחצית אפריקה. הדרך עברה. מטרת התניה הייתה ברורה ר' קצרה: אספקה ותדלוק. כך חשב לפחות מפקד מונק.

יהודי קיפסאון היו סבורים אחרת. כש' נתפרסמה בעיר הידיעה על בואה של אונית המלחמה הישראלית, התמלא הנמל בהמון עם. כולם רצו לעלות לאוניה. המחירים ש' הוצעו בעד התענוג היו דימיוניים. כמה סוחרים עשירים הציעו לתרום 1000 ל"ש במזומן למגבית היהודית המאוחדת, אם יורשו לעלות אל סיפונה של מונק. להסברת החובל לשלטונות הנמל כי האניה נמצאת בדרכה לאימוניירי באוקיינוס השקט. בצה' רים, היה כבר המצור היהודי על מונק שלם. תחנת השידור של קיפסאון כללה את הידיעה על בוא האניה, במהירות ה' חדשות. טור אריך של מכוניות התיצב ב'

פתח הנמל. שליחי הקהילה ניסו לשכנע את מפקד מונק להאריך את שהותו בעיר.

בערב, דמה הנמל לשוק עבדים אפריקאי טיפוסי. המלחים קיבלו חופשת אחרית פקיד, נהטפו בהיותם עוד על כבש האוניה, על ידי המשפחות היהודיות שהביאו אותם ל' בתיהן, כיבדו אותם בארוחת ערב דשנה, שמעו מהם על מבצע סיני, על ישראל ועל האוניה.

בבוקר, הייתה הפרידה קשה. מאות מטי' פחות לבנות התנפנו, כשמונק עזבה את נמל קיפסאון, המשיכה במלוא הקיטור צפ' נה לאילת.

כריש לשן חולצת. הטיפוס צפונה, לאורך החוף המזרחי של היבשת השחורה היה גרוש הרפתקות לא פחות מהחצי הרא' שון של המסע. האוניה האפורה חתכה את הגלים במהירות, עברה את מיצר מוזאמביק, כשמזרחתה האי הצרפתי הגדול מדאגסקר. בדרך פגשה בדמות אפורה, דומה לה עצמה. הייתה זו פריגאטה של הצי הבריטי. שתי האוניות הזדהו זו בפני זו והמשיכו בדרכן. „אני בטוח שהקפטן שלה איבד את שלוחתו האנגלית“, הפליט אחד מקציני ה' משמרת כשענינו נוצצות. אכן, לא כל יום פוגש הצי הבריטי יחידות של צי יש' ראל, בפינה כה נידחת של העולם.

מונק סובבה את כף גארדאפואי, חודה המזרחי של היבשת, בקצה המושבה האי' טלקית לשעבר סומאלי. משם לעדן, וביום הביר, תחת שמש יוקדת, נכנסה סוף-סוף לים סוף — „המים הטריטוריאליים שלנו“ — כי הם שוטפים את חופי הטריטוריה שלנו.

שנתיים לפני כן עשתה אוניה ישראלית אחרת, אוק בת'גלים, את אותה הדרך, מ' אריתריאה עד למפרץ סואץ. אולם שעה שנחתגלים בחרה בדרך המערבית, המובילה אל הים התיכון, ונעצרה בפתח התעלה, הפ' נתה מונק את חרטומה מזרחה, אל שארם אל-שייך. המיבצע נסתיים למעשה; נשאר רק החלק ההפגנתי, הסמלי — לעגון ב' אילת.

בחדר האלחוט של שארם אל-שייך, עמד קצין של חיל הים. בחוף בערה משואות ענק, כדי להראות למונק את דרכה למעגן בחשיכה. מונק עצמה לא נראה עדיין. ה' קצין פתח את מכשיר האלחוט: „כאן כריש, כאן כריש, כאן כריש“, קרא בקול חדגוני: „האם אתה שומע אותי?“

„האלו כריש, כאן שן חולצת. אני שומע אותך היטב. שלום לך כריש.“ מונק הגיעה לנמל שנכבש עברה על ידי מיבצע קדש

על שחר, עברה האוניה במיצר טיראן עם החוף, היו תותחי ראס נצראני מכתנים אל פס המים הכחולים ואל האוניה היש' ראלית. הם לא פלטו פגזי מוחת. רק צלם שהוטס לשם במיוחד, לחץ על הוק מצ' למתח, כדי להנציח את הרגע ההיסטורי (ראה תמונה) שבו פרץ צי ישראל את ה' מצור על אילת, ופתח את שערי ים סוף וארצות השמש העולה בסני אוניות הסחה של ישראל.

בעוד ימים אעלים "פיתח משפט שוטרי כפר-קאסם" — מאחורי מסך של סודיות בדלתיים סגורות

לפתע פתאום, בניגוד לכל ההבטחות ירד מסך הסודיות על פרשת כפר-קאסם. אחרי שניתנה לכמה חברי-כנסת הבטחה ברורה כי המשפט יהיה פומבי, הוחלט שיתנהל בלתיים סגורות.

לגבי המצפון הלאומי, לגבי דעת-הקהל העולמית ולגבי חצי מיליון הערבים החיים ברצועה בתחום השלטון של מדינת-ישראל, יהיה המשפט כלא היה. מצדדי המשפט הפומבי לא חשקו באורגיה של מאסוכיוס לאומי. הם לא ראו שום תענוג בגירוי הפצע הנורא שנפתח בליל הזוועות. אולם הם ידעו כי הביורור המלא והפומבי, דווקא מפני שיהיה מכאיב ומוזעזע מאין כמוהו, יהיה בעל השפעה מברירה על נשמת העם. הוא היה מוכיח לכל איש ברחוב לאיזה תהומות של התנוונות מוסרית אפשר להגיע, אם הדאגה המתמדת לטוהר הנשק העברי נרפית אף לרגע קט.

מצדדי הפומביות קיוו כי משפט זה, כמו טרגדיה יוונית עתיקה, היה מספק לעם "קאתארסיס", טיהור הנשמה.

תקווה זו נתבררה באופן אכזרי. למשפט סודי, שיסתיים בהודעה יבשה על פסק-הדין, לא תהיה שום השפעה חינוכית. כלפי העולם יעורר ממילא את הרושם הברור כי הממשלה — והמדינה כולה — אינן מסתייגות למעשה מן הפרשה המוזעזעת, כי אם מבקשות רק לצאת ידי חובה פורמלית.

התפתחות זו לא היתה מקרית. בימים הראשונים, אחרי שנודעו העובדות העיקריות, עבר זעזוע על העם כולו. זעזוע זה התעמק כאשר העו העולם הזה להפר את קשר השתיקה ולפרסם לראשונה את הפרטים הקטנים, שהיו מוזעזעים הרבה יותר אף מסיכום הדם. התגובה הכללית, כמעט, היתה הרגשה של סלידה ובחילה.

אולם לא עברו ימים רבים לפני שהחלה הריאקציה. לפתע נשמעו רמזים שהעידו על קיום תנועה-נגדית מאורגנת להצדקת הזוועה. אנשים חשובים החלו מדברים על "היסטוריה" שעברה, כביכול, על המדינה בגלל המעשה. מאחר שהיסטוריה היא דבר שלילי, התכחשו בעלי הרמזים לרמוז שההגבה הבריאה היתה צריכה להיות השלמה והסכמה אילמת. העתונות פיסמה הודעה של "חוגים הקרובים למשמר הגבול", שהתמרמרו על כך שהכנסת כיבדה את זכר חללי הזוועה בעמידה, בעוד שלא קמה מעולם על רגליה לזכר חללים יהודיים. היתה זאת, כמובן, דמגוגיה צינית: איש אינו מטיל ספק כי העם כולו מודה עם חלליו, ולא היה שום צורך בהוכחות הדבר בהפגנה. אולם היה ספק רב, בפנים ובחוץ, לגבי מידת ההודעות כשהחללים היו ערבים. לכן היה מקום וצורך בהפגנה. גרועה מן הדמגוגיה היתה עצם ההעזה של חוגי המשטרה ומשמר-הגבול להתקיף בגלוי את המוסד העליון של האומה. הדבר הוכיח כי "חוגים" אלה לא הודעו בלבם לנוכח המעשה, ולא חשבו שהוא חורג מגדר המקובל. זהו חץ-הכיוון של הסכנה האמיתית.

התמיכה שחוגים אלה זכו לה מצד כמה מועצות מקומיות, הכפופות לשלטון מפא"י, שהתגבשו להקים ועד ציבורי להגנת הנאשמים, מוכיחה אף היא שמלחמת בני-אור בבני-חושך במדינה לא הוכרעה ולא נסתיימה. אין בארץ דעה אחידה לגבי מעשי-הזוועה. יש המגנים מעשי-הזוועה, יש המגנים אותם על-הנאי, ויש שאינם מגנים אותם בכלל. הנה הסכנה.

נאשמי כפר-קאסם זכאים לכל ההגנה המשפטית שהם יכולים לקבלה. המשפט לא יעסוק בעניני מוסר. הוא יעסוק בעניני חוק. הוא בא לברר אם יש להטיל על הנאשמים אחריות אישית ופלילית לרצח.

כל אדם הגון יסכים כי אדם הנאשם ברצח, אפילו הוא אשם, ייהנה מכל זכויות ההגנה המשפטית, ללא שום הגבלה. אפשר לפקפק אם זכות זו תתמלא במלואה במשפט סודי המתנהל מאחורי דלתים סגורות, בו לא ינתן לנאשמים להוכיח לציבור הרחב מה התרחש באותו לילה נורא, לאורך שרשרת-הפיקוד, מלמעלה ועד למטה.

אולם הציבור הרחב אינו יכול להסתפק במשפט הבא לברר אחריות פלילית של יחידים, בעלי דרגות נמוכות. השאלה העיקרית העומדת בפני העם אינה משפטית-פורמלית, ואי-אפשר לדחוס אותה במיטת-הסוד של פקודת החוק הפלילי, או כל חוק אחר. השאלה העיקרית היא ציבורית, לאומית ומוסרית.

כ"אדם, החרד לטוהר המדינה ולבריאות הנשמה הלאומית, חייב לשאול את עצמו כמה שאלות, החורגות מתחום המשפט, והחשובות הרבה יותר:

- האם היה המעשה פרי טירוף ספונטאני של יחידים, או אפילו של מספק זה או אחר — או שהיה חלק ממדיניות קרה ומחושבת של גוף גבוה יותר?
- אם כן — מי היה הגוף הזה? משטרה, בטחוני או אורח?
- אם היה זה גוף אורח, מה הוא מעולל למדינה ולמעט הערבי בשאר ימות השנה, מחוץ לזרקורי הפרסומת, ומה הם מעשי-ההזוועה הקטנטנים היכולים להוליד לבסוף "ועשה" זוועה גדול כזה?
- אם הגוף לא היה אורח, מה הרוח שהוא חודר בה?
- האם היה המעשה סותר את הרוח הכללית של טיפול מוסדות המדינה במעוט הערבי, או שהיה רק ביטוי דרמטי וחמור יותר לשיטה הפועלת גם בשטחים אחרים?
- איזו פקודה ממשית הגיעה מלמעלה, אל היחידה המבצעת?
- באיזו מידה יש לאדם הלוכב מדים בישראל הזכות החוקית לסרב למלא פקודה המתנגדת למצפונו?
- כיצד יכול נושא-מדים להימנע מלהישכר בין הפטיש של אי-ציות לפקודה לבין הסדן של מילוי "פקודה בלתי-חוקית"?

לגבי משמרה-הגבול, מחזוריות כמה שאלות נוספות. המלחמה בפידאיון וההגנה על הגבול מול מכריזים ומסתננים היא עבודה שחורה. צבא, המטפל גם באלף תפקידים אחרים, ושרוב חייליו הם מגויסי-חובה המתחלפים כל כמה זמן, יכול בתנאים כאלה לשמור על רמתו המוסרית יותר מאשר חיל אורח-למחצה, המורכב מאנשי-קבע בעלי משכורות נמוכות ביותר. קיומו של משמרה-הגבול בתנאים כאלה הוא סכנה לבריאות המדינה.

כאשר חיל זה כפוף למרותה של צמרת משטרת-ישראל, שרמטה המוסרית היא נושא לביחות גסות בין השוטרים, וכאשר מפקדו הישיר של חיל זה הוא אדם כמו עמוס בן-גוריון, הרי סכנה זו גדולה שבעתיים.

המשפט יחליט מה שיחליט. אולם אכזר ש-הפרשה הסתיים במשפט. סיום המשפט הפלילי צריך להיות התחלתו של המשפט הציבורי.

אחד מאחרי-עשר: הנאשם גבריאל דהאן, בן 26, שעלה לפני תשע שנים ממארוקו. לפני תשעה חודשים התפרסם דהאן בכל רחבי הארץ בשעה שהצטיין במצוד הגדול על הפידאיון, למחרת הרצח בשפריר. הוא הונצח בעשרות תמונות ליד גוויות ההרוגים (ראה למטה). אחת התמונות האלה (למעלה משמאל) הופיעה גם על שער "העולם הזה" (1966). דהאן, איש אופייני של משמרה-הגבול, התייתם בגיל 6 מאביו, זכה רק להשכלה עממית, עלה לארץ בגיל 17 וגויס מיד לחיל-הרגלים. מאחר שלא למד מעולם שום מקצוע מלבד מקצוע-הנשק, נשאר בצבא הקבע, עבר משם ישר למשמרה-הגבול. קרוביו של דהאן הרווק הם אמו האלמנה, הגרה ברמלה, ואחיו, הנמצאים אף הם בארץ. השאלה שתתעורר במשפטו תהיה: באיזו מידה מילא דהאן רק את פקודותיו — כפי שנמסרו לו, או כפי שהבין אותן — ובאיזו מידה פעל ביוזמה אישית? ואם מילא סקודות, האם אפשר להטיל עליו אחריות אישית?

י"ר גאיאן במנזר קתרין
מה שלא עושה השכל, עושה האו"ם

להגיע לאו"ם. אחד שהגיע, עמנואל פרת.
הורד בכוח על ידי שוטרים.

כעבור שלושה ימים הציעה הממשלה סרטיזון מוכן לצלמי יומני הקולנוע הזרים בארץ. תגובת הצלמים, שלא ניתן להם לצלם בעצמם: חרם כללי רשמי. תוצאה: מל"י יוני מבקרי הקולנוע בעולם לא ראו ולא שמעו על בוא האו"ם.

מחירי של סקופ. אם היה צורך ב"הוכחה" נוספת להצגת כל עומק הטימטוס המגוחך בשטח זה, הרי סופקה השבוע על ידי פרשת מנזר קתרינה הקדושה.

אלפי פקידונים, עסקני מועצות-פועלים ודוודניקצינים כבר ביקרו במקום זה. אולם לשום עתונאי לא ניתנה גישה אליו. תחילה נחסמה הדרך, כרגיל, כדי לספק "סקופ" לשבועון המסכ"ל ופרסומת לכמה קצינים. אחר כך נמשך המצור מתוך שיגרת ההתנכרות הרגילה. עתונאים מקומיים מעטים הגיעו בדרכים עקלקלות, למרות המצור. אולם נציג השבועון המצוייר הגדול ביותר בעולם, לייף אייר-השפעה (תפוצה: חמשה מיליון) נאלץ לרכוש כמה תמונות מכתב צבאי חובב-צילום.

המצרים הבינו שישראל סיפקה להם הזדמנות חד-פעמית. בשבוע שעבר נרעד ה' עולם הנוצרי לשמוע, מפי עתונאים זרים שהיו בצד המצרי, כי הישראלים השמידו את אוצרות-התרבות הנהדרים של המינוור והתעללו בנוזרים.

עתה התעוררה ישראל. אחרי שהרגוה את מיטב עתונאי העולם, ביקשה עכשיו בבבלה קדחתנית לשכנע את נציג האו"ם לבקר במינוור ולהיחזק כי הידיעות כוונות. האו"ם סירב תחילה. ישראל נאלצה להסתפק בביקורו של נציג הצלב האדום, ד"ר לואי גאיאן, עד שאונסק"ו שינה את דעתו תחת לחץ ושלח נציג משלו, פרופסור ממיכללת סאריס.

גאיאן אמנם הכחיש את ידיעות-הזוהעה, ואזרחי ישראל שמעו זאת בסיפוק רב מ"קול ישראל". אולם ספק גדול הוא אם אפילו חלק קטן ממיליוני הקוראים בעולם, שקראו את הידיעה המקורית, קראו גם את ההכחשה — ואם נמחק אצלם הרושם המזעזע המקורי.

מנגנון

מכתב באחריות

הפטריוטיזם הוא חמקטם האחרון של הנבל.

הסופר הבריטי סמואל ג'ונסון, שאמר זאת לפני 200 שנה, לא התכוון להעליב את הפטריוטים. הוא ביקש להזהיר מפני אנשים הסבורים כי הפטריוטיזם הוא מסווה נוח ל"פגניות סרסיות. דוגמה נאה לכך ניתנה,

במדינה

מדיניות

תוכנית סילבסטר

במשך למעלה מחודש ימים רדפה גולדה מאיר אחרי ג'ון פוסטר דאלס, שר-החוץ אכזרי-הסרטן של ארצות-הברית, לא הצליחה להיפגש עמו.

התשובה לבקשה היתה בכל פעם שונה, אולם תמיד היתה מתחמקת. תחילה היה ה"מדינאי המזדקן בהבראה. אחר כך טען שער דנו חלש. בפעם אחרת היה עסוק בענייני האמנה האטלנטית.

רק השבוע עלה בידי השרה לפגוש את השר. התוצאה היתה אפסית. אמריקה לא זזה מעמדתה, דרשה מישראל להיסוג בלי כל ערובות והסדר.

בחלל הריק. חוסר-המגע עם האמריקאים היה אופייני למצב המדיניות הישראלי במשך החודש האחרון. היא ריחפה בחלל הריק. איש לא ידע בדיוק מה רוצה המערב, אילו מדרשותיו רציניות, ואילו מהן מושמעות רק לצורכי תעמולה. פשוט לא היה עם מי לדבר. קברניטי ישראל לא ידעו עד לאן יוכרחו לסגת, והיכן יוכלו להעז להתעקש.

גם דאג האמרשילד לא עזר לפזר את ה"ערפל. הוא טען שהוא ממלא רק את הור"ארת עצרת או"ם, ושעצרת זו דרשה מיש"ראל לחזור לגבולות שביתת-הנשק. הוא סי"רב להיכנס לכל פרט אחר בעניין אפשרויות של פירוק חלק מחזית-האי סיני, מעמדה של עזה או בעית סיראן ושארם אל-שייך.

סיור אליהם. בינתיים נתעוררו בירוש"לים ספקות אם הבהלה הראשונה, למחרת מבצע-סיני, היתה מוצדקת, ואם אמנם יש למלא את כל ההבטחות ביחס לנסיגה כל-לית שניתנו אז באופן כל כך מבוהל.

כשמפקד צבאי רוצה לבדוק את כוח ההתנגדות של אויבו, הוא מטיל את התפי"קיד על סיור אליהם, שעליו לפתוח באש ולבדוק את התגובה. ממשלת ישראל נהגה השבוע לפי שיטה דומה: סיור מילולי אליהם מאד נשלח לכמה כיוונים. בפעם הראשונה איימה המדינה, אם כי בחצי פה, שלא תמ"לא את הוראות או"ם אם לא יתקבלו דרי"שותיה, ביחוד בעניין הפירוק, עזה ומיצר סיראן.

בחירת הזמן לא היתה מקרית. השבוע היה כל העולם המדיני בחופשה. העונה בין חג-המולד לבין ראש-השנה הנוצרי היא עונה מתה, עונה של גופש וגשפים. התקי"זה הישראלית: שבועונה זו לא יתעורר איש להגיב בחריפות על ההצהרות והאיגרות של ישראל. בינתיים יהפכו הצהרות אלה לעוב"דות קיימות, שהעולם יתרגל אליהן.

יתכן מאד שתקוות אלה היו אופטימיות מדי. אולם האווירה של ליל-הסילבסטר מת"אימה מאד לאופטימיות כזאת.

הסברה

פשע הטימטוס - המשך

ההתנכרות המוחלטת של ראשי המדינה לבעיות ההסברה (העולם הזה 998) שוב הולידה השבוע כמה בזיונות מחפירים. העיקרי היה קשור בבואה של הפריגאטה מזנק לאילת.

בשעה שישראל מנהלת מאבק נואש, כי מעט הסרת-הקזה, למען מניעת שיבתו של הצבא המצרי לשארם אל-שייך ולאיי סיראן (ראה לעיל), היה בואה של האו"ם מעשה הפגנתי גדול. הוא לא רומם רק את כל ה"לבבות במדינה. הוא יכול היה לשמש גם הפגנה גדולה כלפי העולם, שישראל לא תוותר לעולם על חופש-השיט במיצר סיראן.

הפגנה כזאת יכלה להרתיע בעוד מועד את האו"ם ואת שליט מצרים — אילו ניתן לה הפירסום העולמי המוחץ הדרוש. אפשר היה לקחת שאפילו ממשלת ישראל תמצא את השעה כשרה להסיס את מיטב עתונאי הארץ ותוץ-לארץ לשארם אל-שייך. כדי להעלותם שם על האו"ם. אילו היו עתונאים אלה על סיפון האו"ם בשעת ב"א לאילת, היה הדבר ממלא טורים ארוכים בעתונות העולם.

אולם במדינת ישראל, שבה יכול כמעט כל פקידון מפלגתי לטוס כאוות נפשו ל"שארם אל-שייך, לא נמצא מטוס פנוי ל"עתונאים. משום מה הממשלה חשבה כי עצם נוכחותם של עתונאים מזיקה: המעטים שהסתננו ביוזמתם העצמית לאילת לא יכלו

כדאי לסלף בעז' החסכון

בנק א"י לדיסקונט בע"מ

ש. שפט

הודעה חשובה לקהל!
 איגוד יצרני ראדי בארץ מדיע לקהל
 הנכבד שתצריכת חשמל למקלטי רדיו
 מ"ע 15 עד 18 שקות קילו-וואט אחד בלבד.

איגוד יצרני רדיו בארץ

ילידות ינואר 1940

ההפתעה הגדולה ליום הולדתכן

מצפה לכן ב"סלוא" ת"א. אלנבי 44

הכלב בלק עוד לא היה בחיים, והיראים פחדו מפני מזרקי הגויים הערלים בבוא

הפאות אסרי צדק

מאת עמוס קינן

מרת ראזלע עליה השלום אשר היה חד מן ראשים של הי אספיראלפארשטאנד שלנו אשר בקי"ק פ"ר דמי (פרינקפורט דמיין) יבנה עיר אלקים וגם פו"ם של קהלת יראים עדת ישורון אשר נטה שכלו לסבול עול של תורה באהבה אין ותיקר ותיקן הרבה לטובת בית החולים שלנו פועל צדק ודובר אמת בלבבו שמו הטוב יזכר לנצח ולברכה.

נפטר ביום ג' כ"א לחודש אלול שנת תרע"ג לפ"ק.

ק"קים שר אמריקה

אולם באשר עליה היטלר לשלטון, נסתתמו מקורות ההכנסה. אמר לו משהו שגם באמריקה יש יהודים ולהם כסף. הזמין הד"ר את ספרי הסלפון של ניו יורק, פיטסבורג, פילדלפיה ושאר ק"קים של אמריקה, העתיק מהם את כל השמות היהודיים ושלח להם מכתבים חוזרים, עד שכעבור כמה שנים התחילו להגיע כספי התרומות ובית החולים ניצל. וכדאי היה, שכן זהו בית החולים הראשון והיחיד המטפל במחלות מידבקות חמורות.

מה הוא אוהב הד"ר, מחוץ להטלת אימה? אוהב הוא לכתוב את ערלותיהם של רכים גוללים, מלאכה שהיא כידוע מצויה גדולה. ביום בו מצליח הד"ר לכתוב שלוש ערלות, הוא מסוגל לסלוח על כל פשע ועל כל עבירה. ואין כיום הזה לבקש ממנו טובה.

חוץ מהתענוג הזה, יש לו עוד כמה הנאות קטנות. האחת מהן לטייל ביום השבת בין המיטות, ולכל חולה החשוב כיפה להעניק סוכריה. לאחריות הוא נהנה לקרוא מפרשת השבוע ולא לתת להן לצאת בערבים, ואחת ההנאות הגדולות היא להתפלל עם מי שכוהן ברגליו בבית הכנסת הקטן. על דלת אותו בית הכנסת פתק מאלף: "שמים עשרה הכסאות הקדשו הקדש גמור רק עבור הבית הכנסת ואסור למעול בהקדש ולהוציא אותם מחוץ לבית הכנסת."

זכרון עולם

אחות אחת באה מגרמניה לעבוד בבית החולים, הא"חות זלמה מאייר. מעולם לא נישאה לאיש, וליוותה את הד"ר עשרות בשנים בעבודת מסורה. אף הד"ר לא נשא לו אשה ולא הקים לו משפחה. רק לפני שנים מספר, משתש כוחו, לקח לו עוזרת. וכדי שלא תהיה אשה זרה מצויה בקרבתו, נשא לו את האחיות זלמה לאשה.

על הקירות, מעל לכל מטה, לוחות שיש, שמות הנדב"גים, עדות לקהילות ישראל שהקימו בתי חולים בירושלים. מנצא והאמבורג ואמשטרדם ווירצבורג, והנה גם כתובת חדשה, מירושלים:

לזכרון עולם
הקדש מר יהודה ינובסקי ז"ל
שנספה ביום העברה במלון המלך דוד, ביום כ"ג תמוז תש"ו.

האיש שדא הפריע

בשנים וחמש השנים האחרונות לא הספיק ללמוד עברית. אבל הוא נראה כה בריא ומאושר, ומי יודע אם לא יספיק ללמוד. משהו מציג אותו ואומר שאני כותב בטון סטירי.

"עלי מותר לך לכתוב סטירות", הוא אומר. אני שואל אותו אם הוא יכול לומר לי משהו על עבודתו. הוא מהרהר ועונה: "דבר אחד אוכל לומר — מעולם לא הפרעתי לאיש לעבוד."

הכל יש לו משלו. הוא לא מאמין לחלבונים, על כן הקים לו רפת בחצר. הוא לא מאמין לחברות החשמל, על כן הקים לו תחנת כוח. הוא לא מאמין לחברות המים, על כן יש לו בריכות אגירה למים, ובהן רורבה לארבעה חדשים, לחולים בלבד. אפילו בתי חולים משלו הקים, כי אינו מאמין לרופ"אים.

מה אנו מאחלים לו? שיספיק לענות על כל אלפי מכתבי הברכה שקיבל. עבודה לשלושים שנה, לפחות.

מאשר על החולים. ביום ובלילה התהלך במסדרונות, מקשקש בצרור מפתחות גדול, מפתחות השלטון. לכל דלת היה לו מפתח. אך הוא היה בא לבדוק את חוליו גם בשתיים אחר הצות.

מעשה באשה שבאה לבקר ביום שבו אסור הביקור. ופ"תח לה את השער הד"ר בכבודו ובצמיו. ושאל אותה לרצון נה, והיא אמרה שברצונה לבקר את בתה החולה, אלא שהיא פוחדת מולך המשוגע.

"בואי אתי ואני אלאג שולך המשוגע לא יראה", אמר הדוקטור והולך אותה אל בתה. כעבור חצי שעה הופיע ואמר: "הנה ולך המשוגע" וגירש אותה.

הוא היה מנתח אמן ודיאגנוסט מופלג. די היה לו להעיד מבט בעינו של החולה כדי לקבוע את טיב מחלתו. ובימים

הם, בסרם היו מעבדות, לא נרתע מטעימת פרשם של החולים כדי לקבוע אם אמנם טיפוס הוא או סתם דבר. ומעולם לא שלטה בו מחלה.

ואוי לו למי שנתפס בהתרשלות, או בחילול שבת. פעם אחת נרדם סניטר על משמרתו, והד"ר ועוזריו עקרו אותו אל שולחן הניתוח, ואך בדרך נס לא ניתחו אותו, אלא שח"ררוהו לאחר יום.

לזכר עולם יהיה צדיק.
ברן יזכר לטוב נשמת איש רב פעלים צדיק תמים החבר ר' מנחם בן החבר ר' יהודא עסטינהויזען ז"ל ושם אמו

זאת לתעודה
האיש החשוב ר' אשר וזונתו
החשובה מרת שרה אדלער
מקי"ק קיסציונגטן
פתחו שערי צדק והביאו נדבה
לבית החולים
ובשכר זה

הרופא לכל תחלואים
ומרחם כאב על בניס
הוא יגן על צאצאיהם הנאהבים
על בנס אברהם ועל בתם מרים זרע אמונים
ויפרש עלינו סוכת שלומים
בשנת ונתתי שלום בארץ לפ"ק

דפני הכרכ המשוגע

בדירה הקטנה בקומה הראשונה בבית הישן ההדור, בן שלוש הקומות, יושב לו הישיש, בן התשעים. פניו יפים ואדמוניים, פני ישיש בריא, עיניו מחייכות במצב רוח מרומם. לפניו ערימה עצומה של מכתבים, ועוד אחד ועוד זרת אחת קוראים אותם לפניו בקול רם, ומכתבים מפיו את התשובות. זהו ד"ר ולך, מייסדו ומנהלו של בית החולים שטריצדק, ורופאה של ירושלים בששים וחמש השנים האחרונות.

כאשר בא הרופא הצעיר בן העשרים וחמש ירושלימה, עוד לא היה הכלב בלק בחיים. וכאשר התרוצץ אותו כלב בסימ"טאות מאה-שערים ועל עורו הכתובת "כלב משוגע", כבר עמד במבואות העיר בכל תפארתו בית החולים.

עד שבא הד"ר לא היה בירושלים בית חולים יהודי. היו בתי חולים של המיסיון, ואחינו בני ישראל החרדים חששו למסור את גופם בידי זרים, בשל הקשר בין הגוף והנפש. שעל כן התעוררה החברה למען ציון, שהוקמה בגרמניה, ושולחה הנה את הרופא הצעיר, שזה עתה סיים את חוק לימודיו באוניברסיטה של וירצבורג.

הוא בא הנה, חדור אמונה דתית קיצונית ובעל יצר פעולה עצום והרגשת שליחות אמתית של רופא. והסתער על סימטאות העיר הישנה. קודם כל פתח מרפאה בעיר העתיקה, וממנה היה מונק ביום ובלילה אל בתי היראים עם מזרק ביד, נכון להגיש עזרה לכל. תוך זמן קצר רכש את אמונם וחיבתם של הכל, ושם קורא לו, "דער לויפער" כלומר "הרץ".

"אין באום" הנוצרי

רמנין דנו שהגיש עזרה לכל מעשה שהיה בתנוכה, ומעל לכל מיטות החולים הודלקו התנוכיות. ורק חולה אחד שכב לו עצוב. וכאשר שאל אותו הד"ר מדוע הוא עצוב, ענה כי הנו נוצרי.

"כיסטע שנעל אין באום" כלומר "מהרו והביאו עץ אשוח" שאג הד"ר, האדוק מכל אדוק בדת משה וישראל. המרפאה הקטנה לא הספיקה לצרכי העיר, ולרופא היו אידיאות מודרניות על תברואה ציבורית. ויום אחד קם וחזר לגרמניה, שם חיזר על פתחי הקהילות הקדושות, עד שחזר ובירד סכום כסף מספיק להקמת בית החולים, הגדול והחדש ביותר בכל האיזור בימים ההם, בשנת 1902 עמד על תילו הבנין החדש.

לפי החווה שבין ד"ר ולך והקבלן, הוסכם שהבניה תימשך חמש שנים. אך הקבלן גמר את מלאכתו בשלוש שנים, והתעקש לקבל שכר רק בעד שלוש שנים. ואילו הד"ר הת"קש לשלם בעד חמש. והענין נמטר לדון תורה, ושני ה"ניצים זכו בו, והד"ר שילם בעד חמש שנים וסכום ההפרש נמסר לאחת מקרנות העזרה לנוקמים.

"הנה זרך המשוגע"

ד"ר ולך הוא מהצדיקים המטילים אימה על כל סביב, כמו כל האידיאליסטים המסורים לדבר אחד. חמ"י שים שנה הטיל את חתימו על כל מי שבא במחיצתו, חוץ

בשבוע שעבר, עלידי גאון אלמוני שחיבר כרוז לעובדי הדואר.

בדואר שולט שר דמי. אולם בין עובדי הדואר שלטת מפא"י. שלטונה כה מוחלט עד שכל שאר המפלגות — מחרות והצ"כ — על למק"י ולדתיים — החליטו להתאחד בסיעה אחת, לקראת הבחירות לועד העוב"דים. אך גם במאוחד, היה כוחם זעיר.

סוכן נאצר. מפא"י התיחסה לאיום ה"מפלגות המאוחדות ברצינות. מאחר שכמה ממוסדות מנגנון החושך, כולל שרות ה"מאונס הבלתי חוקית לטלפונים, מסוננים בחשאי לדואר, היה זה מאבק חשוב בעיניה.

עתונות

מספר הנועליים

איש אינו אוהב נעל צרה מדי, הלוחצת על היבלות. אולם גם נעל גדולה מדי יכולה להציק — נכנסים בה אבנים וגרגירי חול. כך גם כך נאלץ האדם לצלוע.

החודש גילו כמה עתונים במדינה כי חוכמה עתיקה זו אינה נכונה רק לגבי נעליים. בהתלהבות הראשונה של מטר השי" לומים ניצלו עתונים אלה את מעמדם ה"מיוחס כדי להזמין ללא חשבון מכונות גדר לות וחדישות מכספי השילומים. מאחר שי

עבד אל-נאצר לבין העסקנים הדתיים וה"צ"כיים בועד עובדי הדואר, נמצא המכנה המשותף לאופוזיציה: "חברים גם מחרות, אשר תקוותם לשבור את ההסתדרות ול"הרוס את צבור הפועלים המאורגן. קשרו קשר עם באי-כוחם של סוכני מדינה זרה למיניהם..."

עמידה אמיצה זו להגנת המולדת, במאבק על קולות הדוורים והשליחים, נשאה פרי: מבין 25 חברי ועד העובדים החדש, 24 הם אנשי מפא"י. אחרי שהתפנו מעבודתם ה"מייגעת, חיכו נציגי מפא"י והתנצלו על הכרוז.

היא גייסה את מיטב הכשרונות. ביניהם היה גם הכשרון שניסח מכתב ל"חברים יקרים", שפתח במשפטים הבאים:

"זה כמה חדשים שהנכם נמצאים תחת טרור ואיום של חבורת אנשים אשר מינו את עצמם ל"מוכתרים" והתאגדו עם הק"מוניסטים — הבוגדים השפלים ביותר ה"נמצאים בתוכנו, אשר מוכנים למכור את היקר לנו לשטן, אף בימים האחרונים, ס"סכנת השמד אימה על עם ישראל במולדתו, העזיה קבוצת בוגדים זו... להודות עם נאצר המצרי נגד העם העברי היושב ב"ציון..."

אחרי שנקבע הקשר האלחוטי הישר בין

אל תיבהל מהשמועות שיגברו וילכו, כי ישראל צפויה
התמוטטות כלכלית מוחלטת, כתוצאה מהספקת המענקים
האמריקאיים. יהיה זה חלק ממסע התעמולה של חוגי הממשלה, שמטרתו
להכין את דעת הקהל הישראלי לקראת נסיגת צה"ל מכל שטחי הכיבוש בסיני.

כלפי חוץ, תמשיך ישראל להיאבק על עמדתה, כי לא תוכל לסגת מסיני כל
עוד לא ייתנו ערבויות לבטחונה.

● **תיתכן פנייה של ראש ממשלת הודו, ג'ואהרלאל נהרו, לגמאל עבר אל-נאצר, למען הרגעת המצב במרחב.** במקרה זה, יחסור שגריר הודו המעופף, קרישנא מנון, בקשתו של נהרו להפסיק או לרסן את פעולות הפיזאיון נגד ישראל. הסיבה לכך: הממשלה פועלת הפיזאיון עשויה לזכות את ישראל בתמיכה ניכרת מצד ארצות דרום אמריקה ואירופה המערבית, ולגרום לפירור הגוש הגדול, שהתלכד נגד המדינות הקולוניאליות ונגד ישראל, ואשר הודו מעוניינת לספחו ולהימנות על מנהיגיו.

● **לחץ ארצות-הברית על ישראל, כדי לאלצה לחזור לגבולות שביתת-הנשק, יגיע לממדים קיצוניים.** וושינגטון לא תהסס מלאיים על ישראל כי תוצא מהאיום, במקרה שתסרב להכנע לדרישות הנסיגה.

● **צפויה שורה של שביתות והשבתות מרות בתעשייה הפרטית.** ההסתבכויות במדיניות השכר ומצבם הכלכלי הירוד של מפעלים רבים יגרום להתעקשויות ולנקיטת עמדות חסרות-פשרה מצד תעשיינים בי ענפים שונים, שיעדיפו להשבית את מפעליהם מאשר לקבל את דרישות ה-עובדים.

● **גל האכזבה ילך ויגבה, מכיל שתהיה אפשרות ליצור מקורות עבודה חדשים עבור המובטלים.** אחת התוצאות תהיה עיכוב בהעברת לשכות העבודה למרות משרד העבודה. למרות ההחלטות הברורות שנתקבלו בעניין זה על-ידי מועצת ההסתדרות, מהססת הממשלה לקבל על עצמה את הטיפול הישיר בחלוקת ה-עבודה, מחשש זעם המובטלים כלפי השלטון.

● **משבר ממשלתי חדש עי-לול לפרוץ אם יחליט ביג'י-לי הוציא את נמל אילת מתחום משרד-הפיתוח,** להעביר אותו למשרד התחבורה. מרכזי בנטוב, החושש שי-יש מגמה לרוקן את משרדו מתוכנו, יתנגד בחריפות לכל ניסיון להעביר את הנהלת הנמל למשרדו של כרמל, שהת-יחס כל השנים באדישות רבה לענייני אילת עד להפיכתה לאחרונה למרכז ה-חדשות. התפטרותו של שר-הפיתוח בי-מקרה זה אינה מן הנמנע.

● **בינתיים, אל תופתע אם תשמע בקרוב על נסיונות לרלות פנינים באילת.** הצעדים הראשונים לפיתוח משק של גידול פנינים כבר נעשים.

● **אם אתה צעיר מהפש הרפתקות, יתכן שתמצא עבורה באפריקה המרחית.** לאחר פתיחת מיצרי אילת לשייטת ישראל, עומדת אינקודה לשגר 60 עובדים לחוף המזרחי של אפריקה, שיקבלו משכורת חודשית של 120 ל"י בישראל ו-60 ל"י במקום עבודתם. בימים הקרובים, יפורסם גם מינויו של אלוף מרכזי לימון, מפקד חיל היס לשעבר, כמנהלה הכלכלי של חברה ממשלתית זו.

● **שוק חדש ממשי לסחורות ישראליות יפתח כאי הצרי פתי מראססאקאר, מול חופה של אפריקה הדרומית.** בין המשלוחים הראשונים שיצאו לשם, דרך אילת, יהיו מכוניות קיור פרייזר מחיפה.

● **מצב האשראי למשקים החקלאיים עשוי להשתפר,** כאשר יכנס תת שרי-החקלאות זאב צור לועדה-המיעצת של בנק-ישראל, במקומו של מנהל היקב אליקים אוסטטווינסקי. עם כניסתו של צור, איש אחדות-העבודה, יעלה מספר אנשי השמאל בועדה לטלוט, והם יפעילו את לחצם להקלת מצב המשקים, השקועים בחובות של 120 מליון ל"י.

● **אחרי שצימצמת את צריכת החשמל שלך, תצטרך לשלם גם בשביל החשמל שאינך צורך.** חברת החשמל גילתה כי הצימצומים גורמים לה הפסד של שלושת רבעי מליון ל"י, תובעת לבטלם או להוסיף סכום זה לגרעון הקודם של 7 מליון ל"י. הדבר יגרום לעלייה נוספת של מחירי החשמל.

● **גם מחיר העופות והביצים העולים על שולחןך, יגדל.** הגורמים: מחסור במספוא יביא את הענף לידי משבר, שייתבטא בהפסקת ההזגרה, טיבוע האפרוחים ושחיסת מסילות. תוצאה: עלייה במדד יוקר המחיה, שהעופות והביצים אחראיים ל-24 מבין 1000 נקודות החישוב שלו.

● **הפעם לא יהיה שום ויכוח רציני על הצורך בהמשכת הפיקוח על מוטבטי-החוף.** אחרי שמיצע-סיני דילדל את הרזרבות של המדינה, יוארך חוקף חוק-החירום הקיים לתקופה נוספת בהסתכמה כללית.

● **אל תאמין להבטחות מחלקות-הממשלה, שיקצצו 2% ממוגננות.** למעשה לא יושג קיצוץ כזה בשום מחלקה, פרט למשרד המסחר והתעשייה. גם שם נובע הקיצוץ רק מביטול המחלקה החקלאית, שהרגיוה את משרד החקלאות ואשר תפוקת בגלל התנגדותו.

במדינה

הכתב הכלכלי של חרות, צבי קיסלר, מסר לעורך הלילה כתבה על נאומו של שנקר, ביקש ממנו להבליט את הקטע בו הוזהר שנקר מפני סכנת האינפלציה הכרוכה בתשלום תוספת שליש השכר.

עורך הלילה נטל את הפסוק המרעיש בי יותר בכתבה, עשה ממנו כותרת. טען הוא בשעת הביטור: "מאין לי לדעת שתנועת החרות היא בעד תוספת השכר?"

סוף הסיפור היה משעשע יותר מהת-חלת. לאחר שהעניין בורר והוסדר, טילפן אריה שנקר למערכת חרות, כשבפיו תלונה: "בכלל לא אמרתי את המשפט שהופיע בי כותרת ראשית. אמרתי כי השכר יביא לאינ-פלציה והיא תתגשם בפועל. כתבכם לא הבין אותי."

המשק

הקומדיה האנושית

כמו קומדיה נושנה, שכל צופה יודע מי ראש מה יהיה סופה ומה יאמרו כל שח-קניה, נערכת אחת לשנה בישראל הצנה ששמה "מאבק השכר". ההסתדרות קובעת את דרישותיה, גותי-העבודה צועקים חסם, מדברים על שביתות והשבתות, דרישות ה-הסתדרות מתקבלות.

השנה נקראה הקומדיה הישנה בשם "תו-ספת השליש". אפשר היה לקרוא לה גם "שליש התוספת". כי המדובר הוא בתוספת לשכר-היסוד אשר ההסתדרות דרשה אותה לפני שנה. או הסכימו מנהיגי ההסתדרות, בהשפעת שרי מפא"י, לחתור על שליש מי-התוספת שנדרשה תחילה.

עתה החליט אהרון בקר, השליט הנמרץ של האיגוד המקצועי, כי הגיעה השעה ל-שלם גם שליש זה. גובה הדרישה: כשלוש ל"י לחודש לעובדים השכירים, מבין 620 אלף המפרנסים בישראל *.

האפי-אנדר. ברגע שנתקבלה ההחלטה, החל מגננון הביצוע לפעול בדיוקנות של מכונה משומנת ובדוקה. הממשלה הפועלית הסכימה מיד. יחד עמה הסכימה התעשייה ההסתדרותית. נשארו רק גותי-העבודה של ה-פרטיים, שזעקו, כרגיל, שפירוש הדבר חור-בן כלכלתם.

ההסתדרות התקיפה מוצב זה באופן מי-תוכנן, עמדה אחרי עמדה. תחילה באו גות-ני-העבודה הקשורים עם משרד העבודה - ענף הבנין, שקיבל את התעריף החדש בי-אופן אוטומטי. אחריו באה הפרסונות, שאי-נה יכולה ללחום בעונה הבוערת של ה-קטיף, בייחוד נוכח הכפורה הספרדי המגביר את סיכויי הפרי הישראלי בעולם.

נשארה רק התעשייה הפרטית. חלק גדול ממנה עובד בשביל הממשלה, בעיקר לצורכי הבטחון. חלק זה ישלם את התוספת מיד, יקבל ממלא את ההפרש מן הממשלה.

שאר חלקי המוצב לא היו בעיה רצינית. למפעלים הגדולים, שהם הדוברים הקולניים ביותר, הובטח אשראי-חירום חדי-פעמי בי-שעור 2.3 מליון ל"י. סכום זה יספיק להשי-חיק פיות רבים.

הקומדיה התקרבה, כרגיל, להאפי-אנדר.

נוער

הזדהות

הכל על כפר קאסם - אותיות-ענק שחור-רות בלטו מעל שערה של חוברת צנומה בת שמונה עמודים, שהופיעה השבוע בין-ערימות העיתונים על דוכני הקיוסקים ברח-בי הארץ. היה זה קובץ של דברי אנשים מכל החוגים - החל מנתן אלתרמן ועד-נחום זייראב ואברהם שלונסקי - על פר-שת-הזוהעה.

כשהודפסה החוברת בדפוס על המשמר, ראו אותה חברי ההנהלה הראשית של השו-מר הצעיר, הביעו את רצונם לצאת בעצמם בערב הופעתה, למכרה במיני-דירים ברחובות-תל-אביב. היה זה ביטוי-מעט להחלטתם להפגין את רגשי סלידתם מן המעשה.

רגעים אחדים לאחר שיצאו עם ערימות החוברות לרחוב אלנבי, התפזרו לחוליות ממוגנבי ועד אופיר, הפך הרחוב לזירת-קרבנות. קבוצות צעירים, שחוכו להם עוד לפני הופעתם, התנפלו על חברי ההנהלה, הוציאו את החוברות מידיהם, רמסו אותן

שער החליפין היה גות מאד, ושום שר-לא העז לסרב לבקשתם של עתונים כה-נכבדים, נגמרה העיסקה בקלות.

● **תיאבון המכוניות.** בימים הקרובים עומדות המכוניות הגדולות להגיע לכמה עתונים. יחד עמן באו צרות כלכליות חמור-רות: המכוניות היקרות עלולות לגרום ל-הפסדים אדירים אם לא ינוצלו במלואן. אולם אף לאחד מן העתונים אין במה ל-ספק את רעב המכוניות לעבודה.

מערבי, העשיר בעתוני המדינה, התחבט-בבעיה כיצד לספק באופן מלאכותי עבודה למכוניות, החל בתיכנון עתון-בוקר חדש, שנועד להכות את הארץ שוק על ירך. אותה-שעה אימה אישיות ציבורית חשובה לייסד עתון-ערב, שנועד להכות את מעריב. ואילו הארץ, שמצבו הכלכלי החמיר, כבר החליט-לאחר באמצע-הסכנון לגבי חבר-עובדיו ה-קיים, אינו יודע מה לעשות במכוניות ה-באות אליו.

גירוסלם פוסט, גם הוא הבעל הבלתי-מאושר של שפע מכוניות חדשות, חולה-מוזמן מחוסר תפוצה מספיקה.

חדשות צבר

ונוסף על כך, אסור להדליק את התנור...

מאחר שכל זה קורה בתקופה שהמצב צולע מאד בשוק המודעות של העתונים ה-יומיים, החלו כמה מהמוציאים לגלות כי-בעצם היתה הגז, הישנה והנוחה יכולה ל-הספיק עוד לזמן רב.

כותרת בלילה

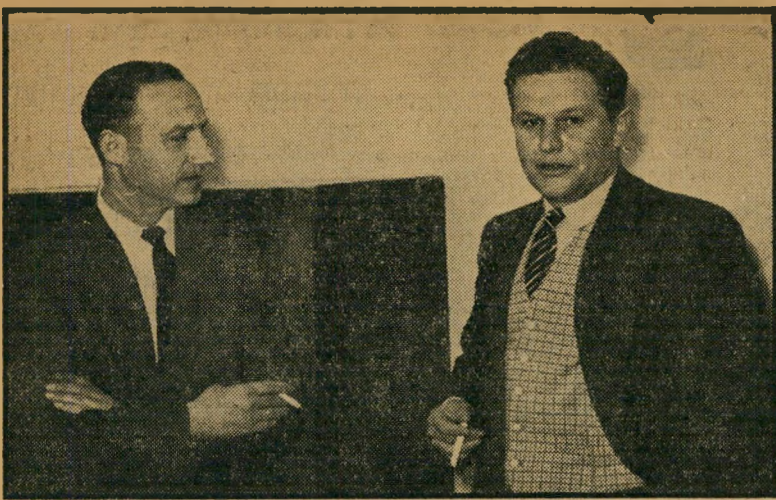
כאשר הופיע, ביום ששי האחרון היומון-חרות עם כותרת ראשית בעמוד ד' "עלית-השכר פירושה אסון למשק ולפועלים", היה-ברור כי זאת דעתו של העתון ושל החוגים-אותם הוא מייצג. העובדה שאת המשפט-אמר לא איש תנועת החרות, אלא אריה-שנקר, באסיפה הכללית של התאחדות בעלי-התעשייה, לא שינתה דבר. הבלטת פסקה-זו מנאומו היתה כמוה כהזדהות עמו.

הכותרת הראשית עוררה רעש רב. קודם-כל חרנו ראשי ההסתדרות העובדים הלא-מית, התומכים ללא סייג בדרישת תוספת-השליש לשכר היסוד לפועלים. "כיצד יתכן-שחרות, שכל קולותיה כמעט באו מפועלים, תאמר שעלית-השכר היא אסון לפועלים?" שאלו הם. הם חששו שכותרת כה אנטי-פועלית תזיק להם בציבור הפועלים.

● **גם תלונה.** איש כבר לא טרח לבדוק מה קרה, בעצם. ההסתדרות העובדים הלא-מית, שקפצה על הכותרת כעל סוס חדש-ומהיר, הרימה קול צעקה גדול, הודיעה ל-עתונאים כי תתבע את הנהלת העתון חרות-ליין בהנהלת התנועה.

רק אז החל עורך חרות, יוסף ויינצקי-בעל השמפם הקטן, לחקור כיצד, בעצם, הופיעה הכותרת המכשילה במקום כה נכבד-בעתון. התברר כי ביום החמישי בלילה, שימש בתור עורך הלילה, שמואל מור, עתו-נאי צעיר, הידוע כבעל נטיות שמאליות תר-אורטיות ושאינו חבר תנועת החרות. מי-טעמי זהירות מונה קומיסר פוליטי מטעם-תנועת החרות, כדי לפקח על מעשיו של-מור. אולם באותו יום לא הקפיד הקומיסר-לבדוק מה שכתב.

* ש"ש 50% מהם עובדים בשירותים, 35% בתעשייה ובחקלאות ו-14% בבניה ובחובלה.

תובע בן-גוריון ועד נחמיאס
גם אחרי העדות

באשמות המיוחסות לו היתה חשוכה מאד. אם הודה רסולי, כדברי סמלי המדור, והיה צריך להשתחרר, מדוע לא הודיעו על כך לעורכי דינו שהמתנו לו בבית-המשפט? אם לא הודה, מדוע התאבד?

השאלה לא נפתרה. במהלך החקירה, נעשה שמש בטוח פחות בדבריו. הוא כבר לא היה בטוח יותר אם חשד מיד שרסולי מנסה להתאבד, כשלא מצא אותו בחדר החקירות בשבוע מחדר המנהלה, או שחשב פשוט שברח.

בעוד שבתשובה לשאלות הראשונות סיפר שמש כי רץ מיד אל בית השימוש, לראות אם רסולי נמצא שם, לא הצליח להסביר כי צד השאר חשוד-בהברחה לבדו, ללא מש-מר. "זה מקובל במטה הארצי, לעזוב נא שמים וחשודים ללא משמר", גילה. בתשובה לשאלה אחרת, השיב כי רסולי נשאר תחת משמר.

התבררו גם סתירות אחרות. בעדותו ה-ראשונה ובהודעת המשטרה לציבור, נאמר שמש ליווה את רסולי לבית השימוש ו-רסולי סגר את הדלת מבפנים, עלה על אדן החלון וקפץ אל החצר. ואילו בעדותו ב-בית-המשפט, סיפר שמש שהוא עזב את רסולי בחדר החקירות, כשיצא לסדר את הומנת הרכב להסעתו לביתו.

גם הסמל גר בן-מאיר לא יכול היה ל-הפעיל את זכרונו כראוי. סיפורו לא היה זהה בפירוט אפילו לסיפורו של שמש. השעות, אותן ציינו השניים כציוני-זכרון לחקירה ולשליבה, היו שונות בשתי העדו-יות. שמש ובן-מאיר לא יכלו גם להגיע (המשך בעמוד 12)

תזכיר

השגריר הוחזר. לפני שבוע הודיע מזור תצפית של העולם הזה (1002) כי ברית-המועצות תחזיר את שגרירה, אלכסנדר אברמוב, לישראל.

כעבור שלושה ימים הודיעו עתו-ני ישראל בכותרתם הראשית על החלטה זו, שאושרה בינתיים גם על-ידי מקורות רשמיים.

★ ★ ★

מי מוכן להינצל? לפני ש-בועיים דיווח העולם הזה (1001) על מצב פליטי מצרים והונגריה, המטריבים ברוכס המכריע לעזות לישראל, למרות שנשלחו מאות שלי-חים מן הארץ לשכנעם.

השבוע הודיע כתב הניו-יורק טיימס כי רק 900 מבין 14 אלף הפליטים היהודיים מהונגריה הביעו נכונות לעלות לישראל, בעוד ש-הרוב המכריע דרש להעלותו לי-אמריקה.

● **מלט,** עצים וברזל, לבנין בריכת-שח-ייה פרטית בגינת הארמון, במחירי השוק הרשמי.

● **קו טלפון ישיר** לתל-אביב מהרצליה, ומספר טלפון תל-אביב, צבע, בכמות מספקת לצביעת כל ה-ארמון, במחירי השוק הרשמי.

מאחר שכל זה קרה בשנת 1951, כשחסרו חומרי-בנין לבניית שיכונני-עולים וכשמחירי השוק השחור המריאו שמימה, לא היה זה דבר מבוטל. כתב בשעתו נחמיאס בצדק לליגום: "אני חושב שאני עושה שירות לי-שני ידידים כאחד". עד לגילויי העולם הזה ושורת המתנדבים, אף אחד מהשניים לא הצטער על כך.

"לא תמיד אפשר..." בשם מי פעל נחמיאס בשליחות-מצווה זו? בשם עצמו, טען נחמיאס. בשם המשטרה, טענו שמואל תמיר והמיסמכים שהוגשו על-ידי התביעה.

באותו סיכום מאלף כתוב: "המשטרה תתאמץ להעביר למר ליגום את הטלפון שיוכנס על-ידי מר בן-גוריון..." וכן: "ה-משטרה תסייע להשיג תייל לגור..." גם המכתב של נחמיאס לליגום נשא את הכותרת: "ל. נחמיאס, משטרת ישראל, תל-אביב".

מדוע? הסביר נחמיאס בתמימות: לא היה זה לו כתובת פרטית. יתכן כי לאור עובדה זו דאגתו לדיוור של פקודו. נוגעת ללב עוד יותר, אולם גם נחמיאס נאלץ להודות שהפרשה מוזרה: "לא תמיד אפשר להפריד בין התפקיד, לבין הצד האישי בצורה כל כך חותכת..."

היה זה כלל חשוב להבנת מצב העניינים במשטרת-ישראל.

האיש ששכח. עד כמה טוב כשיש ידידים, נסתבר גם כשנשאל נחמיאס מדוע לא השתמש בסמכותו להפקיע פשוט את דירתו של ליגום, שנעדר מן הארץ, אף כי המשטרה החרימה או דירות רבות למטרות דומות.

תמיר: אתה ידעת לפחות מאפרי-מאי 1951 שדירתו של ליגום ריקה, שליגום מת-גורר בפנסיון ברנדשטטר ברחוב הירקון, ושנסע אתר-כך לחוף-לארץ לפרק-זמן בלתי-ידוע? ידעת גם שדירתו של ליגום עוסדת להשכרה לפרק זמן של שנה לפחות?

נחמיאס: נכון.

תמיר: מה בדבר החרמת הדירה?
נחמיאס: לא עלה על דעתי שאפשר ל-

והיכו את מפציהו. היה זה הנסיון המ-אורגן הראשון להביע הודות עם מחוללי הוועה.

לאחר שהחבורה הושמדו, הגיעה המש-טרה. היא ניגשה מיד למלא את תפקידה כראוי: היא אסרה את אחד המפצצים, שיח-ררה אותו לאחר שהתברר כי לא הוא היה המכה, כי אם להיפך.

פרשת עמוס

אדם פיקח

צל דוכן העדים עלה גבר בעל הבעת-פנים סקתית, לבוש בחליפה שחורה ועניבה בעלת-פסים. הבעת-הפנים לא הסעתה: יוסף נחמיאס, צבר ירושלמי בן 44, לשעבר סגן המפקח הכללי של המשטרה, כיום נציג מש-רד הבטחון באירופה, הוא אדם פיקח לכל הדעות. מאחר שאהבת-האמת שלו עולה על צניעותו, הודה בעצמו: "יש לי דעה טובה על עצמי. יש לי הזכות לכך".

נחמיאס היה העד השני שהעיד במשפטו של עמוס בן-גוריון שלא מן המניין, לפני פתיחת המשפט עצמו. כקודמו אליהו ספקי-טור, עמד גם הוא לנסוע לחוף-לארץ.

אולם בעוד שבניית עדותו של ספקטור היתה מרוק-משולית, מלווה התפרצויות קולניות וקטטות בין שני הפרקליטים, העד והשופט, הרי נחמיאס עבר את המסלול כרך מדופלם. דבריו היו מלאים צליפות מוס-ות, שרק האוזן המאומנת יכלה לגלותן.

בזו גלוי. אין אדם המכיר את משטרת ישראל יותר טוב מיוסף נחמיאס, בן מש-פחה ספרדית ומפא"יניק נלהב. אחרי העדות היה ברור שמעטים גם האנשים שיש להם דעה שלילית יותר על צמרת המשטרה. הוא דיבר עליה בבזו כמעט גלוי.

לפני העדות נראה נחמיאס משוחח ביד-דית עם גבר בריא-גוף, לבוש באפודה משו-בצת עליזה. אולם הידידות בין עמוס בן-גוריון ונחמיאס מפוקפקת. כי נחמיאס, כמו ישרון-שיף ונעמן סתיו, הוא אחד ה-אנשים שסולקו בעדינות מן המשטרה כדי לפנות את המקום לכוכבו העולה של בן-גוריון הבן.

מדוע הובא בכלל להעיד על-ידי מיכאל כספי, פרקליטו של עמוס? עמוס בן-גוריון הואשם בכך שישב בארמונו המפואר של המליונר שלום ליגום, בה בשעה שהמש-טרה טיפלה בתיק כלכלי של בעל-הארמון ושותפו, שהוא במקרה גם שותפו של עמוס

אחיו ואלמנתו של מתאבד ראסולי
השאלה נשארה עדיין שאלה

בן-גוריון. האם היה קשר בין עובדות מו-זרות אלה?

שירות לשני ירדנים. לדברי נחמיאס,

לא. הוא הגיש לבית-המשפט שני מסמכים: האחד מכתב אישי שלו לליגום, בו ביקשו להעמיד את ביתו בהרצליה לרשות עמוס, וסיכום בכתב-ידו של נחמיאס של שיחה בהשתתפות יחזקאל סהר, נחמיאס, עמוס וליגום.

מדוע מעמיד אדם מכובד את ארמונו לי-רשות קצין משטרה גבוה, שהוא במקרה גם בנו של ראש-הממשלה? הסיכום בכתב לא השאיר ספק בכך: ליגום לא גבה שכר-דירה. הוא רק קיבל, בהתאם לכתוב:

●

משטרה

חוקרים נחקרים

מתי מת דוד רסולי? שאלה חשובה זו היתה שנויה במחלוקת, מהרגע שסמלי ה-מדור הכלכלי במטה הארצי של המשטרה הודיעו לעורך-דינו של החשוד בהברחת-כספים על התאבדות, כפיצה מחלון הקומה החמישית של הבנין (העולם הזה 1000).

לאחר שהפרשה החלה לשאת אופי ציבורי רחב, החליט המטה הארצי לא לפרסם את מסקנות בית-הדין הפנימי שנקרא לחקור במקרה. התיק הועבר להחלטתו של חוקר מקרי המוות הבלתי-טבעיים, השופט מובי-שוביץ.

הדמויות הראשיות בחקירה שנערכה הי-שבוע, היו הסמלים גר בן-מאיר ורחמים שמש, סמלי המדור הכלכלי. עדויותיהם בחקירה הראשית, לשאלותיו של קצין מנדל, היו קצרות ופשוטות. לדעתו של הסמל שמש, יליד עיראק ובעל מבט פנים נפחד, לא היה צורך בשום חקיר-רה. תיאור המאורעות, בפיו, היה פשוט מאד: חקירת רסולי נמשכה עד שעה 11 בערך. קרוב ל-11 היה צורך להסיעו לביתו, לקבל ממנו את שמות כל המשתתפים ב-רשת ההברחה, לה היה שותף, לדבריו. כי שיצאו הסמל שמש והסמל החוקר השני, למשרד מנהלת המדור, נעלם רסולי. שמש ראה אותו רק כאשר היה כבר מוטל מת, על רצפת החצר הפנימית של מטה הי-משטרה.

השאלה אם רסולי הודה או לא הודה

מנה לשלושה ערבים

בשך הקרב, כאשר החייל הרגלי מחזיר את חרבו לנדנה ונהנה מנצחונו, עוד נשאר החבלן עומד מול אויבו הנצחי: המוקש הסמוי, האורב לו במקומות צפויים ובלתי צפויים. הוא לא הולך רק בראש המחנה המסתער, כדי לפנות לו את הדרך. הוא גם האחרון הנשאר בשדה הקרב.

בשעה שנשים אמהות אחרות הפליטו אנחה של הקלה בקבלן את סימן החיים הראשון מיקיריהן, בא גם רפי לוי, בן 25 לביקור חטוף הביתה, לפני חזרו לתפקידו השגרתי. "היוהרה" אמרה לו אשתו השחרחרת, פקידה תל-אביבית, אותה נשא הצעיר הבלונדי הגבוה לאשה לפני פחות משנה. "בטח שאזהרה" השיב בחיוך. "את יודעת שאני זהיר". הוא היה מרוצה שהמלחמה נגמרה.

כעבור יום באו ליחידתו של רפי שלושה ערבים מבוהלים. הם סיפרו כי חברים התרסק כשעלה על מוקש. רפי החבלן התנדב להילחם אליהם כדי לאתר את שדה המוקשים ולנקותו, יחד עם כמה חבלנים וסיירים אחרים.

בצאתו, הבחין כי האפסנאי אמנם הכין לו את ארוחתו, אך לא הכין צידה לערבים. "לא אוכל ללעוס את ארוחתי אם עיניהם של הערבים הרעבים האלה יהיו נעוצות ב'ו' התלונן בפני האפסנאי. גם הערבים קיבלו מגות.

הם לא היו זקוקים להן. בגשתו לעבודה עלה רפי על מוקש באקליט, שאינו מתגלה על-ידי מגלה מגנטי. טעותו הראשונה של חבלן היא גם טעותו האחרונה — רפי התרסק, יחד עם שלושת הערבים.

לא היתה זאת ההכרה הראשונה בין הצבר הירושלמי לבין חומרי הנפץ. הצעיר שגדל במשפחה דתית מאד, למד בבית-ספר עממי ואחר-כך בישיבה, אך התרחק מן הדתיות האדוקה. עם פרוץ מלחמת תש"ח גילח את פיאותיו והתגייס לחי"ש. שם ביצע את המעשה שהפיץ את שמו ברבים.

ערבי לפרוץ למרכז העיר היהודית. היה זה

רפאל לוי

לד כנסיית נוטרדאם ניסה טור משוריין רגע גורלי לעתיד העיר. רפי, שהיה חסון מכפי שש-עשרה וחצי שנות חייו, התרומם מעל לגג הכנסייה, הוריד בקבוק מולוטוב על המשוריין הפורץ, והעלהו באש.

דבר זה גרם לסתימת המעבר ולנסיגת יתר המשוריינים. ואז, כאשר התרומם רפי בשנית לבחון את תוצאות מעשהו, נורק לעברו רימון שמילא את החלק העליון של גופו ברסיסים. רק בנס הצילו הרופאים את עינו אחרי שנה של טיפול, סירב לקבל את דרגת הנכות שהגיעה לו.

עוד מימי ילדותו, כשרפי היה מתגרה בחיילים בריטיים, עולה על משורייניהם ומסיר עמם בעיר בערבי העוצר, נמשך להתיי הצבאי.

לפני תחילת מיבצע סיני, כשחבריו גויסו, חזר מודאג לדירתו הנאה בקרית שלום, פנה לאשתו: "מה זה שעוד לא קראו לי? אני חושב שאגש לשם ואנתוב. אי אפשר שאחרים יעשו בשבילנו את המלאכה". איש לא עשה את מלאכתו של רפי לוי.

מודים בערבים, כשביום הוא עובד עבודות מכל הבא ביד, בעיקר בפרדסים.

יוסף חיים

חלומותיו לא היו מרחיקי לכת ביותר. כל שאיתו היתה להיות נהג ולצאת עם הוריו לבית של ממש, לשיכון. למטרה זו אף נרשם לקורס נהגות ברחובות. לפני שנה התגייס לצבא.

הוא גויס לחיל השריון, שם הגשים לראשונה את שאיתו, להיות נהג, כאשר נתן לו זחלם לנהוג בו. הדאגה לפרנסת המשפחה עברה לראשה של סמלת הסעד ב יחידתו. התמיכה לא סיפקה את דרישות ההורים ולאחר פניות וביקורות רבות, עמד הצבא לשחרר את יוסף כדי שיוכל לתמוך בהוריו. בשבועות האחרונים התארס יוסף עם בת דודתו הצעירה, הגרה בבאר-שבע. הוא עמד להביאה לצריף הוריו מיד לאחר שישוחרר. אז פרצו קרבות סיני. בדרכו לדרום, הספיק יוסף עוד להיפרד מארוסתו. יומיים לאחר מכן, בראשון לנובמבר, נהג רג יוסף, שעה שנהג את זחלמו על מוצב אויב. פגז פגע ברכב, הרג את כל יושביו. למשפחה הגיע רק פתק בו הודיע יוסף: "הגשתי עוד בקשה לסמלת הסעד, אני מ חכה לשחרור". אמר אחיו: "הוא השתחרר בבת אחת."

גיעם נשלחו לקיבוץ פלמחים, השוכן ל חוף הים, ליד ראשון לציון.

הכל היה חדש עבורו בביתו החדש. קיבוץ צפופים פלמחים, למרות היותו שוכן במרכז הארץ, מוקף חולות ים גודדים, משטח ענקי של חולות, הנוסע בלב את ההרגשה כי ה קיבוץ נמצא בלב מדבר. מצד שני עומדים הים, האויר החריף לגשימה והרעש המת מיד לחולות.

יעקב לא היה רגיל לכל אלה. הם עמדו בניגוד מוחלט לסביבה בה גדל, וממילא לאפיו ולגופו. לאחר שהיה של ארבעה ח דשים במקום, הוא החליט כי לא יקלט שם, ועקר את מקום מגוריו לרמלה.

כשמלאו לו 18 שנה, גויס יעקב נגי ל צה"ל. הוא שירת בחיל השריון, ביחידת חיל רגלים מוסע שרון, על גבי זחלים. שם עבר קורס של מפקדי כיתות, סיים את שירותו הצבאי ללא כל התרחשות מיוחדת, בדרגת רבי-סוראי.

כשהשתחרר החליט יעקב ללמוד בראש וראשונה מקצוע. הוא נרשם לקורס של מס

גרות מיכנית בתל-אביב, ולמרות שהגיע ל קורס חדשים לאחר תחילתו, הצליח לסיימו בהצלחה ולזכות בתעודה של בעל מקצוע מושלם. בגמר הקורס החל לעבוד בכל מיני מקומות עבודה בתל-אביב. לאחרונה הסתדר במקום עבודה של קבע, בבית חרושת אלקו ברמת-גן. משם נקרא חזרה ליחידת המילוי אים שלו.

יעקב לא הלך לצבא בהרגשה שהוא הולך לנקום בערבים. בכל הזדמנות היה מביע את דעתו שרק חיי שלום בין ישראל לערבים הם הכרחיים לקיומו של העם היהודי. הוא לא ראה בערבים אויב פוטנציאלי אלא ידי דים שיש לשמור על יחסי ריעות עמם.

יעקב, שאהב להאזין למוסיקה קלאסית משל מוצארט ביחוד, יצא לקריאת הצבא, כשהוא מנחם את בני משפחתו: "אל תדאגו, לכל כדור יש כתובת ולכל פגז יש מען."

על אחד הפגזים היה רשום שמו של יעקב נגי. רסיס של פגז פגע בראשו, בעת שהיה במשרון, בעמדת הסתערות קדמית, מול מוצבי האויב.

עולה מרוב הקסמים מתימן

כליזמר מהעיירה הפולנית

נער מגדות החידקל

צבר שגדל בתל-אביב —

אלה הם הבחורים

שלבשו את מדי החאקי

ויצאו לקרב האחרון

זו פצעים ההזלזלים רצא עזונה

בקשה לסמלת הסעד

בילדותו והאב נשא לו אשה שניה. שני אחיו הגדולים של יוסף נשאו נשים, הקימו משפחות מרובות-ילדים. רק יוסף עוד היה שייך לצריף הזה. הוא נולד לפני 19 שנה בעיר דרנה, ב טריפוליטניה. אביו היה אז סוחר. יוסף למד בבית-הספר האיטלקי שבמקום, רכש השכלה יסודית איטלקית וערבית.

זה היה לפני שבע שנים. שליחים של ה סוכנות הגיעו לעיר, נשאו נאומי תעמולה לעליה, והמשפחה השתכנעה. הקליטה ב ארץ לא היתה קלה. תחילה התגלגלה ה משפחה במחנה העולים בסנט-לוקס, ולאחר מספר שבועות נשלחה למעברת בית-לחיה. ממעברת בית-לחיה, הועברה המשפחה ל כפר הנוטש יבנה. שם התפרדה החבילה. האחים המבוגרים ומשפחותיהם הקימו בתים משלהם, ואילו יוסף נשאר כמפרנס יחיד של הוריו הזקנים. הוא רצה לרכוש קודם כל את השפה העברית. לשם כך המשיך בלי

בין שאר הניחומים שנכללו במכתבו של מפקד היחידה, בה שירת טוראי יוסף חסן, אל הוריו השכולים, היה כתוב: "בנכם נפל כגיבור בשדה הקרב. הוריו אבדו בן יקר, אך במותו הציל חיי בנים רבים אחרים. אין מוות מפואר יותר מאשר למות בשדה הקרב."

בצריף הדל בכפר יבנה, אין המוות נראה מפואר כלל וכלל, אפילו אם אירע בשדה הקרב. כל הורים מאבדים, בנפול בנם, את היקר להם ביותר. אין זה משנה אם הם יושבים בסחון במעברה, בוילה בעיר, או בשיכון ותיקים בקיבוץ. אך יש ומות הבן אינו רק אבידה שלא תחזור, תקחת שהת נדפו, עמל חיים שנקבר, אלא פשוט גם סוף דרכם הם. כך נראה מותו של יוסף חסן מבעד לקירות הצריף בכפר יבנה.

בצריף יושבים זוג הורים קשישים. האב אינו מסוגל לעבוד, בגלל גילו ובריאותו. ה אינה הורתו של יוסף. אמו מתה עליו

לרסים היתה כתובת

יעקב נגי

יעקב נגי גדל בסביבה ערבית עויינת. הוא נולד בעיראק. שלא כרוב עולי עיראק לא גדל יעקב בסביבה עירונית, אלא ב כפר שקט ורוגע, על גדות החידקל, בתוך תוכי המדינה. יצרי השנאה הגועזת חלשים יותר בכפר מאשר בעיר. בכפר עצמו לא נתקלה משפחת נגי בגילויי שנאה ופרעות. יעקב גדל באחירה של אידיליה כפרית רי געת, אשר בהכרח יצרה אותו טיפוס אדם שונה. יעקב היה לבחור רציני ומעמיק, ש אהב להתבודד ולחשוב מחשבות לעצמו, ולהגיע בעצמו למסקנות.

הגדולה בתכונות שרכש יעקב לעצמו ב סביבה הכפרית היתה אהבת האדם. כל ה יפה והנעלה שבאדם היה מלהיב תכופות את דמיונו, ואילו את מכאוביו וסבלו יע חמיד לשאת בשקט.

לא עלה בידו לסיים את לימודיו בגימנס יח. לפני שש שנים, כשהיה יעקב בן 17, עלה עם הוריו ואחותו לארץ. מיד עם ה

פגישת עם ביאליק

עמוס לב

עתונאי ליד התותח

חללי קרבות סיני היו בעיקר צעירים שלא מלאו להם עשרים שנה, או אנשים שבאו לארץ לאחר קום המדינה. רק בודדים היו שייכים לדור ילידי הארץ של מלחמת העצמאות, לדור של צברים שחלמו ולחמו והרגישו לאחר סיימו את תפקידם בחוסר שלימות וחוסר תכלית ברורה.

עמוס לב היה הנציג האופייני ביותר ל"אבות הבודדים". אדם, שבדרך חייו, במעו שיו ובדיעותיו, גילם את כל מה שהיה אופייני לדור תש"ח.

כחלאביבי מלידה, שנולד בעיר הקסטנה של שנת 1928, להורים עולי רוסיה, חי עמוס חיים רגילים של ילד תל-אביבי ב"תקופה ההיא. דמותו עוצבה בבית הורים עובדים, בבית-ספר תל-נורדאו שבשכונת ל"בית, ובהיותו הרגיל של השכונה על כל ה"טמון בו: משחקי כדורגל, רצועות של ל"דור, סירות, חגיגות ומעשי קונדס.

בסוף בית-הספר העממי נכנס עמוס ל"תנועת השומר הצעיר, מחנך מניעים פשוטים היה שם שמה, והאחד הגדול ממנו כי חמש שנים היה מנחה בתנועה. כבר אז נתגלה המיוחד שבו. מצד אחד היה פעיל וחברותי ואילו מאידך צץ בו לפתע המורד שישנו מוכן לקבל הוראות וצווים מגבוה. עד 1948 היה עמוס בתנועה. במקביל ל"פעילות בה, למד בבית-הספר תיכון חדש, היה אחת הדמויות המרכזיות בבית. אולם בבית-הספר היה יותר מאשר מקום לימוד. הוא היה מקום מיפגש של החברה, של ח"חיות משעשעות, מקום שם אפשר להתפרע, שבו צריך לדעת לענות בבחינות.

חבריו גויסו. עמוס שוחרר לתפקיד ה"דרכה בעיר, עבר כקשר במטה הפלמ"ח. ע"ב עזרו זמן לא יכלו היה לסבול יותר, ע"ב והצטרף לגיפיים של חטיבת הראל. עם יח"דו היה בקרבות באזור הרי חברון, ב"מבצע ע"ן, נשאר בפלמ"ח עד פירוקו. ב"ששחרר הצטרף אל חבריו בקיבוץ ברעם בגליל. שם שוב ניצור האופוזיציונר שבו; הוא יצר לו חיי משלו. פיתח גישה עצמאית לבעיות שונות שעמדו בפני הקיבוץ לאחר שנה חור העירה. הוא לימד כמורה בכיתה ד' בבית-הספר העממי בחולון, נכנס לבית-הספר הדרמטי של הקאמרי, משום שכל החברה הלכו לשם. אותה תקופה החל גם לעבוד כעיתונאי בשבועון במחנה. יחד עם חזי לופבן, חברו, ניסה להוציא עיתון של מוצאי שבת בשם חצות. שנכשל לאחר שלושה גליונות.

ככתב במחנה, עשה עמוס את כל שהוטל עליו. במיוחד אהב לכתוב על חומר אנושי חי ויוצר, בעיקר בשטח הבטחון בכל הת"קופות. היה לו נעים לבוא במגע עם אנשים, להיות בתוך העניינים. אולם עמוס לא היה שלם עם עצמו. הצעיר בעל הפנים הרבים ושמן שערות שיבה, ששקט מופלא היה נסוך עליו כלפי חוץ, בער בלבו פנימה. סיפר אחיו הבכור: "לבו לא היה שלם עם עבודתו במחנה. הוא קיווה לדברים גדולים יותר."

עמוס צבר סכום כסף, עמד לנסוע לארצות הברית ללמוד תמונות. כשפרצו הקרבות, יצא למלחמה כמו כולם. לא ככתב צבאי, אלא כסמל ביחידת תותחים אנטי-טנקיים. מספר ימים לפני צאתו של עמוס לחזית, נהרג שחקן הקאמרי ברוך ישראלי. אמר עמוס: "למות כזה אין טעם. אפשר למי סור חיים בשביל דבר שיש לו טעם. כמו האניונים או קלקליות."

השיב לו אביו: "יש עוד דברים שלמענם כדאי לחיות."

החומר הספרותי הנכלל בתכנית הלימודים של בתי-הספר במדינה, הוא ברובו זר לרוח הנוער הישראלי. אבות היצירה הספרותית של העברית החדשה נקראים ונשנים בפיות התלמידים כתומר לימוד עיוני, שאין להם כל קשר רגשי אליו. כי הסביבה והאנשים בהם עסקו מגדלי מוכר ספרים, ביאליק או אחד העם, רחוקים מלב הנוער שגדל בארץ.

אין ספק שמגדלי וביאליק ואחד העם היו רחוקים הרבה יותר מלבו של אברהם דחורג' (19) מאשר מליבותיהם של צעירים רבים בישראל. כי אברהם בא מסביבה השונה עוד יותר מרקע נושאי הספרות החדשה. הוא נולד בתימן בעין חיסנן, גדל במשך 12 שנים בסביבה מזרחית בלי לשמוע אפילו את שמעם של ביאליק ואחד העם. גם כשעלה אברהם דחורג' עם משפחתו לפני שבע שנים מתימן, על מרד הקסמים, לא היתה פגישתו הראשונה עם הארץ באמצעות אותם סופרים. לא היה לו אז פנאי לספרות. המשפחה בת תשע הנפשות הועברה למחנה העולים בעין שמה.

אברהם היה הבן הגדול במשפחה. הוא לא היה אמנם הבכור. שתי אחיותיו הבכורות מתו עוד בתימן: האחת ממחלת ילדות והשניה בשעת לידה. יחד עם אביו ויחיא, היה על אברהם לדאוג לפרנסת המשפחה. במחנה עין שמה עבד אברהם במסעדה. אחרי שנה, כשהועברה המשפחה למעברת כפר סבא, החל לעבוד בבית חרושת למזרונים. כעבור תקופה נוספת, זכתה המשפחה בשיכון משלה.

אולם לא זה היה המפנה בחייו של אברהם. המפנה חל כשאחותו הקטנה נמסרה למוסד החינוכי באיילת השחר, בגליל העליון. אברהם היה מבקר אותה תכופות, מתכתב עמה, נוכח כי אחותו מאושרת בחברתה החדשה. הוא החליט לחיות גם כן בקיבוץ.

צפרו אותו להכשרת נוער בקיבוץ חצרים בדרום, ושם נפגש אברהם לראשונה עם ביאליק, מגדלי ואחד העם. מחצית היום עבד כטרקטוריסט במשק; במחצית השניה למד עם חבריו. ודוקא אותם סופרים שנראו כזרים לצברים, דיברו אל ליבו. הוא אהב במיוחד את לימודי הספרות העברית, הסביר במכתבים לחבריו ולהוריו כי לימודיו אלה מרחיבים את אופקו.

בבית ניסה אברהם לא פעם להשפיע על אחיו ואחיותיו שיעברו גם הם להשתקע בקיבוץ. הוריו היו זקנים ודתיים מכדי לבחור בצורת חיים חדשה, ואילו אחיו ואחיותיו, כולם עובדים חרוצים וישרים, לא הסכימו בנקל לעזוב את הבית.

לפני כשנתיים התגייס אברהם לצבא, ש"ר כסייר ביחידה קרבית, סיים קורס מפקדי כחות וזכה לדרגת רב-טוראי. הוא נראה כצבר לכל דבר, בדרך דיבורו, במחשבתו החפשית ובהתנהגותו העליונה. בחגיגות ו"כנשפים של בני משפחתו אהב לרקוד ו"לעשות שמה. פעם, כשהאויב הפגיו את יחידתו, העמיד אברהם פני מת וכשבאו החובשים עם אלונקה לחתו, נדהמו כשקפץ לפתע והחל לצחוק. עם גמר שירותו, חשב להתיישב עם גרעין שיצא להתישבות בסב"ר בות אילת.

הוא נהרג ב"31 באוקטובר, בשעת הסתעף רות על אחד ממוצבי האויב המצרי. הוא נפגע מכדור וצנח במקום. כשניגשו אליו החובשים עם אלונקה, לא קם אברהם ולא צחק עוד.

לימודי קודש ואינסטליציה

המשפחה קיבלה את השם צנעני משום שאבות אבותיו של חיים ישבו בצנעא, העיר שבתימן. כשעברו לעיר ערם, גם היא בתימן, קראו להם כולם בשם הצנענים, ושמה הוסב למשפחת צנעני.

חיים עצמו נולד בערם, לפני 18 שנה. הוא היה בנו הבכור של גר אמיד. מלבדו היו בבית עוד ארבעה אחים ואחות. יחסי השכנות בין היהודים, שמספרם בערם היה רב, לבין שכניהם הערבים, היו תקינים ככל הזמנים. מלבד דתם, הרגישו היהודים את עצמם תימנים לכל דבר. משפחת צנעני התגוררה אף בבית ערבי, עם שכנים ערביים, חיים רכש את תלמודו בבית מדרש קטן של רב תימני מקומי. משפחתו האדוקה, שבעה רב נחת מהבן הבכור שהצטיין בלימודי הקודש, היה שקדן וחרוץ.

עד שביום אחד הגיעה גם לערם הידיעה על תחילת מדינת ישראל, וכאילו היו אלה ימות המשיח, ארוז כל היהודים בני העיר את חפציהם והחלו לנדוד לעבר עדן, משם יועברו לישראל. משפחת צנעני היתה בין ראשוני הבאים במיבצע מרד הקסמים. היא לא באה לארץ כאל ארץ זרה. שני אחיו של אב המשפחה עלו לארץ לפני עשרות שנים, מתגוררים בכפר-סבא.

תחילה נשלחה המשפחה למחנה עתלית ומשם הועברה לבית-לד. חיים הספיק לשהות בבית-לד רק חצי שנה, למד בבית-ספר מזרחי המקומי. כאשר הופיעו במעברה יהודים דתיים בעלי פיאות וזקנים מכובדים, הוצעו לקבל בני הורים דתיים ללמוד בישיבה ללא כל תשלום, נמסר חיים בין הראשונים לרשותם.

הוא נלקח לישיבת בית-יוסף, ברחוב ברוצ'צ'בסקי בתל-אביב. שם קיבל את כל מחסורו בלבוש ובמזון, שקע במשך שנתיים תמימות בלימודים. הלימודים בישיבת בית-יוסף אינם מן הקלים. הם נמשכים מבוקר עד שעת ערב מאוחרת. בהפסקות קצרות בלבד לארוחות. לפני הצהריים למד חיים בישיבה קודש ואילו בשעות אחר הצהריים והערב השלים את השכלתו העממית.

בינתיים הועברו ההורים ממחנה בית-לד למעברת הרצליה, שם קיבלו צריפון קטן. חיים הוכרח לעזוב את הישיבה ולבוא לעזור להוריו. הוא החל ללמוד אינסטליציה תמורת שכר פעוט, וכששלמד את המקצוע עבר והשתכר די הצורך לכלכלת המשפחה. חלו"מו היה לעבור לשיכון, לשאת לאשה את בת דודו מכפר סבא, ולעבוד עבודה גקיה ושקטה בתור פקיד.

לפני שנה גויס לחיל השריון. למרות שהאימונים היו קשים מדי עבורו, המשמעת חזקה מדי וקשה היה לשמור על מצוות הדת, שאף חיים להתבלט תמיד משאר חבריו. לשם כך התנדב לכל תפקיד ולכל קורס. לפני זמן קצר סיים קורס מפקדי כחות וזכה בדרגת טוראי ראשון. שבוע לפני פרוץ מערכת סיני ביקר חיים בבית, נמנע מלספר כל פרט שהוא על הצבא או על חייו בצבא.

כשנסע והמלחמה פרצה, הרגישה אם ה"משפחה מידי כי בנה אבד לה. הידיעה ש"הגיעה מטעם משרד הבטחון, בה נמסר ל"משפחה כי חיים נהרג בזחלם, בשעת הסתעף רות על מוצב האויב, רק אישרה את ההרג"שה שהיתה קודם לכן פרושה על כל הב"ר.

משה תרמור

"לא רוצים להיות יתומים!"

...היית אביו, היית אמנו, אין אנו רוצים להיות יתומים. אך כך גור הגורל עלינו, ממך נפרד בראשים מורכבים..."

רב-סרן מוניק רק חיך חיך של טוב לב כששמע את מנגינת עלי בריקדות בלבוש מצין, היה זה בערב פרידה שנערך עבורו בטייסת, זמן קצר לפני פרוץ מערכת סיני. רב סרן משה תרמור-מלניצקי עמד אז לעבור לתפקיד חדש. פיקודיו רצו להור"דוח לו בכמה מלים על כל שעשה עבורם. המלים שחיברו ביטאו את הרגשתם.

מוניק היה להם כאבא טוב. פיקודיו לא צייתו לפקודותיו רק משום שהיה מפקד ו"קצין, אלא מפני שהיה אדם, דאג לטייסים שלו כמו לבנים, ולאנשי צוות הקרקע כמו לילדיו. הם רצו להודות לו על שפעם, כי שהחברה נשארו בתורנות שבת, הופיע מור ניק עם הגיט המפורסם שלו והביא לחברה תירס שארגן מאחד המשקים הסמוכים. על זה שבכל עת פנאי היה אוסף את פיקודיו ויוצא עמם למסעות בגליל, לאורכה ולרחבה של הארץ; כעצמו מבשל להם את הארוחות, עוזר לסחוב תרמילים לאלה שכשלו.

רצו להודות לו על דמות הטייס שבו, לאדם שהטיסה עבורו היא כמו אכילת לחם. ארבע שורות המלים למעלה, ביטאו את כל מה שהיה להם להגיד על מוניק.

מוניק לא היה צעיר ביותר. לפני 36 שנה נולד בפולין. הרבה לא ידעו על צברה, רק שבצעירותו היה חבר בתזמורת עיירתו וניגן בתצורה. בתקופת מלחמת העולם השנייה נכלא במחנה רכזו בגרמניה, שם הושפדה כל משפחתו. כששוחרר עבר לאר"טליה. עסק בדיג, עד אשר החלו לארגן את רשינת חיל האוויר הישראלי שבדרך. מוניק היה בין הראשונים שעבר קורס טיס, היה בין ראשוני הטייסים של חיל האוויר הישראלי.

לארץ הגיע כמעט בתום מלחמת העצמאות. הספיק רק להשתתף בקרבות בדרך לאילת. מאז קשר מוניק את חייו לחיי חיל האוויר. היה התקופה היה ביתו, גם כש"נשא אשה והוליד בת ובן. הוא הפך לטייס קרבי, השתלם, עלה בדרגות, קיבל לתפקיד הדרגה שונים והוציא מתחת ידיו דור של טייסים.

במשך תקופה ארוכה היה בטייסת של מטוסי קרב ישנים ובלים, אשר ערכם היה מועט לעומת מטוסי הסילון החדשים שנוס"פו לחיל האוויר. אולם מוניק טיפל במטוסים הישנים ממש כאילו היו חדשים ומושלמים, וזה לא פעם לשבחים על שמישותם הנפ"לאה של מטוסיו.

פיקודיו שרו לו: "אין אנו רוצים להיות יתומים", ונופפו לו בידיהם כשיצא ברבי"עית מטוסים להתקפה על דרכי תחבורה של האויב המצרי בסיני, ולסייע קרקע להתקפה על מוצבי אויב. מהרביעיה חזרו רק שלור"שה. מטוס הבוכנה של מוניק לא חזר. ב"דרך למטרה נפגע מפגזי תותח אנטי-אווירי מוסחז. הוא שיחרר את מלאת התחמושת שהיה עמו והתכוון לנחיתת אוס. כשהת"קרב לקרקע, התפוצץ טנק הדלק של ה"מטוס.

לא מצאו אותו ליד המטוס. חשבו תחילה שהוא נפצע והצליח להתחמק, הכריזו עליו כעל נעדר. רק אחרי שבוע נמצאה גופתו. ב"מרחק רב מהמקום בו התרסק מטוסו.

חיים צנעני

תרגום

מתים שלובי-זרוע

הצעות וחצי (מאת הנרי מילר, הוצאת צוהר, 239 עמודים) הוא שם מזור לאחד הספרים המזוהים ביותר שהופיעו לאחרונה בעברית. קובץ זה יצירות וקטעי יצירות, רות, המעטרת ציורים מורכבים ומקומקומים משל ידידו הטוב של מילר, הצייר הישראלי בצלאל שץ, נעות מקוטב עד קוטב — מן הריאליזם המבחיל ביותר אל החלום הספיריטואלי המסורף ביותר.

הנקודה המשותפת לכל קטעי היצירות היא מופיעים בספר: הדמות המרכזית של כולן היא הנרי מילר עצמו. הסופר הקשיש (65) לא היסס לתאר את עצמו, את אשתו, או את הוריו במצבים האינטימיים ביותר, כינה את עצמו בגילוי לב בשם "מחבר ספרים גסים... סתם טיפוס... פשוט ניבול...".

החלק הריאליסטי של הספר מגיע לשיאו בסיפור "מזמור קולו", בו מתוארת הרגשתו של סופר חסר פרנסה, ההופך בהדרגה לסרטור של פרנצה יפת תואר, נדבק במחלת מין, אינו מהסס להביק בה נשים אחרות. גילויים אחרים של ריאליזם:

● אצל החייתנים, בו מתואר אורח החיים במתפורר האמריקאיות הטיפוסיות, המעסיקות מספר רב של ילדים.

● דרך דיף — ניהוייבן — תיאור בריית הסופר מפני אשתו, אשר עזבה אותו, השתכנה אצל הומוסקסואליסט פרנסיס, תב עה ממנו מזווגת. הבריחה מסתיימת בישיבתו של מילר על גבי אסלה בית שימוש, בתחנת מטרה בריטית, כששומר משכיל וטוב לב שומר עליו.

● שיבה לברוקלין — סיפור שתחילתו בתיאור ליקויי שלפוחית השתן של מילר האב וסופו באינטימיות קוסמופוליטית. מכי ריו מילר: "אני רואה בעולם כולו את ביתי. אני תושב בארץ, לא באיוו חלק ממנה המכונה אמריקה, צרפת, גרמניה, או רוסיה. אני חייב למנות למין האנושי, לא לאיוו ארץ, גזע, או עם. אני נותן דין וחשבון לפני האלוהים — ולא לפני המספרים". ראשי... אומר אני, שלום על כולכם! ואם אינכם מוצאים אותו — הרי זה משום שלא ביקשתם אותו.

עצם עטורת טבעת. לקוטב השני של יצירות הנרי מילר, אשר הפצתן נאסרה במרבית הארצות האנגלו-סאקסיות, שייך הסיפור "הבהב". בו רואה הסופר את עצמו כיצור שחצוי אדם וחצוי כלב, הכבול ב"מרתף עליוני שתי נשים אכזריות שהן אחת — אשה ואם. הוא מנסה להשתחרר מכלאו, מבורח חזרה עליוני סמל המציאות האכזרית — שורד חמוש באקדח. בסופו של דבר, בחלומה מושיטות לו שתי הנשים שהנאחת עצם שמנה, מעוטרת טבעת נישור אין — והוא מודה להן בכישוש נזכ. סמלים רבים יותר מופיעים בסיפור "הסוד" היליטרי-הפרוע לתוך חיי הילית. בעת סיוור הלילי המסורף פוגש מילר, בין השאר, בוקנה בלה, הפולטת נחשי קוברת מכל נקבי גופה, בפרנצה המנספת בשיפוחית של שחה בדיוק כמו ציפור-שיר, בילדה המסתתרת בקוקיה בתוך גולגלתה — ואפילו בשני מתים שלובי זרוע.

בין שני הקטבים נמצאות כמה יצירות מבחילות פחות ומובנות יותר, כגון "נביע של נקטאר" — קטעי תיאור פיוטיים של מסע על פני יוון, ודייטה אסטרולוגית — תיאור שנון של אחד הכנסים האסטרולוגיים, האופייניים לתרבות האמריקאית.

מילר עצמו התרגום העברי של סיפורו "כיוון הצלחת התרגום העברי של סיפורו כתב הוא באחרית-דבר מיוחדת, ששוגרה לישראל ביולי 1956: "איני יכול להתגבר על ההרגשה שלא אהיה ערב לחיכו של ה"קורא הישראלי. לאמיתו של דבר לא אופיע אם יראה בי סופר מיושן, רומאנטי ללא תקנה, בלתי ריאליסטי בתכלית... אני מניח שהישראלי הצעיר שלי אינו חפץ שידכירו לו את העבר — ולגבי היה העבר אבן בוחן כישופית".

קרוב לוודאי שהקורא לא יסכים לביקורת עצמית זו.

חדש והריא

● **ההגיון שבאמונה** (מאת אלמן טרובלד, הוצאת דוגית, 334 עמודים) — הנחיותיו של פרופסור אמריקאי לפילוסופיה, בכל הנוגע לדרך הטובה ביותר להאמין באלוהים, מבלי לחלול מהות אדם ההגיוני. מיועד לכופרים, אשר נתברכו בשפע של פנאי וסבירות.

(המשך מעמוד 9)

לכלל אחדות-דעות על תוכן שיחותיהם עם עורכי הדין של רסולי.

גם בנקודה חשובה יותר נחלקו השניים בעדויותיהם. בעוד ששמש היה סבור כי רסולי היה חשוד בהברחת כספים ובשושן פות עם רשת הברחה עצומה, ביטל בן מאיר את כל העיון, הסביר לבית-המשפט כי רסולי היה רק חוליית חיבור קטנה, ומשום כך לא השגיחו עליו כראוי בעת ששניהם יצאו לסדר את ענין הרכב.

בסופו של שלוש הישיבות הראשונות היו העובדות ברורות פחות מאשר בתחילת החקירה. וא"אפשר היה עדיין לענות על שאלת בני המשפחה: האם רסולי התאבד, או מת משכב לב בעת החקירה?

דרכי אדם

הצעת שלום חדשה

בשנות העשרים של המאה הנוכחית היה אריה גלינסקי מסתובב בין שבטי הבידואים בסוריה ועבר הירדן, קונה מהם את עורות חיות-הטרף שהיו צדים. את העורות היה מביא ליפו, מעבד אותם ומוכרם לסוחרים מצריים ותורכים.

מגע הרוק זה, הביא את הסוחר היהודי למחשבות ארוכות בדבר עתידם של שני ה"עמים, היהודי והערבי, כשותפים לחיים ולגורל במרחב.

הפרי הראשון של מחשבות אלה היתה הקמתה של התנועה העממית לשלום עם מדיונות ערב, שהיא החתימה בין תנועות ה"שלום במדינת ישראל.

פגישת עם שייכים. אחת מפעולותיה הראשונות של התנועה לשלום, בגלגולה הקודמים, היה נסיונו של גלינסקי לפתור את בעיית הסכסוך היהודי-ערבי בדרכי מסחר. הוא פנה לכמה סוחרים ערביים, הציע להם לקנות שטחי אדמה גדולים בעבר ה"ירדן, לבסס את החיים המשותפים על יחסי שכנות חוקית.

המגע הראשון נשא פרי. בירושלים נערך כה פגישת מסחרית עניינית בין גלינסקי וחיילים, מנהל בנק אפוליקאי הירושלמי, לבין עשרה שייכים ירדניים, שבראשם עמד השייך מוסר עבד אלקאדר, יד ימינו של המוסתי הירושלמי. השייכים הסכימו למכור את אדמותיהם, תמורת לירה אחת לדונאם אדמת הרים ושלוש לירות לדונאם מישור. לאחר הפגישת מיהר גלינסקי לוועידת הצירים, המוסד העליון של יהודי ארץ ישראל. הוא הרצה על תוכניתו בפני עורך הדין אליעזר מנהיג ועידת הצירים, נענה בתשובה מוחצת: "אתה אדם פרטי. אין לנו זמן בשביל עסקים כאלה. אנחנו יושבים בשביל דברים גדולים יותר".

התוכנית נכשלה.

שלום בעזרת בורות. גלינסקי לא נזח את תוכנית השלום. כשהזדמן, בשנת 1934, לשיחציה, קיים גם שם מגע עם גלילי מדינות ערב. ב-1952, אחרי קום מדינת ישראל שוב ביקש לחדש את המגע, התקשר עם הקונסול המצרי בברן. מטרת כל הפגישות היתה אחת: יצירת תנאים מתאימים לשלום-קבע, בין עמי ערב לעם היהודי, במדינת ישראל.

הדרך האחת לשלום, הסביר גלינסקי בכל חבורותיו ותוכניותיו המרובות, שנשלחו כבר, לכל המוסדות הבינלאומיים: שגשוג כלכלי. שגשוג זה הוא מציע להקים, "לפי יסודות תורת משה והקוראן".

לגלינסקי הצעה משלו לבורות, במשא ומתן בין נציגי העמים הערביים לעם היהודי: "נציג כל הכיתות הדתיות שבעולם, ישבו בתור בוררים מכריעים בנידון".

כרוז נוסף. השבוע, הוציא גלינסקי, 62 כרוז נוסף של תנועתו. היה זה קול-קורא לעמי ערב, שנשלח, לדבריו, אל כל הממלכות הערביות, באמצעות שגרירותיהן ב"חוף-לארץ".

"עד מתי ישפך דם נקיים מבני אומרו תינו, ונשאיר לגיון יתומים, אלמנות ו"נכים? האם אינכם מרגישים שהמלחמה בין יינו תביא למלחמת עולם שלישית, אשר בסופה נאבד כולנו יחד, חס ושלום?"

תשובתם של עורכי העיתונים העבריים לגלינסקי, שביקש לפרסם את פניית תנועתו לעמי ערב, היתה כתשובתו של אלי-עש לרוב נדו בראשם, הציעו לגלינסקי ל"ממן את ספרוס קריאתו בצורת מודעה משולמת בהתאם לתעריף.

גלינסקי לא התאש, המשיך לעסוק בעצמו בהפצת רעיונותיו ברכים. "מישהו צריך להזהיר מפני הצפוי לנו", הסביר לכל מי שהקשיב לו, "צריך להביא לשלום מידי".

לספר על מה שיש להן, לשני צעירים בני 18-20, גבוהים ובעלי השכלה תיכונית. הן אומרות כי לא איכפת להן על מה יכתבו, ובלבד שיעשו זאת בצורה מעניינת. וכדי להוכיח עד כמה אמיצים הן, שישלחו תמונות.

★ ★ ★

הנמרץ והמולידי

"האינטרפרטציה שלך למכתבים המתפרסמים במדורך ראויה לכל התשבחות", כותבים (1003/1127), "אך שני הקוראים הכותבים מכתב זה, ישמחו אם תפרסמי את מכתבם כלשונם". טוב, נו. "הכותבים למדור זה נוהגים לרוב להציג את עצמם על-ידי ציון תכונותיהם. אנו גימנע מכך משום שאם נרצה לעשות זאת, הרי למרות שאין אנו שויערים בדרך כלל, נצטרך למנות תכונות חובבות כה רבות ביחס לעצמנו, עד שבדואי לא אימינו לנו.

"אבל מכיוון שפטרור בלא כלום אי אפשר, נציג עצמנו בקצרה. אנו תור שבי תל-אביב, גילנו המשותף הוא 51 והוא מתחלק בינינו שווה בשווה. שנינו בוגרי האוניברסיטה העברית בתחום ה"מקצועות החופשיים. סטחי ההתעניינות והחובבות רחבים מכדי לפרטם כאן. האחד מאתנו הוא טיפוס נמרץ, ואילו השני, טיפוס סולידר.

נערה שנחנה בחוש הומור טוב, ב"תבונה, בעירנות ובחן אישי, והיא בגיל המבורך שבין 19-24, תוכל להתכתב

הטיפוס שלי

טמלי דת, מסתבר, אינם עשויים עץ, ומה גם שסמל דת הכותב שורות אלה, הוא מצוין הסואץ. גם לו יש טיפוס. כותב הוא:

"הו! תאמיני או לא תאמיני, אך בחיי שאין כאן ציזבוטים. יום לפני שניסוני, מצאתי את התמונה המצורפת ליד התחנה המרכזית. בלי משים תחב"תיה לארנקי ובחציית הפכה תמונה זו למרכז ההתעניינות בין אנשי יחידתי. התמונה היתה כל כך פופולרית עד כי הוחלט שתשמש פרס בה יזכה החייל שלא יגלה את זקנו עד סוף הקרבות. "מבין המתחרים עמדו במבחן חמישה חברה, שעם סיום המשימות באו עטורי זקנים לתבוע את זכותם. בהגדרה ש"ערכנו בינינו, הוכיח הגורל כי ידע שור קונו והתמונה חזרה לבעלה הראשון". למה דווקא ידע שור קונו ולא, למי של, ידע צדיק נפש...

עם כל אחד מאתנו על כל נושא שהוא, החל בכדורים וכלה באמונות הקולנוע. הנערה המעוניינת שמכתבה יופנה ל"טיפוס המתואר כסולידר, תואיל לציון על גבי המעטפה "אלף" ואילו המעוניינת לפנות לכותב השני, תציין "בית".

★ ★ ★

צנחנים לא סלונים

שתיהן בלונדיות. לאחת עינים חומות, לשניה כחולות. שתיהן בנות 16.5 (1003/1128), שתיהן לומדות בתיכון ערב, תל-אביביות ואוהבות לעשות חיים. מה הן רוצות? צנחנים. בלונדיים, גבר הים ונחמדים הוידעים לעשות שמח ולא להיות סלונים. נקודה.

"אחרי שנוכחתי לדעת שגם אחרי חודשיים שהתפרסם במדורך, "בומבה" ברשת, עדיין כתבו לי מכתב, החלטתי לבקש ממך חסד. אנה, פרסמי במדורך ש"בומבה ברשת" מת. כתבי זאת ב"כנות. שיאמינו. כי אחת אני עלול להפסיד את חברתי.

"כמו כן איני מסוגל לסרב לענות תשובה למכתב שאני מקבל. מפני שזה לא מוסרי. ולהודיע בתשובה שאין לי אפשרות להתכתב, זה נשמע כיהירות. האמיני לי, שאין לי רצון לנצל רגשות של אדם חמים, בגלל סקרנות."

טוב. אז שתדעו לכם שבומבה ברשת מת. היה בחור טוב. כל מה שמעניין אותי הוא: מתי רכש את חברתו?

★ ★ ★

הרהיבות!

מי שרוצה לקבל מכתבים חתומים ב"ברכת "הרהיבות", תפנה אל (1121/1003). הלה הינו צעיר בן 25, שכל מה שמצא לנכון לספר לי, הוא שזה שנה שהוא נמצא בארץ, ומעוניין להתכתב עם כל גבר או אשה על הנושאים: דברי ימי ישראל ובלשונות שמית. הרי לכן, או לכם.

★ ★ ★

ולא קיבוצניק!

(1003/1122) יש, כנראה, משהו נגד קיבוצניקים. היא לא רוצה להתכתב עם אחד כזה. איני יודעת מדוע. דווקא עושה רושם טוב במכתבה. אך כפי ש"אמר שו הקשיש והטוב, וחנן סימטאי, לעולם אין לדעת.

ובכן, מאחורי מספרי סידורי נוקשה זה, מסתתרת נערה בת 18.5 המשרתת בג'דוד קרבי. היא אומרת כי היא מגיעה לעתים קרובות למי העירה, ורוצה הייתה כי יתכה לה שם צעיר כבן 22-21, אתו חקיים קודם כל קשר מכתבים. אם אין ברירה, הוא יכול להיות גם מצפון הארץ.

★ ★ ★

לא לצחוק עליו

היה לי רצון עז לעשות ממכתבו של (1003/1123) גלופה. תחילה חשבתי שזו מתיחה שנכתבה ביד שמאל, אך לפי מספר תיבת הדואר, הצלחתי לברר ש"המכתב באמת מדליח-אל-כרמל. אביא אותו כלשוננו, על שגיאותיו:

"אני בן 16 שנים אוהיב קלנוע ו"שחיה בים ולקרית ספרים ולעבוד וללמוד אני מקצועי הקבוע נהג:

"וקצת לצחוק אבל לו לצחוק עלי; אני מתעניין להתכתב עם נערה יהודיה ושתהיה בגילה 11,12,16. ואם אתם רצים לדעת מי אני, אני דרוי צבר, ואני מחבש נערה יהודיה ונתכתב ונתבגש. אני בחור רגיל ומדבר עברית וער"בית."

הוא מוסיף הערה: "רות היקרה אני אוד לא כל כך בעברית, ואם המכתב לא כל כך נכון; אבקש ממך שתסדרי אותו, ותודה רבה לך."

★ ★ ★

מצויינת ב"יופי, חוש הומור, פקחות ו..." רוצה (1003/1124) למצוא חברה מתאימה. פשוט לא הולך לה בזמן האחרון. היא בת 21, גבוהה בינוני, בבקשה.

★ ★ ★

זוללי לביבות

(1003/1125) הם שלושה. גבוהים, נחמדים, בעלי חוש הומור וגילם המשותף הוא 70. הם גם זוללי לביבות. כשהם מתפנים מולילה, הם מסוגלים להתכתב על תיאורן, קולנוע, ספרות, ספורט וכו'."

★ ★ ★

שונות, אך שוות

הן שונות, כי האחת שחרחרת והשנייה ברונטית, אך פרט זאת שחת (1003/1126). שתיהן בנות 16 וירושלמיות. גם הן רוצות, כרבות אחרות,

החלה

ואלוהי המשקאות הדרור
שים להצלחת הנשף:

- ברנדיאקסטרהפין
- ורמוט זכרון
- וודקה כרמל מזרחי
- ליקר שרי ברנדי
- קימל כרמל מזרחי

מיקבי ראשון לציון

זכרון יעקב
גורי ושמרי
לנשף הבא

**כרמל
מזרחי**

הוצאת "צוהר"

גאה להודיע לקורא העברי
על הופעת

חצות וחצי

מבחר ראשון בעברית
מיצירתו של
הנרי מילר

(טרופיק אוף קאנסר, טרופיק
אוף קפריקורן)

עם "אחרית דבר" מיוחדת להוצאה
העברית, מאת המחבר

הספר, שהופיע בהידור ובטוב-
טעם, מלווה 11 ציורים מעשה-
אמן שצוירו במיוחד על-ידי
בצלאל שץ

תרגום: אהרן אמיר

אין קצוב בקרני ene

דוד שמש

מבסחי-שבע של מים חמים בכל
תקופות השנה ובכל ימות השבוע

השקעה חד פעמית, המשלמת
תוך חסכון בדלק ובחשמל

אחריות לשנתיים
סידור מיוחד לתשלומים

מירומית

כופעלי
בזכרת
אשקלון

דח' הירדקון 106, ת.א. 21964

אנשים

זמרת שושנה דמארי
מחסן נשק על הפסנתר

בגין על כפר-קאסם

כאשר נתן השבוע ראש הממשלה דוד בן-גוריון הוראה לכנס את הממשלה לישיבה חדופה, הגיעו כל השרים, פרט לשר החינוך זלמן ארן. לאחר שארבע מכוניות יצאו לחפשו ברחבי ירושלים, נמצא מבר שאמר כי ראה את ארן נכנס להצגה יומית בקולנוע. הצגת הסרט הפוסקה, השר התבקש לצאת באמצעות הרמקול, ובצורה זו הושלם המניין בישיבת הממשלה... שיחה טלפונית מיוחדת-במינה, היא נושא לשיחות בבית דבר. המדובר בשיחה שהתקיימה ה שבוע בין שרה-חן לשעבר משה שרת לבין ח"כ מפא"י וחבר-מערך דבר הרצל ברגר. שרת, שטילפן מרמת-השרון למחרת נאומה במרכז מפא"י על מסעו באסיה, הורה לברגר שהכין את הכתבה לעיתון: "תבליט את ההישגים הממשליים ותמעט בתיאורים". אבל בצורה כזאת, התנגד ברגר, "היה פחות מדי חומר". סיכום שרת: "אני סומך עליך". בהסתיוגו באופן קיצוני מ מעשה-החזוזה בכפר-קאסם, סיפר השבוע מנחם בגין על מידת הקפדנות שנהגה מחתרת אצ"ל לשמירה על חיי שבויים ולא לוחמים. אחד המקרים: בימי הקרב על יפו, נלקחו כעשרים לוחמים ערביים בשבי, ליד מיסגד חסן בק. אחד השבויים שהרים תחילה את ידו שלף לפתע אקדח, הרג את אחד הקצינים המעטים של האצ"ל. חבוי ההרג רצו לקטול את כל השאר השבויים, אולם כשהודיעו על כך לבגין, נתן פקודה מפורשת שלא יגעו לדעה בשום שבוי, ויטילו על המפקד המקומי את האחריות הי אשית לביצוע פקודה זו. אף שבוי אחד לא נפגע... טענתו של בגין: הפניות בה נוהגים בארץ לגבי השימוש בנשק הם כלפי אוכלוסייה אזרחית נובעת עוד מפרשת אלטלינה. לדבריו: "אפילו אותם הסבורים עד היום כי התנהגות ההנהגה בפרשה זו הי תה מוצדקת, היו צריכים להביע לפחות צער על כך שנשפך דם. אולם עד היום הזה לא נאמרה מעולם מלה אחת של צער על מותם של אנשי אלטלינה."

★ ★ ★

פילגשים ומשלתיות

ציי ישראל בארצות-הברית ארכין שיי לוח, שבא השבוע לביקור בישראל, ושאל מה טעם יצא מארצות-הברית בעצם ימי המאבק המדיני. הסביר שילוח: "בארצות-

הברית קשה כיום להתקבל לשיחה אצל פקיד נמוך במשרד-החוץ, ופה אפשר להתקבל ישר אצל הנשיא". מיד לאחר מכן, נכנס שילוח לביקור אצל הנשיא יצחק בן-צבי, שקיבל את פניו בקריאת שמחה: "שלום ראובניה! מה שלומך?". לביקור הגיע גם הקונסול הכללי של ישראל בניו יורק צמח היימן, שבא על מנת לחגוג את חגיגת הבר-מצוה של בנו. הסביר היימן: "התעמולה הטובה ביותר שאני יכול לעשות כיום בין יהודי ניו-יורק למען יש-

פסוקי השבוע

ראש הממשלה דוד בן-גוריון, בתשובה לשר-המשפטים פנחס רוזן, שטען כי יש להטיל את עקרון האחריות הקולקטיבית גם על ההצהרות המדיניות השונות בעניין סיני ועזה, הניתנות על-ידי שרי הממשלה: "בעניין זה אינני דורש דוחק אחריות קולקטיבית. אסתפק גם באחריות סתם."

"ח"כ חרות שמשון יוניצ'מן, על התביעה להל את משפטם של נאשמי כפר-קאסם בפומבי: "ההבדל בין אשה למדינה הוא, שלמען שמה הטוב של אשה יש לפעמים לנהל משפט בדלתיים סגורות. לשמה הטוב של מדינה יש תמיד לנהל את המשפט בדלתיים פתוחות."

"ח"כ חרות שמשון יוניצ'מן, על התביעה לנהל את משפטם של נאשמי תחזור לגבולותיה שלפני מבצע סיני: "הכונה היא, כנראה, שגם הפדאין יחזור לגבולותיה שלפני מבצע סיני."

עורך "חרות" יוסף וויניצקי: "לפי מעשיו האחרונים, נדמה שצריך להחליף את ראשי-החיתוב של ארגון האומות המאוחדות. באנגלית צריך לקרוא לו בשם U.N.O.: United Nasser Organisation. ובעברית - או"ם: אוהדי מצרים."

"ח"כ הפועל המזרחי מיכאל חזני, על התחלת המבצע של הרכבת תרכיב סאלק נגד שיתוף ילדים, בישראל: "את המנה הראשונה היה צריך להזרים למנגנון ההסברה. הוא סובל מצורה קשה של שיתוף."

המזכיר הכללי של ההסתדרות פנחס לבון, לאחר שבמסיבה לכבוד המשלחת הסוציאליסטית הצרפתית אמר אחד האורחים כי מגיע ללבון ציון גבוה על תשובותיו למטריה-שאלות: "לא כל המורים שלי אמרו זאת."

שר-הדואר ד"ר יוסף בורג: "עלינו אומנם לסגת ממדבר-סיני - אך לעומת זאת אנני יכולים להחזיק בדבר-סיני."

יוסף נחמיאס, לשעבר סגן המפקח הכללי של משטרת ישראל, בעדותו המוקדמת במשפט סגן המפקח הכללי הנוכחי, עמוס בן-גוריון, נגד שורת המתנגדים: "זה היה בזמן שהלירה היתה לירה וסגן מפקח כללי היה סגן מפקח כללי."

"ח"כ מפא"י עקיבא גוברין, על המצב במחלוקת על העלאת שכר-היסוד: "ההסתדרות תובעת להחזיר את השליש, והתעשייתנים מוכנים לתת אצבע משולשת."

"ח"כ צ"כ ישראל רוקח, לאחר שח"כ מפ"ם יעקב חזן וח"כ הפועל המזרחי מיכאל חזני נבחרו כחברי הדיקטטוריון החדש של הקרן הקיימת לישראל: "חזן וחזני יישבו אומנם בקרן הקיימת לישראל, אבל לזמירות חדשות אין לצפות."

מנחם בנק לאומי לישראל ד"ר אהרן בארט, כשנשאל על בנו יהודה בארט, שהוא חבר בקיבוץ סעד בנגב: "זה אחד הדברים המיוחדים למדינת ישראל, שבנו של מנהל הבנק הלאומי היה זקוק לסעד."

המשורר אברהם שלונסקי, על השירות בצה"ל: "הצבא הוא הכרת-לא יגונה, אבל הוא גם בחזקת תרופה-שהוא-יאל-אצטר-כיל-השתמש-בה. צריכים רק להימנע מאידאולוגיה של בית-המרחקת ושל התוחה."

ראל, היא שישמעו שהקונסול נסע לחוג את הבר-מצוה של בנו בירושלים... חזר לישראל גם הרב משה גליקמן פורוש, לשעבר סגן ראש עיריית ירושלים, שנשלח לחינה על מנת להדוף את תעמולת החזוזה, שניהלו שליחי הרבי מסטמאר נגד העלייה לישראל בין בורח-ההונגאריה. מסר פורוש: שליחי סטמאר סיפרו ליהודים, כי ישראל מופקרת עד כדי כך, שכל צעיר הי עולה אליה מיידי מגייסים אותו לצבא וי משכנים אותו למשך שנתיים וחצי באוהל אחד עם חיילת. יהודי הונגאריה היו כבר כה חשדנים, עד כי רבים מהם משכו בזקנו, כדי להיווכח שאיננו מודבק, ושהוא איננו שליח ציוני מופקר ומסוזה... השופט המחוזי הלמוט דוונברג, יושב ראש המועצה למניעת תאונות דרכים, טען ה שבוע כי הוא הינו המומחה הגדול ביותר בישראל להימנוני חגי-המולד, וכי שום יהודי או נוצרי בישראל לא יצליח להתחרות אתו במספר השירים הידועים לו... מנהיג מקי שמואל מיקוניס קיבל בשעת ביקורו באיטליה, לפני זמן קצר, מתנה מי פועלי נמל בארי, בצירוף הקדשה: "להידוך הקשרים בין נמלי חיפה, תל-אביב ובארי". שגריר צרפת בישראל הידוע בהומור שלו איז'ן פייר ז'ילבר סיפר השבוע (בעברית) על מאורע שקרה לו: "לקחתי בסרמפ בחור צעיר, וקיוויתי כי בעזרתו אוכל להרחיב את ידיעותי בעברית. אך היה לי מול של גוי - הבחור היה עולה חדש ממארוק, שלא ידע שום שפה מלבד צרפתית... רגישות בלתי-רגילה גילה ה שבוע ח"כ המזרחי הרב ד"ר מרדכי נוי רוק, כאשר הוצע בדיון על חוק הגימ לאות לשרים כי הן יושלמו, "למי שהיתה אשתו (של השר) בשעת מותו, לרבות מי שהיתה ידועה בציובור כאשר וגרה עמו אותה שעה. צעק נורוק: "זהו חילול. כבר דם של חברי הממשלה, כשאנו מניחים שהם גרים עם פילגשים!"

★ ★ ★

יום-ההולדת הארור

כאשר התעניין השבוע שחקן התיאטרון הקאמרי אברהם חלפי במשרד-התיאטרון מתי תינתן המשכורת, יעץ לו מישהו להתבונן במודעה שעל לוח המודעות במשרד. חלפי, שהוא קצרי-איה, הרכיב את משרד קפיו, התקרב אל הלוח והביט. על המודעה היו שלוש מלים בולטות: לעולם אין ל דעת... הסופר דב סדן העלה זכרונות מן הימים בהם שימש כמזכירו האישי של הסופר שמואל יוסף עגנון. סיפר סדן: כאשר קם עגנון בבוקר, הרי הדבר הראשון שעשה לאחר נסילת-ידיו היה הכתבת תוכן כל החלומות שחלם באותו לילה למזכירו. חלומות אלה השתרעו לפעמים על גבי עמודים רבים... ביתה של המרת שושנה דמארי דומה עתה כמעט למחסן-נשק, מ רוב הפגזים הריקים הנמצאים בו, כמזכרת מיחידות צבאיות שבניהן הופיעה בחצי האי סיני. המזכרת הובולט ביותר: רובה רוסית ועליו לוח פלזי הנושא את הקדשה של אחת החטיבות... שני משלטים חדשים תסס השבוע יחזקאל ("חצקל") אישיכסית, בעל בית הקפה המפורסם בתל-אביב. "חצקל", הרגיל לתקוע יתו ב נקודות מרוחקות, הוסיף על הקטנה שלו במכרות הנוחות בתמנון, שתי קונסיות לי שירותם של מניחי צינור הנפט מאילת לי באר-שבע... הסופר התיפאי אברהם (אברהם וירוח ל) קריב, ביקר בירושלים אצל הסופר חיים (יעיש) הזז ודיבר, כי הרגלו, בגנותם של הסופרים שהשחירו ב דור-ההשכלה את דמות הגולה. כשהושג קפה, שאלה אותו אשתו של הזז: "עם חלב או בלי חלב". התערב הזז ואמר: "אינני יר דעת שקריב הוא שומר-מצוות ולא ישתה חלב לאחר אכילת בשר?" אבל מתי אכלתי בשר?" התפלא קריב. "מה פירוש?" אמר הזז, "מה ששתיים אחת טורף בכל פה את מגדלי מוכרספרים, פרישמן ובר-נר". שחקנית התיאטרון הקאמרי אורנה פורת סיפרה השבוע כי במסעה בארצות-הברית חגגה 30 פעם את יום היר לדתו ה-70 של דוד בן-גוריון: בכל עיר בה הופיעה, היו מודיעים כי בדיוק היום חל יום ההולדת של ראש ממשלת ישראל, והנוכחים התבקשו להיות נגיבים במיוחד במתנות יום-ההולדת... אחד השבועונים ציטט השבוע את מנהלת תיכון חדש טוני הרה בסמפוזיון על דמות הנוער הישראלי, לרבות מבטאה: "אם רפואתי הצעיר רים..." הפרט היחיד הבלתי-מיווין בתיאור: טוני הלה לא הופיעה כלל באותו ערב ב מועדון צוותא. בו נערך הסימפוזיון.

עזרת נשים

בתליאביב, הצטופפו עשרות נשים בחדר הקוסה של בית-משפט השלום, כדי לשלם קנסות של בעליהן הנהגים, לא-חר שאלה זלזלו בהתראות המשטרה לפרוע את הקנסות, נעצרו במיבצע בזק המוני בלילה הקודם.

★ ★ ★

הסוואה והעלמה

בעזה, נתפס גנב שניצל את שעות ה"עוצר" כדי לפרוץ לחנויות סגורות, ושא על גבו ארגז ריק גדול, שמתחתיו היה מחבא ברגע שהבחין באורות של מכונות משמר מתקרבת.

★ ★ ★

אוצרות הברית

בבנימינה, התכונן המוהל זכריה שומי למול תינוק, גילה במאוחר כי תיקו הוחלף בשעת הנסיעה מראשון-לציון, וכי במקום מכשירי המילה וכלי הקודש, כלל התיק שבירו עוף שחוט ונתח בשר.

★ ★ ★

איחוד הקצוות

בלוד, פתחו כמה חסידי חב"ד בשירה נוגה, שעה שהמתינו לבוא מנהיגם ב"מטוס מניו-יורק, הופתעו לראות שלוש נזירות נוצריות מצטרפות בהתלהבות לפיוסם המנגינות החסידיים, בהסכין: "מיסטיקה? הלב מעל להגיון? הרי זה קרוב מאד לעק"רונות שלנו!"

★ ★ ★

צי הצללים

בפאריס, דחה כתב של עתון מצרי את הזמנת משרד החוץ הצרפתי לבקר על אנית מלחמה צרפתית בטולון, בהסכין: "איזה עתון במצרים ירצה לפרסם כתבה שלי על אנית שחיל האוויר המצרי הטביע אותה מזמן?"

★ ★ ★

אחריות קולקטיבית

בירושלים, הפך בנין מטה המשטרה לבית-תינוקות ארעי, כאשר עזבה שם מרים תורג'מן את ארבעת ילדיה הפעוטים, בהטעימה: "לקחתם את בעלי? קחו גם את הילדים שלו!"

★ ★ ★

דור המכונה

בלונדון, נענה מיניסטרוון הדלק האנגלי בחיוב לבקשה של נערת הקרקס פריסי-לה ברת, הקצה לה הקצבה מיוחדת של בנזין, לצורכי הצגתה כאוכלת להבות, ב"הגדירו אותו כ"מנוע שריפה פנימית, בעל חצי כוח סוס".

★ ★ ★

שיעור לדוגמה

בוואנקובר, קולומביה הבריטית, דרש וועד ההורים של בית-הספר המקומי לחדול מהנוהג של שליחת תלמידים לבקר בבית-ההורים כדי שיראו את המחוקקים בפעולתם, טען כי הביקורים היו בעלי ערך חינוכי מפורקף, מאחר שהתלמידים ראו "מחזות מבישים, מלווים ביטויים בלתי-סר-למנטריים לחלוטין".

★ ★ ★

באש ובמים

בירושלים, התפתח בשעת טבילה ב"מקוה וויכות בין שני חסידים, שביקשו לקבוע האדמו"ר של מי גדול יותר, הפך תוך זמן קצר לקרב מימי, והתווי שני החסידים מים רותחים איש על רעהו.

★ ★ ★

שלושה במיטה אחת

בנורפוק, ארצות-הברית, ילדה ג'ואן לורנס שלישיה, בלידתה השלישית, הוכנסה לחדר 33, במיטה מספר 333.

★ ★ ★

חזירות

בבתיים, כאשר פרצה דליקה גדולה בבית-חרושת מקומי לנזקים, ראו בכך אנשים רבים עונש מגבוה, לאחר שהסחור-רה היחידה שנשרפה היתה כמות גדולה של כשרי-חזיר.

הוא
לא האלה
מעשן

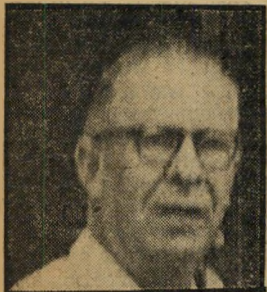

כיצד לרכוש ידידיו ולה פרי הבאשים

של

„מטעי האומה“

זהו יוסף אלנחם. משך שנים ארוכות היה שמו שם נרדף לעסקי פיתוח, קרקעות, יבוא-מכונות ועסקים צדדיים לרוב. דרכו עברו מאות אלפי לירות של כספי האומה. ידידיו רבים וחשובים: חברי-כנסת, מנהלי מוסדות, שרים ופקידים בכירים. הודות לקשריו הגיע רחוק מאד, עד כי נראה שניטשטשו התחומים בין כיסו הוא לבין קופות האומה. החודש נקרא ב"ני בית-המשפט, כדי לתת את הדין על מעשיו. הוא נמצא חייב.

חזר למשפחתו, פשט גם הוא את מדיו והפך להיות אפסנאי ראשי של מחלקת העבודות הציבוריות במשרד העבודה. העובדה שאלנחם לא היה כל נסיון ב"ענייני אפסנאות, החזקת מחסנים וניהול מלאי חומרים, לא הפריעה לו ביותר. אדי רבה, הוא התמצא במצב החדש מהר מאד. המים היו ימי הפיקוח החמור ביותר על מטבע-חזק, ובראש ובראשונה על יבוא מ"כל הסוגים. בתוקף תפקידו ובהתאם לתקנות ההגנה לשעת חירום, היה הודאפסנאותו אלנחם „רשות מוסמכת“ להמלצה על כל הייבוא של מכונות ומכשירי עבודה, מן הסוג הנחוץ לבניין ולסלילת כבישים. רק תחיתו היתה מחייבת את משרד המסחר והתעשייה להוציא רשיון יבוא, ואת משרד האוצר להקצות מטבע-זר.

בימים ההם, היה זה מעמד נכבד מאד. השער הרשמי של המטבע היה נמוך בהרבה מערכו האמיתי. מי שזכה לרשיון יבוא בסכום הגון, זכה למעשה במתנת-חיסום רבת-ערך של מחצית או יותר משווי המכונה שקיבל. אילו רצה בכך, היה מקבל המכונה יכול למכור אותה בשוק החופשי בארץ, ולהרוויח לפחות לירה אחת על כל לירה שהשקיע ברכישת עצמה.

לכן היה צורך להקפיד מאד על חלוקת הרשיונות ולחלק אותם בהירות ובאחריות. זו היתה הסיבה שאלנחם לא סיפק במידה שהיה צריך את תביעותיהן של כל החברות. כך, למשל, היה בתקופה ההיא מחסור חמור במחפירים (באגרים), מכונות יקרות המחייבות הוצאה עצומה במטבע חוץ. כל החברות העוסקות בסלילה בבניין, בהנחת צינורות מים ובחפירת בורות הסתערו על האפסנאי של מחלקת העבודות הציבוריות, בבקשת רשיונות יבוא למחפירים.

★ ★ ★

הנחה למתחילה במקצוע

אלנחם לא הזדרז לחלק רשיונות לכלל דורש. כל החברות, פרט לאחת, הושבו ריקם. האחת שזכתה לקבל ארבעה מחפירים בבתי-אחת, היתה החברה להנדסה ותעשייה, העוסקת בעיקר ביבוא סחורות מפילאדלפיה.

החברה הזו נדונה לייבא את המחפירים ולמכרם. גם מכירה זו היתה טעונה אישור של הודאפסנאותו אלנחם. באחד המחפירים זכתה מחלקת העבודות הציבוריות עצמה. את השני רכש סולל בונה. שלישי גרשכ עלידי קבלן לעבודות עפר כשם דוד פרומר, ואילו הרביעי נמכר לאדם חדש בהחלט במקצוע — הגברת אסנת גולדנברג.

הותיקים במקצוע, שכבר הצליחו להתבסס

קורות חייו של יוסף אלנחם, בן החמישים, אופייניות לטיפוסים היוצרים והבונים. בעלותו לארץ, בגיל 17, מצא מיד את דרכו אל אדמת-העמק והתיישב בנהלל, מקום בו הקים משק חקלאי. עד מהרה נשא אשה, הוליד בנים. אבל דעתו לא נחה. תפקידים גדולים מזה קראו לו, ואלנחם היה קשוב לקריאה.

הערך הקדוש ביותר אחרי העבודה, היתה ההגנה. עשר שנים אחרי הקמת משקו, נטש אותו אלנחם והיה לפעיל בסניף העמק-יזרעלי של ארגון ההגנה. בתור שכזה, התגייס לגדודי הנוטרים העבריים, ומאוחר יותר הצטיין עד, כי כך שצורף לפלוגות הלילה של חיינגייט.

כעבור עשר שנים נוספות של פעילות בטחונות מובהקת, כבר הגיע אלנחם למקומם הנכון של פעילי הציונות: לחוץ-לארץ. שנים אחדות ישב ברומא, כשהוא מארגן את עלייתם של פליטי השואה לאדמת המולדת, על גבי 17 אניות מעפילים.

לא רבות היו שעות הפנאי של מארגן העלייה החשאית ברומא, אולם את השעות המעטות נהג לבלות בחברתה של צעירה ישראלית, אף היא מעושי מלאכת-הקודש של העברת המעפילים. אסנת גולדנברג, אשה כבת 40, המתביישת לגלות את גילה יותר משהיא מתביישת בכמה מעשים אחרים, נולדה במושב העזרי הדורעם, בקרבת חיפה. באותו מושב גם גדלה ונישאה ליוסף שטרן. אולם גם אותה ניתקו התפקידים הלאומיים מן הקרקע והיא נשלחה לרומא, על מנת לפקד על אניות המעפילים סירת צבי, לכשתפליג לארץ-ישראל.

עד להפלגת האניה, יכלו שני השליחים הרחוקים מן המולדת להתליף זכרונות משור תפים, על השדות הרחוקים שהשאירו מאחוריהם. כך נזרע זרע הידידות, שהיה עתיד להצמיח פירות בשפע בשנים הבאות.

★ ★ ★

רשות מוסמכת ביותר

למשך שנים אחדות נפרדו השנים. אסנת ואנייתה נעצרו עלידי הבריטים. היא נשארה תקועה בקפריסין, עד לאחר חיסול השלטון הבריטי בארץ. בשובה, כבר חיכתה לה בצה"ל דרגה של סרן. כמו כן חיכה לה שם סגן-אלוף. היה זה יוסף אלנחם.

שירותם הצבאי הסתיים ב-1950. אסנת, שנפרדה מבעלה וחזרה לשם-בתוליה, חזרה גם למשק במושב הדורעם. אלנחם, שלא

• מתחרז עם אליקים

צליח בחברה בע"מ?

בו, נדרשו לשלם בעד מחפריהם את המחיר המלא — 17052 ל"י. אולם אסנת גולדנברג קיבלה, בתור מתחילה, עידוד מיוחד מהחברה להנדה ותעשייה. היא נדרשה לשלם בעד המחפר שלה רק 7700 ל"י. הנחה של קרוב לעשרת אלפים ל"י.

אחר כך נוכחה החברה להנדה ותעשייה לדעת, כי הנחה זו איננה מהווה עידוד מספיק לכוח החדש בשדה החפירה בישראל. לכן שלחה החברה לגברת גולדנברג, לאות הוקרה, צ'ק על סך 5316 ל"י ו-300 פרוטה. מאוחר יותר, בשעת המשפט, טענה הגברת גולדנברג כי בצורה זו החזירה לה החברה הלוואה שנתנה לה במועד מוקדם יותר. אולם ספרי החברה אינם רומזים בשום מקום כי החברה פנתה אי פעם לבאנק גולדנברג בבקשת הלוואה.

לעומת זאת, נרשם בספריה המסודרים של החברה, כי אנשים שונים ששמותיהם הפרטיים הם א. א. או מ. ושמ משפחתם הוא תמיד גולדנברג, קיבלו באמצעות באנק ארלן, מקופת החברה, בעד שירותים שונים ומשונים, כל מיני תשלומים בכל מיני תקרי פות, המסתכמים יחד בדיוק לסכום הצ'ק הנאה שהוגש כעידוד לחינם מטעם החברה לגברת גולדנברג.

מי כתב את הרשיון?

כאשר צפה כל הפרשה בני בית הדין, התברר מיד כי אותם א. א. ומ. גולדנברג קיימים רק על גבי הגיר של ספרי החשבונות. הנסיונות לקרוא לשורת הגולדנברגים להעיד נכשלו, לאחר שהנתבעים טענו כי כל הגולדנברגים הללו נעלמו מבלי להשאיר סימן, אישם ברחבי העולם.

בסך הכל, מתברר איפוא כי החברה להנדה ראתה לנכון לחלק לגברת גולדנברג מתנה בסכום כולל של 11668 ל"י, שהוא בערך 1.5% מתוך שווייה הכללי של עיסקת המחפרים, שלמעשה קיבלה החברה, בהמלצת אלנחם, הקצבה של 244 אלף דולאר.

המשפט חשף עוד פרט מאלף: לאחר שהובאו המחפרים, בעיקבות אישורו של אלנחם, התפטר אלנחם מתפקידו כאפסנאי הראשי של מחלקת העבודות הציבוריות, ועבר לנהל את החברה הממשלתית החדשה מטעם האומה, שהוקמה לטיפול במטעים הנטושים. כשהגיעו המחפרים ארצה, והיה צורך להעניק היתרי מכירה לרוכשיהם בישראל, כבר לא היה אלנחם, מזה שבועיים, ממונה על מתן היתרים אלה, ברשותות אף פורטמה הורעה מיוחדת, המבטלת את סמל כותו של אלנחם ומעניקה אותה למלא מקומו, לשם. למרות זאת, היה זה אלנחם אשר ערך בעצמו ידו את היתר המכירה של המחפר, שנרכש עלידי אותה חופרת יש-ראלית חדשה ומתחילה, הגברת אסנת גולדנברג.

לאלנחם היה הסבר פשוט והגיגיו לי-חתימה בלתי-חוקית זאת: כדי להדריך בי עבודה את מלא מקומו, מילא לו — לשם הדגמה — טופס אחד של היתר מכירה והחתימה עליו את לשם, מבלי להבחין אפילו כי טופס זה שייך — לגמרי במקרה — לידדתו והחתימה.

והגברת גולדנברג קיבלה בינתיים את מח-סרה הפרטי, החכירה אותו מיד לחברת פרייזמל, שהיתה זקוקה מאד למחפר אך לא יכלה לקבל היתר לרכישתו, ותראה חיים בעמלה.

ומכיוון שעסקי החפירה של גולדנברג וי-שוח' עלו כה יפה, קצב אלנחם לפירמה החדשה והמשגשגת גם מדחס (קומפרסור). הוא היה כה מעוניין להקל על גולדנברג את הכירת המדחס מיד החברה המוכרת אותו, עד כי קיבל בעצמו ממנה את הכסף ושילמו לחברה בחתימתו הוא. בצורה זו, הבינו פקדי החברה כי לא כדאי, במקרה זה, להסריז במחיר המדחס.

קצת מפה, קצת משם

בינתיים, כאמור הניח אלנחם מאחורי גבו את מכירה הוזה החפיר של מח-לקת העבודות הציבוריות, וכחלוצי אמיתי יצא שוב למקום שבו היו זקוקים לו יותר מכל: הוא נקרא לארגן את חברת מטעי האומה, שהוקמה עלידי הממשלה, על מנת לעבד את המטעים הנטושים הפזורים על

פני הארץ, ובצורה זו להביא הכנסות חסות בות לקופת האוצר המדולדלת.

מאוחר יותר התברר, כי תקות האוצר להכנסות ניכרות ממטעי האומה עלו בתוהו. אדרבה, משנה לשנה היה צורך להקציב יותר ויותר כספים לניהולה של חברה זו. לעומת זאת, היו הכנסותיו של אלנחם עצמו בלתי מבוססות, וכללו, בין השאר:

● טרקטור מטיפוס וולוו, שהועבר לי-עבורה קבוצה באחר מהשטחים הנרחבים (בתוכם גם שטחים נטושים) של משפחת גולדנברג.

● 15.5 טון שעורה, ששימשו, כנראה, להונת התרנגולות המשוכנות בלול של משפחת גולדנברג.

● 5.5 טון מלט ו-400 קילוגרם ברזל בניין, ששימשו לבניין הארץ, בתחומי ה-משק של משפחת גולדנברג, ובכיתו הפרטי החדש של אלנחם, בצהלה, מספר 496.

● 64 מטר צינורות, ששימשו להפרכת השממה בקירבת אותו בית פרטי של אל-נחם בצהלה.

● עשרות ימי עבודה של שני טרקי טורים גדולים, רכוש מטעי האומה, שחרשו ועיבדו אלף דונאם פלחה של משפחת גולדנברג בנגב, ועוד 100 דונאם על שפת הירקון.

פרט נוסף ומשעשע הוא, שגם את ההוצאות הקטנות שנעשו על חיתוך ברזל הבניין הנוכח, הטיל אלנחם על החברה שהוא עמד בראשה. מטעי האומה שילמו למחלקת העבודות הציבוריות סכום של 22 ל"י ו-35 פרוטות בעד חיתוך הברזל הנ"ל. למותר להזכיר, כי בעד פעילות ברוכה זו בשירות האומה ומטעיה קיבל אלנחם גם משכורת, בתוספת סכומים בלתי-ידועים של הוצאות אש"ל, שמעולם לא נרשמו בשום מקום. הם כללו, מכל מקום, את הוצאות החזקת מכונות. תוספת חשובה אחרת, שניתנה לאלנחם בעד השירות הלאומי המסורי: כמיות של פירות ממטעי האומה, גדולות בהרבה ממה שהיה יכול לאכול בעצמו יחד עם הגברת גולדנברג ובני-ביתה. אשכולות בנות, ארגוני תפוחים, סלי תאנים וצינורות זיתים הועמסו על מכונותיו, בשפע שלא הזכיר אף פעם את ימי הקיצוב המרים ששררו במדינה באותה עת.

משהו על שעורה

כדי לתת דוגמה לאופן שבו הועברו כל הפריטים המנויים לעיל מרשות הציבור לרשות היחיד, יש לעקוב אחרי פרשת השעורה אשר, כאמור, העלתה באופן מכריע את רמת ההסתה בלול הגולדנברגי.

הסביר את העניין אלנחם עצמו, מעל דוכן העדים: השעורה נקנתה בשעתו בקפריסין, במסע זר, על מנת לשלם בה, במקום בכסף מזומן, לפועלים הערביים שעבדו במטעי החברה ושהיו רגילים לאכול פיתות שיעורים דחקה.

כאשר הגיעה השעורה ארצה, התברר כי למטעי האומה לא היה באותו זמן מחסן מתאים להניח בו את המטען. החברה היתה מגיעה בלי ספק למצב נואש, אילמלי נמצא במדינה מתגרב אשר הסכים, מתוך שיקולים לאומיים-כלליים, להעמיד את מחסנו הפרטי לרשות החברה הממשלתית. המתגרב היה בעצם מתגרב, וישמה היה אסנת גולדנברג. החברה העבירה איפוא את 15.5 הטונות למחסנאות האויבה.

בינתיים עבר החורף. הפועלים הערביים שינו פתאום את טעמם. במקום פיתות שיעורים, דרשו וקרא כסף מזומן. לך תתעסק עם ערבים, שאינם יודעים מה הם רוצים. השעורה הרקיבה בינתיים, והתאימה רק למאכל תרנגולות. החברה כבר רצתה לזרוק את כל המטען, אך כאן שוב באה לעזרתה אסנת גולדנברג, שמצאה קונה מסתורי, ששמו לא ידוע עד היום, לשעורה המרקובה. אם גיזבר החברה ומנהל החש-בונות לא ידעו מאומה על כל העיסקה, הרי היתה זו אי-הבנה מקרית בלבד. אלנחם עצמו היה האיש שמכר את השעורה לאותו קונה והתמורה נשארה בידי אסנת גולדנברג ולא הוכנסה לקופת החברה.

למה ומדוע? פשוט מאד: אסנת גולדנברג טענה כי שוב שימשה כבאנק מלווה הי-לואות, והילולתה לחברת מטעי האומה סכום של 4000 ל"י. התמורה בעד השעורה, שימשה לה כהחזרת החוב. אין צורך לומר, כי גם מטעי האומה, כמו החברה להנדה ותעשייה, לא רשמה שום הלוואה כזאת בספרי החשבונות.

"אל תצלמו אותנו!" קורא יוסף אלנחם, לעבר צלם העולם הזה, עם הפסקת שמיעת העדויות בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב. מאחוריו נראית ידידתו אסנת גולדנברג, אשר חלק מהעסקים שהוזכרו בבית-המשפט היו קשורים איתה.

תיקים מספרים

בשיטות אלה שיגשגה ופרחה חב-רת מטעי האומה, עד שריתות פריי-הבאשים החל לנדוף למרחוק. וכאן הגיעה שעתו של הפסוק האנגלי הגדול "ידך לעת צרה הוא ידך של אמת".

תחת לעשות את המעשה הפשוט, הנהג לגבי גנבים — היינו העמדה לדין והסתה עונשין — פירסמו ידידיו של אלנחם באוצר, לאחר שבאו מים עד נפש, את ההודעה הבאה: "היות ויש חשש כי קיימים אי-סדרים מסויימים בהנהלת חברת מטעי האומה, חשבה מועצת המנהלים לנכון לבקש מהמנהל הנוכחי של החברה להפסיק באופן זמני את כהונתו, כדי לאפשר בירור יסודי ומקיף. החקירות מתנהלות בצינורות הרגילים והמקובלים ואין זו חקירה אישית נגד מר אלנחם, הוא:

מה שהעלו החקירות, בצינורות הרגילים והמקובלים, וללא חקירה אישית נגד מר אלנחם, הוא:

● תיק 166/55 על הקצבת מדחס לעצמו. על כך נידון אלנחם לתשלום 1000 ל"י קנס. תיק 656/54 על קבלת שוחד והטגת טובת-הנאה. על כך נידון אלנחם לארבעה חודשי מאסר ו-200 ל"י קנס.

● תיק 262/55 על גניבת טרקטור, 15 טון שעורה ודברים אחרים. תיק זה נמצא בעצם הדיון בה בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב.

● שני תיקים נוספים, שהאחד מהם מתייחס לזיוף חשבון בקשר להוצאות מכר-נית, והשני דן בפרטים נוספים של פעולותיו הפוריות של אלנחם.

אין להבין מכל אלה, כי אלנחם נמצא כבר מאחורי מעול וברית. עורך-הדין שלו, מיכאל כספי, המטפל כרגיל בטיהור שמם של הנאשמים על לא עוון בכפם, הודיו להגיש עירעורים לבית-הדין העליון, גם לאחר שהצליח לשכנע את השופט, כי יש להקל בעונש בגלל התיישנות העבירות, שנתססו מאוחר מאד, וכן בגלל עסקנותו הציבורית המבורכת של הנאשם, בשנותיו הקודמות. כספי כבר הפסיד אומנם בעירעור הראשון, שדן בקנס על הקצבת המדחס, אך עוד ידו נטויה לשחרר את לקוחו מעונש המאסר.

כימה לקבל את התפקיד, מופיעה בכפר כנוירה תמימה.

לאט לאט מתחילים בני הכפר להאמין ש" היא התגלמות מריה הקדושה עלי אדמות, ושיש בכוחה לחולל ניסים, מאמינים בה כבקדושה. הסיום הטבעי המתבקש מאליו לרעיון מעין זה הוא, שמדלגה אמנם תופיע כמדונה בתהלוכה, תיהפך לקדושה ומחור ללל ניסים, תשאיר את בני הכפר באמונתם ותחזור למקצועה בבית-הבנושה.

אולם סיום כזה היה קיצוני מדי לגבי איטליה הקתולית, שהיתה מחרימה מיד את הסרט האנטי דתי. משום כך הודבק לסרט המשך שהיצרנים עשו הכל כדי שייראה כי המשך מלאכותי. מדלגה אינה עוזרת כח בתפקידה, עומדת לברוח, מתגלה כונונה. ההמון, שרק לפני דקות ספורות האמין בה, רוגם אותה באבנים. במותה היא הופכת שוב לקדושה, נקברת בכנסייה.

כמות שהוא, מדלגה הוא סרט מויל דמעות, מצטיין במשחק טוב של מרתה

סרטים

שירת בראשית

היבשת האבודה (ארמון דוד, תל אביב; איטליה) — הוא סרט שזכה בהמ' לצת משרד החינוך והתרבות, כסרט המתאים במיוחד למטרות חינוכיות. אולם עובדה זו אינה צריכה להרתיע את חובבי הסרט הטוב מערוך סיור ביבשת האבודה, בעזרתם של הבמאי האיטלקי הנריקו גראס והצלם, הרוזן מריו קראמרי.

השניים, בלוחית צוות טכני של חמשה, שכרו ספינה מאלאית מיושנת, הפליגו לשרשרת האיים הקטנים המפוזרים בין בורניאו ליאווה. צלומי מסעם יצרו סרט תעודתי למחצה. הוא אינו סרט עלילה, מ' שום שאין בו כל עלילה מרכזית, ובמידה שמכניסים יוצרי הסרט את עצמם למסגרתו, הרי גם זה מיותר. אך הוא אינו סרט תעודתי במובן המלא של המלה, משום ש-

בנות, היבשת האבודה

לא תעודה, לא עלייה

תורן וג'ינו צ'רבי. לא היה חסר הרבה כדי שיהפוך לסרט קלאסי. אולם ההבדל הקטן הוא הקובע.

אטרקציה גדולה

צהלה בלאם ואנאם (אסתר, תל אביב; ארצות-הברית). עלולת אהבה בגילית בין רקדנית יפהפיה לחוזאי תמים, המת' רחשת בעיר ההימורים של ארצות-הברית, משמשת רק תירוץ לסידרת הופעות של גדולי הברונים האמריקאים, המצליחים ל' בדר גם על הבד.

פרנקי ליין, לנה הורן, הקומיקאי ג'רי לונה והזמרת קטנת-הקומה קרה חיליאמס, וכן עשרות כוכבים הוליוודיים ידועים, ה' מופיעים בתפקידים בני שנייה. הם האס' רקציה הגדולה.

סרט בידור מצטיין, לכל מי שאוהב ב' דור מסוג זה.

תדריך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ, ואשר העולם הזה ממליץ לראותם:

● **היבשת האבודה** (ארמון דוד, תל אביב). סרט תעודה מרהיב עין, על טקסים ופולחנים באיי בורנאו. מעניין ומ' אלה, מתאים לנוער. (ראה לעי.)

● **בעל רוע הזהב** (אוריון, תל אביב). פנץ סינטרה בורח מקלפס, אשה פסיכופטית וסמים משכרים. אל זרועותיה של קים נובך המקסימה. סרט לכל אלה החושבים להתחיל ביום מן המים להשתמש בסם משכר, ולוא גם לשם שעשוע. תסריט בינוני, משחק מצויין.

● **המדבר המתעורר** (אורה, חיפה). רמשי ורצוי המדבר בתפקיד כוכב, בסיפורי העלילה האמיתיים והמרתקים ביותר שהוקדמו אי פעם. סרטו של חלט דיסני. ● **האמיצים** (המרכז, תל אביב). סרט מלחמתי בריטי על פשיטה אל מאחורי קווי הגרמנים ברודוס. דירק בוגרט, אקים טמירוף.

● **אין אני מלאכים** (ירון, תל אביב). שני רוצחים ונוכל אחד משליטים קצת סדר באי הים. המפרי בוגרט, פטר יוסטינוב, אלדו ריי. משעשע מאד.

סוודרים וחליפות

אלסקו

ת"א רח' אלנבי 94

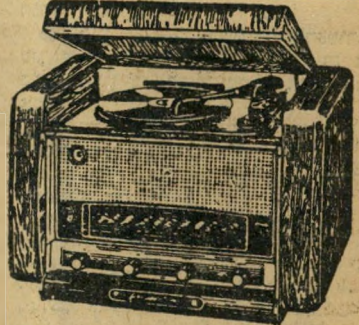
המנוי

אל נא תחכה לביקור הגובה —
סלק את המגיע ממך בהמחאה בדאר.

שתיהן ז'אנל...

אבל אחת מזכוכית והשניה עשויה קריסטל ... גם מקלטי הרדיו דומים אולם לאחר האזנה לתכנית באמצעות רדיו **שנידר** - בעל הצליל המעולה יאפשר לך להבחין ביתודותו ובטיבו.

רדיו שנידר

מפעלי רדיו קליפר בע"מ

תוכניות

הפיל הלבן משתולל

באולם בית'הלל בירושלים התכנסו ה' שבוע 250 גברים ונשים צעירים, שלטשו עיניים אל השולחנות שעל הבמה, שעליהם נערמו בלי סדר חפצים מחפצים שונים, מעפרונות ונרות ועד ליצירות אמנות ומק' לט רדיו. מעל לכל אלה התנוסס המיקרופון. היתה זו הקלטה ראשונה של הסידרה ה' חדשה הפיל הלבן, בה קיבל על עצמו דן בן'אמון לערוך מכירה פומבית מוקלטת ולהשיג בתמורה, מלבד כסף, תוכנית משע' שעת לשירור.

החפץ הראשון שהועמד למכירה על-ידי המארגן יורם רונן היה מצית 'ששוחחר בעזה', ועליו דמויותיהן של נערות לכו' שות בבגדיים. הכריז בן'אמון: 'מי שקונה את המצית, מקבל חינו גם קופסת גפרורים, כדי להדליק סיגריות!' המצית נרכש כ'2,5 ל"י על-ידי אחד הצופים.

פירוק הפלמ"ח והרדיו. מעורר מי' הצלחתו הראשונה, העמיד בן'אמון למכירה, בימים טרופיים, ששל אלה, פלטה חשמלית. 'אתם סטודנטים', פיתה בן'אמון את לקר' חותיו, 'ממילא אתם גרים בדירה שאינה שלכם. מה איכפת לכם? אני מוכר אותה עם החוט! ובמקרה שלא תפעל, אפשר לשים למטה עצים ונפט.' בלירה וחצי נג' אלה הפלטה מן הערימה.

מקלט הרדיו, שעליו הוכרה, היה 'משור' בח מאד! בעל שתי מנורות פיליפס! פירמה מצוינת! אומנם הן שרופות, אבל פירמה טובה מאד! כדי להמחיש את דבריו, תלש בן'אמון את קרבי הרדיו ממדף קופסתו, ניפנף לעיני הקהל הנהנה את המנורות ה' שרופות והסוללה הריקה. 'כשפירקו את הפלמ"ח, הסביר בן'אמון, 'פירקו גם את הרדיו הזה! מישורו מהקהל שאל: 'אפי' שר לשמוע את קול ישראל?' 'לא', השיב בן'אמון, 'זה הטוב! לא את קול ישראל ולא את ברטנוב מחקה את התנין'.

לאחר-מכן ניפנף בן'אמון לעיני הקהל בשתי חזיות, ממש כלוחם'שזורים המנפנף באדרתו האדומה. 'הרי שני סוודרים עם מחשפים! צעק. אחרי שהיענות היתה מעטה, הכריז: 'אני יודע שאין לכם דם לקנות את זה! אבל כדאי לכם. לא יזיק ל' בחור שאצלו בחור תהיה מונחת במקרה חזיה על הספה, ומישהו ייכנס ויראה את זה. כשנשאל, מדוע חזיה אחת יקרה מ' חברתה, הסביר בן'אמון: 'מפני שהיא שקופה!'

כרטיסי-חינם למוהל. הכובע ששימש את יצחק שמעוני, עורך שלושה בסירה אחת, בעמדו תחת החופה, נמכר גם הוא תוך שפע הסברים מצד הכרוז: 'תחת ה'

כרוז בן'אמון

'מקורקק, אבל מפירמה טובה!'

כובע הזה גדל הראש הכי מצחיק במדינה! הוא עשוי מכו משונה, ובמקרה שלא רוי' צים לחבוש אותו, אפשר לצחצח בו את הנעליים!'

מקורי לא פחות היה הפריט הבא: כרטיס זוגי להצגת מחזה רגיל בתיאטרון הקאמרי,

שממנו מקבל הקונה רק את אחד הכרטי' סים, בעוד שהשני נמסר מראש לנערה ש' שמה לא פורסם, כדי שתהיה בת'זוג לרוכש הכרטיס. 'וזה נערה אינטליגנטית ממשפחה טובה', שידל בן'אמון, 'בעלת קשרים, והעיקר — היא מוכנה להבין אתכם.' באותה שיטה נמכרו בזה אחר זה: • נעליים של חייל מצרי שנמצאו בסיני (אפשר לשים את זה בחור על הכופס. אבל מי שירצה לנעול אותן, יצטרך ללכת אתרונות!)

• כרטיס זוגי למסעדה הסינית בירי' לים, ספרי מוסיקה, תקליטים, מעטפות היום הראשון של מקומות שונים בסיני, בקבוק קוניאק, ציורים וטופס של יקוט הכובים.

הכנסות הערב: כערך 150 ל"י. הן יוק' דשו, לפי הצעת בן'אמון, לסטיפניה ש' חיתנה לסטודנט אשר יחבר דיסרטאציה על הנושא ההומור בישראל מימי הצהרת בלפור ועד ימינו.

גלים קצרים

הפינוי

קול ישראל השלים השבוע את מבצע פינוי סיני בגלי האתר, כאשר חזר לשעות השידור המקצועות שהיו נהוגות לפני ה' מבול. הקיצוץ האחרון הפחית מלוח'המשרד רים שלוש שעות, ובתוכן את התוכנית ה' ערבית שנוספה בשעת הלילה המאוחרת מדי יום ביומו... עורכי 'יומן ה' חדשות' מעיינים עתה בתוכנית נועזת לראיין את גדולי המדינאים בעולם ולהק' לים מפיהם הצהרות מדיניות אקסקלוסיביות כדוגמת גדולי השדרנים בארצות-הברית, ש' ראינויותיהם מצוטטות אחר-כך ברחבי העולם (וגם בישראל, כאשר הם מראיינים את דוד בן'גוריון). נסיון ראשון מסוג זה נעשה השבוע, כאשר נתבקשו כמה תחנות רדיו בעולם לספק לקול ישראל הצהרות סיכום לשנה האחרית החולפת מפי ראשי מדינות, שרים ומנהיגי מפלגות.

תדריך

תוכניות אלה, מתוך שידורי השבוע הבא, עשויות להיות מעניינות. שינויים אפשריים:

• **שלושה בסירה אחת** (יום ד': 9:30 קול ישראל) — פרט לסידרות ה' שאלות (ראה מסגרת), התבקש הצוות להס' ביר את הסיבות לבחירת מקצועות מוזרים. שלום רוזנפלד בחר בקריין רדיו, 'כי ה' מדע מלמד שכל גוף בעולם הוא רדיואק' טיבי, והקריין רוצה להיות אקטיבי ברדיו, וכן וזהו 'אפשרות יחידה לגבר לדבר מבלי שאשתו תתערב'. אמנון-אחי נעמי, שבחר לעצמו את המקצוע של נערת-קרקס ה' משמשת כדור חי שירים אותו מתותת, הסי' ביר כי זהו בעצם 'חיפוש אחרי מקום מגורים: לכל כדור יש כתובת'. גבריאל צפרוני בחר לצלם תינוקות, שמואל אלמוג — ליהפך למבקר ספרותי ודן-בן'אמון — לשוכן, המדבר בהברה פולנית מובהקת ו' המכריז כי 'לבחור דתי אני מחפש בחורה דתית'. כן מחברים אנשי הצוות 'דפים מיומן'. צפרוני חיבר דפים מיומנו של כלב בית (כלב מי שמסקרו?), רוזנפלד — דפים מיומנו של עסקן ציבורי ('יום א'). ב' ישיבה. קמתי ב'10 ואחרתי בכמה דקות'). אחינעמי — דפים מיומנו היה פסיכיאטר באו"ם ('למר האמרי-של ה' חלום-בלהות שגולדה זורקת בו אב''). אלמוג — יומנה של סטודנטית שנה רא' שונה, בן'אמון — יומנו של ילד בן תשע, ודן אלמגור — יומנה של אחת שעושה דיא' טה ('אם תרוו, אין זו אגדה!'). מלבד אלה, ישודר שיר חולה הנזלת של דן אלמגור, עם מוסיקה של פראנק פלג ('כי הנזלת / אינה אוזלת, / מנוחה גוזלת / לכל פו' זלת, / כי אף על פי שאף על פי / אף מחוצץ נשקף על פי, / אני לאפי ואפי לי / אם אין אפי לי, מי לי?'). פראנק פלג יוסיף עזר ואריאציות על הנושא עונה עונה, לר' חם שחרים, מעוף יתוש ומצעד חיילים: כן ישמע פלג קטעים מן האופרה כרמל, כשהם מנוגנים על פסנתר וצימבלו גם יחד, בעת ובעונה אחת.

• **בעד ונגד** (יום ה': 7:35 קול ישראל) — התיכוח יתנהל הפעם על בעייה שהציפה כמה מערכות עתוננים בארץ בגלי מכתבים: שערן-קיקי. חסיד הקמת השערן הוא סגן המנהל הכללי של משרד-הפנים זאב מליון. נגד סיבוב המחוג ידבר מומחה האקלים פרופסור דב אשבל.

מבחר הברקות מתוך התוכנית 'שלושה בסירה אחת', שתשודר ביום ד' השבוע גלים גבוהים

- **אלמוג:** סוציאליזם סיבירי סופו רע.
- **אחינעמי:** ספק סטליניסטים, ספק רובוטים.
- **צפרוני:** סמבטיון סנהאיסטי טוג ראשון.

ארה"ב

(ארצות הברית)

- **צפרוני:** אהבה רבה התלויה ב' דולאר.
- **אלמוג:** אני, רבותי, הבוס!
- **בן'אמון:** ארצות הבומבה (הא' טומית).
- **אחינעמי:** אוי, האמרשילד, בו' בהלה!

★ ★ ★

סידרת השאלות הבאה היא מתחום הספרות.

מה יותר דון-קישוטי מ דון-קישוט?

- **אלמוג:** מלחמתו של אדון אינ' דקס בטחנות האינופלציה.
- **בן'אמון:** אדון קישון.
- **רוזנפלד:** דון קישוט שתלה על סוסו רוסנינגה תחיי איזורי תנועה.
- **אחינעמי:** מי שתירגם את דון קישוט לאידוש.
- **צפרוני:** טחנת הרות בשכונת מונטיפיורי בירושלים (בה קיים מועדון של שורת המתנדבים).

מדוע הוא הלך בשדות?

- **צפרוני:** מפני שכולם הלכו ל' ערבות הנגב.
- **רוזנפלד:** נמאס לו לשבת ב' כסית.
- **בן'אמון:** כי אחרי הכל, הוא בשר ודם.
- **אחינעמי:** מפני שזה קיצור דרך לפאריס.

באיזה ספר ישנם יותר גי' בורים מאשר בספר-הטל' פונים?

- **בן'אמון:** בספר המחכים לסלפון.
- **רוזנפלד:** בספר-הביקורים של מנ' זר קתרינה.
- **אלמוג:** בספר החייבים לקפה ניצן.

למי לא צילצלו הפעמו' נים?

- **רוזנפלד:** למי שאין 'מצלצלים'.
- **צפרוני:** לשכונה שלנו, מוכרי' הנפט לא באים.
- **בן'אמון:** לבעלה הראשון של אינגריד ברגמן.

בסידרת השאלות שנקראה בשם פשט וחייג' נדרש הצוות למלא בתוכן חדש ראשיתיות מפורסמים, על-ידי מציאת מלים חדשות שיתאימו לראשי התיבות.

להד"ם

(לא היו דברים מעולם)

- **אחינעמי:** להבהרת המצב, דובר ממשלה.
- **רוזנפלד:** למה? התקציב דווקא מאוון.
- **אלמוג:** לישכת המודיעין דמוס' קבה.
- **מוזכ"ל** (מטה כללי)
- **אלמוג:** מנענע טוראים כמו לו' לבים.
- **צפרוני:** מה טובו כסאות ליש' ראל.
- **רוזנפלד:** מארגן טיולי כף לסיני.
- **אחינעמי:** משה טרם כילה לכבוש.

מו"מ

(משא ומתן)

- **אחינעמי:** מדברים או 'מדב' רים.

מו"ל

(מוציא לאור)

- **צפרוני:** מוהל שאבד לו ה'הא'.
- **בן'אמון:** מוצץ לשד (של סופ' רים).
- **אלמוג:** מוכה וקונה ליטרטורע.
- **אחינעמי:** מדפים ומחכה לר' חחים.

אש"ד

(אגד, שחר, דן)

- **אחינעמי:** אגודת שודדי דרכים.
- **רוזנפלד:** אירגון שתמיד דורש.
- **צפרוני:** אוטובוס שוקק דגים (מלוחים).
- **אלמוג:** אירגון שירות-דוב.

תיקון

(תשבי יתרץ קושיות ובעיות)

- **צפרוני:** טמבל יוצר קושיות וב' עיות.
- **בן'אמון:** תן יד, קח ושתוק.
- **אחינעמי:** תעלה, יהודים, קומר' ניסטים ואו"ם.
- **רוזנפלד:** תולדות יחסים קואלי' צייניים.

טסט"ר

(ברית הרפובליקות המועצתיות הסוצי' אליסטיות)

• **מאדם ועד הנה** (יום ה': 8: קול ישראל) — אם אומנם תשודר התוכנית (כבר שלוש פעמים הבטיח קול ישראל לשדרה, מבלי לקיים), הרי יסופר בה בנוסף מתוסכת על חייהם של השבטים האיטלאני' דיים הקדומים שנתגלו על-ידי המשלחת ה' מדעית הצרפתית, בראשותו של מאיר, במאה ה'19. שבטים אלה, שלא עמדו בשום קשר לציוויליזציה האנושית, הצליחו בכל זאת במקום שנכשל אפילו האו"ם: הם לא ניהלו מלחמה מימיהם, והצו 'לא תרצח' היה מקודש בעיניהם, הלכה למעשה. עורך התוכנית, הראשונה בסידרה, הוא יעקב בן'הרצל.

• **דאר צבאי 1005** (יום ו': 9:15 גלי' צה"ל) — בין הבקשות המיוחדות במינן שיתמלאו הפעם, נמצאת בקשתו של חייל

ששלח שיר וביקש לחבר לו מנגינה. ה' מלחין יוחנן זראי מילא את הבקשה. ל' בקשות אחרות, יופיע שחקן הבימה יוסף בנאי במערכון בטלפי הסלפון מאת אפרים קישון, שהוקלט ערב נסיעתו של השחקן להשתלמות בצרפת. יוסף ידן וחנה מרון יופיעו במיוחד בקטע מתוך חזק עם ה' רוח, וכן יושמע קטע בביצוע כוכב הקול' נוע הצרפתי טרנגול, לבקשתו של חבר' קיבוץ הרצה לפצות בדרך זו את חברי' למשק, שאותם מתח בהשמיעו את הבשורה כאילו עומד פרנגול לבקר בישראל.

• **המסך עולה** (יום ב': 8: קול ישראל) — המחזה המקורי אורח לא-קרוא, מאת יהודה האורח, יבוצע על-ידי מיכאל אלמו וצוות שחקני תיאטרון זירה, העומד להעלות מחזה זה על במת.

כדורגל

הכרעה בין אריות

בפתח תקוה רואים במפגשי הכדורגל הי גערכים בין שתי היריבות המקומיות, נובי והפועל, לא רק תחרות ספורטאית. המאבק בין השתיים משמש בעיני בני פתח תקוה כהתגלמות החדשה של המאבק מאז יסוד המושבה, בין הפועלים לבועים.

אולם מיפגש השנה הראשון סמן בקרבו יותר מתח מתמיד. הוא קיבל הפעם משמעות נוספת, אישית. מאחר שג'ק גיבונס, מאמנה הבריטי של נבחרת ישראל לשעבר, קיבל את אימונה של הפועל פתח תקוה ואילו את מכבי המוקדמת מאמן סגנו לשעבר, אליעזר שפיגל, הרי ההתמודדות בין הקבוצות נר אתה כהתמודדות בין שני המאמנים.

כשעלו שתי הקבוצות, השבת, להתמודדות מחודשת על מגרש הפועל בפתח תקוה, היו לשתייהן סיכויים כמעט שווים לזכות בנצחון.

ביקור בשני מיגרשים. כשעלו ה קבוצות על המגרש, מיהר שפיגל ללחוץ את ידו של גיבונס לשעבר, גיבונס. רק שבוע קודם לכן זכה שפיגל בנצחון אישי על מאמן הפועל תל אביב, איובנצ'יק היוגוסלבי, כשמכבי פתח תקוה ניצחה את הפועל 4:0. תוך ארבעים דקות, הלך והסתמן ניצחון אישי נוסף לזכות שפיגל.

המאבק, שהיה כמעט שקול, הוכרע בדקה 42, כשהשופט פרינר פסק בעיטת 11 מטר לזכות מכבי. עמיתו כרמלי ניגש לבעוט. בשבת הקודמת, כבש עמיתו את שער הפועל תל אביב בבעיטת 11 לפינה הימנית של שערו של חודורוב. ויטוקר, שוער הפועל פתח תקוה שידע על תכונותיו של עמיתו לבעוט לימין, זינק עם הבעיטה לפינה הימנית, אולם הכדור התגלגל בשקט למרכז, ולשער.

כעבור ארבעים דקות נוספות, כבש בן דוד של עמיתו, אמנון כרמלי, שער נוסף למכבי. נצחונה של מכבי היה ברור ומוצק. אולם פרינר השופט, שהרגיש בטויות השיפוט של עצמו, פסק בדקה האחרונה ממש, בעיטת 11 לזכות הפועל, שהקטינה

ראיתי מישחק כדורגל בלונדון והגעתי למסקנה כי גם אצלנו צריך להיות כמו אנגרים

מקום. לכל קבוצה יש אוהדים משלה, הם באים עם אקדחים ורעשנים, אבל לכל מבצע יפה — של איזה שחקן שלא יהיה — מוחאים כף כולם.

בשעת המשחק אף אחד לא פורץ בזעקות שמפחידות את כולם: „גרעינים! ארטיק!“ האנגלים לא אוהבים לאכול במגרש. הם אוהבים רק תה. ותה אי אפשר להביא למגרש. ראיתי שמוכרים גם בסנים וגרעינים, אבל אף אחד לא קונה. זה בטח מפני שלאנגלים לרוב אין שיניים, והם לא סוב לים בוטנים. כמו רד שיקלטון מטאנדרלנד, שבא לארץ בלי שיניים.

במקום זה האנגלים מתרכזים במשחק. מי שלא רגיל יכול להיבהל כשהוא שומע פתאום יריה, אבל זה רק לעודד את השחקנים. מה שהקהל לא עושה בכדי לעודד את השחקנים שלו! ראיתי זקנות ש' כושי עומדות על הרגליים, מסובכות בכל כוחן רעשנים עצומים.

תוך זה צריכים גם ללמוד איך שהא גלים מתנהגים אל השופט. שם אין התמר מרות אצל הקהל לאחר החלטות השופט. כולם נעמדים דום לפניו, יש אליו רספקט. שופט באנגליה לא פוחד משום דבר. ושופט הקו, הליינמן, הוא בדיוק כמו השופט הי ראשי.

היה מקרה ששופט לא ראה טוב והליינמן עשה סימן בדגל למכת עונשין של 11 מטר. השופט תיכף קיבל את ההחלטה. אצלנו היו הורגים אותו על המקום. מה שנכון הוא שלא רק הקהל שם איננו כמו הקהל אצלנו; גם השופטים הם אחרים. אם הכדור נשאר אצל שחקן שעשו לו פאול, לא עוצרים את המשחק. בכלל הם לא מצפצים רק בגלל זה שיש להם צפצה בפה.

★ ★ ★ צעקנו בעברית

תענוג ההסתכל במישחק כדורגל באנגליה. מה שטוב שם, שהם משחקים

חשבתי אולי יש פה זיוף, עד שקיבלתי עוד אחת.

רק עכשיו אפשר לגלות שזלמן קליאטו רץ שבועיים אחרי פנינה שתיסע, מפני שקיבל טלגרמה מאמריקה: „אל תבואו בלי גלור“. תשאלו את מי שאתם רוצים, כולם יגידו לכם את זה.

מי שלא היה עוד באנגליה, צריכים לש' לוח אותו לשם. וקודם כל צריכים לשלוח לשם את אלה שהולכים למשחקי כדורגל. יהיה שם הרבה מה ללמוד מהאנגלים. לאלה שלא יכולים עכשיו לנסוע כדאי ללמוד מ' מה שהם שומעים או קוראים בעתונות.

נתחיל מההתחלה. שבוע לפני המשחק, כל אחד מקבל הביתה טבלה עם שמות הקבוצות המתמודדות. זה כמו הנחשון אצלנו. אבל שם לא חשוב אם אתה רוצה לנחש או לא רוצה, אתה מוכרח לקבל רשימה כזאת הביתה. החלטנו ללכת ביום השבת למשחק, בין קבוצת טוטנהאם מלונ' דון, לקבוצת ברנלי.

טוטנהאם זה רובע' של יהודים. להגיע לשם זה לוקח שעות. לפני תחנות האוטו בוסים עמדו תורים של אלפים. כשבא אר' טובוס אף אחד לא נדחק ואף אחד לא צעק. כשהגענו אמר שיעלו עוד שני אנשים, עלו בדיוק שניים והשאר חיכו לאוטובוס הבא. אצלנו, כשאני אומר באוטובוס: אין מקום ורוצה לסגור את הדלת, חמישה עוד מטפ' סים על המדרגה ושניים עולים על הגג.

ההתחרות עמדה להתחיל בעוד זמן קצר, אבל אף אחד לא התעצבן. כשאיש אחד נדחק בכל זאת בתור, עבר את כולם ונכנס לאוטובוס, אז אמרו: „הוא בטח ממהר...“

★ ★ ★

איך הם משחקים

ל כה אוטובוס באנגליה יש שתי קר מות. בקומה הראשונה יושבים אלה ש' מעשנים ובקומה השניה אלה שמעשנים.

פעולת הטעיה מבצע שחקן מכבי פתח תקוה עמיתו כרמלי. תקוה יעקב ויטוקר. ויטוקר, שהוטעה, לא מנסה כלל לתפוס את כשהוא בועט את מכת 11 המטרים לשער של שוער הפועל פתח תקוה, החודר לשער הרחק ממנו. מכבי 9:1 ניצחה בתוצאה 2:1.

את התוצאה 1:2. זאת היתה התוצאה הסופית.

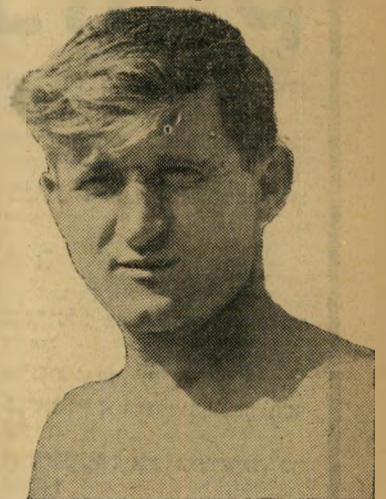
היה זה יום גדול לשחקני מכבי פתח תקוה, שכולם, כמעט ללא יוצא מהכלל, הציגו את מלוא יכולתם במגרש. בחזרי ההלבשה חגגו את הנצחון בצהלות ובבדיחות ובנשיקות וחביכוקים עם אוהדים נלהבים.

יותר מכולם צהל אלי האהובים (19) מגינה הגבוה והשחרר את הקבוצה. אלי, המשרת כחייל בחיל האוויר ושהוא למעשה תושב תל אביב, משחק זו הפעם הרביעית בלבד בקבוצה הראשונה של מכבי. לפני זה שיחק בקבוצת הנוער והמילואים של מכבי וב' קבוצת ג'וניע נייסים.

נוצר אלי כיצד, לפני שנה וחצי, כשהחליט להצטרף לקבוצת הפועל פתח תקוה, הופיע למגרש הקבוצה בשעת אימונים. „אורי קרני אמר לי בלול: תבא בערב ונדבר.“

אלי ניגש ממגרש הפועל למגרש מכבי פתח תקוה, התקבל מיד לאימונים, נשאר בקב' צה.

השבוע, יכול היה אורי קרני רק להצטרף על שלא התייחס בשעתו ביתר ענין לצעיר השחרר. כי אלי אהרונסון, ששמו באופן אישי על חלון הפועל בועז קאופמן, היה אחד הגורמים הישירים לשבירת שורת החלוצים של הפועל פתח תקוה.

מאת שייע גלאזר

ב יום הששי האחרון הלכתי לבקר אצל אחי חיים, שמשחק כדורגל בפועל תל אביב. זאת לא הפעם הראשונה שאני מבקר אצלו, ולא הייתי מספר את זה. אבל קרה לי שם משהו שאי אפשר לעבור עליו בשתיקה.

שיחקנו בקלפים. איך שאנחנו משחקים, נכנסים אייבי אפשטיין הבוס של הפועל תל אביב, והמאמן היוגוסלבי של הפועל, איובנצ'יק. אייבי רצה להציג אותי בפני איובנצ'יק ואמר: „זה שייע גלור והמפורסם שלנו“. אבל איובנצ'יק שמע עלי עוד ביוגוסלביה.

הוא אדם מאוד חביב. דיברנו קצת בגר' מנית ושיחקנו קלפים. עוד לא עזברים המשה רגעים והגיעה השעה 11, ואז אייבי אומר לאשתי ולי: „יש לי מכונה, בואו אקח אתכם הביתה“. אמרנו לו: „לא, תודה, יש לנו מכונה שלנו“.

המשכנו לשחק. אחרי שני רגעים אייבי אומר עוד פעם: „בואו, אני אקח אתכם במכונה שלי“ נע' לבנו נורא. מה זה? הוא לא מאמין שיכול להיות שיש לנו מכונה שלנו? אבל אחרי רגע התברר כל העסק. אייבי ואובנצ'יק בכלל לא באו אל אחי חיים לביקור. הם באו לעשות ביקורת אם הוא הולך לישון ב'11, ופשוט סילקו אותו משם כשהגיעה השעה שילך לישון.

נכון שזה לא נעים שאנשים זרים מגרשים אותך מהבית של האח שלך, אבל אם תשר' אלו אותי, זה דווקא בסדר. סוף סוף צריך ללמד כאן מה זה סדר. ואם מלמדים את השחקנים, למה שלא ילמדו גם קצת את הקהל.

★ ★ ★

אני נשאר בלונדון

ל פני שבועיים שיחקנו בגד מכבי נתניה בנתניה. כשעלתה הקבוצה המקור' מית על המגרש, כל הקהל קם על הרגליים ומחא כפיים. כשעלינו אנחנו, התחילו כולם לצעוק בדין, כאילו שהיינו קבוצה ממצרים שבהא לדפול את היהודים. מול שלא ורקו עלינו אבנים. לפני זה, בפתח תקוה, כשמכבי פתח תקוה הלכו להפסיד, נהיה פתאום שקט כזה על המגרש כאילו לפחות הרגנו להם את כל השחקנים.

חזרתי רק עכשיו מסיר קצר בעולם. בדרך חזרה מאמריקה, כשכל החברה ממכבי חזרו לארץ, עשיתי להם שלום בלונדון ואמרתי: „להתראות במכביה“. זה בטח הר' ג'ו' אותם נורא, אבל זה היה מגיע להם מפני שעוד בהונגריה אמרו כל ההברה: „אשתך לא תיסע לחוץ לארץ ואתה תחזור איננו“. התחלתי אז לשלוח טלגרמות לארץ. שאני חוזר כמו שניאור, ולא נוסע לאמריקה. התחילו לעוף טלגרמות לשם ובחזרה. כל החברה רצו לראות. בסוף קיבלתי טלגרמה מפנינה אשתי, באותיות לטיניות, אבל ב' מילים עבריות: „אני נוסעת.“

דיו.ב.ק.

אמונות

ציור

האדם במרכז

הגברת לפיק, המשתייכים למעמד הבינוני הצרפתי. האדון לפיק איננו אוהב עוד את הגברת לפיק. מיפנה סנטימנטלי זה חל לאחר הולדתו של ראש-גור, המתכנה כך בגלל שערך הגיגיו. את ההוצאות המכאיות ביותר של מאורע מעצב זה, חש ראש-גור על בשרו במשך כל המשעשעה שנות חייו.

סמוך לשנות החמש-עשרה, באופן מקרי לגמרי ובלא כוונה מוקדמת, נודע הדבר גם למר לפיק, אביו של ראש-גור. מר לפיק לא ידע עד לאותה שעה, החלה במערכה השניה של המחזה, שגם בנו אומלל כמוהו, ואף יותר ממנו עצמו. גילוי הלב של שני הם נשמע במתיחות ובהתענינות במשך כל אותה מערכה.

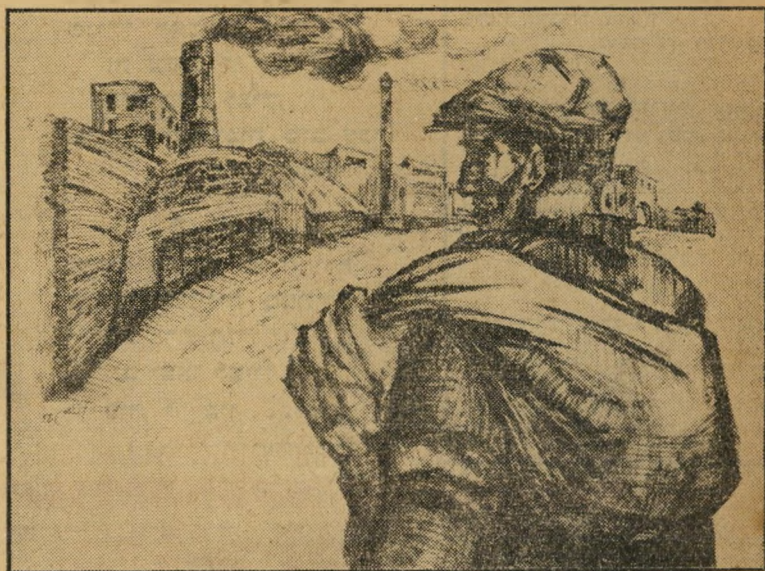
פרנסותה ראש-גור הוא מחזה טוב, אך איננו הצגה טובה. גם המערכה השניה הטובה בהצגה, אינה מכפרת על חוסר היתח ועל השעמום שבמרבית זמנה של ה"מערכה הראשונה".

אם כדאי היה להציג את פרנסותה ראש-גור וללכת לראותה, הרי היה זה בזכות משחק המצוין של שולמית פילין, בתפקיד הראשי הראשון בתיאטרון מקצועי.

לפני שבועה חודשים נעל משה ברנשטיין את תערוכתו באולם המוזיאון בתל-אביב. מרבית עבודותיו, בשחור-לבן ובצבע, עסקו קו או בנושאים ששורשיהם ורקעם היו נ"טועים אישם במורשת הגולה היהודית, ב"אירופה המזרחית. "אני חייב לצייר את ה"דברים האלה", אמר בנעילת תערוכתו, "עד שלא איצור יצירה גדולה, שתשחרר אותי ממועקת השואה. עלי לצייר אותם שוב ו"שוב, כדי שאיש לא ישכח את אשר עשו לנו".

השבוע, כשפתח את תערוכתו השניה ב"שנה זו בגלריה כ"ץ בתל-אביב, נראה היה שמועקת השואה החלה לעזוב את משה ברנשטיין הצייר. אמנם, לא היה זה שינוי ערכים כללי ומקיף, אך ב"32 העבודות ה"מוצגות בתערוכה, הסתמנה כבר ההליכה ב"דרך חדשה, שהסתעפה מפרשת הדרכים בה ניצב לפני פחות משנה.

כלי איזמים. דמות שחורה וגדולה ניצבת במרכז, "המעברה" אחת התמונות הבולטות בתערוכה. ברקע, בתי המעברה.

"ההולך לעבודה" של ברנשטיין

יותר גדול מהשיכון, מהמכונית, מהרחוב

ראש-גור שלה, הוא ממש אותו ילד מסכן ונהמד, שגיל רינאר רצה להציגו בפני רבבות אבות ואמהות. כאות אוהרה מפני ה"עלול להתרחש גם בביתם שלהם.

הדמית זקופה, ניצבת לתמונה, ומתחפפת אישם ליד הצוואר, הנושא עליו ראש עיף, מלא סבל. בתי המעברה צפופים, עקומים, נוטים זה אל זה ושחורים מאד — ממש כבתי מעברה.

מאחורי הקלעים

יובל-אור חזרת

אחותה של יובל אור חזרת אל התיאטרון הקאמרי, עם שובה של אורנה פורת מארצות-הברית. ההחלטה על להעלותו המחודשת של המחזה, שהיה בזמנו מחזה קופה מצליח, באה לאור מצבו הכלכלי ה"קשה של התיאטרון הקאמרי. ההצגה ה"גדולה, בלתי צפויה מראש, עלתה בגורלו של המחזה חמש, חמש באהל. שחקני ה"מחזה, שהוחתמו על חוזים חודשיים, מסתכר לים בכל שבוע באימה גדולה על לוח ה"הצגות החלוי מאחורי הקלעים. הסיבה: ה"נחלת התיאטרון קבעה שורה ארוכה של הצגות כפולות בעיר ומחוז לעיר. השחקנים נופלים מרגליהם ברוב עייפותם, אך והתוזה אינו מרשה להם להתנגד להחלטות ההנהלה בנדון. המאשרים היחידים: שחקנים מור"טים, שההסכם על הופעות נערך אתם לפי מספר ההצגות בהן ישתתפו. גלדיה חדשה נפתחה בתל-אביב. רחוב שלמה ה"מלך נפתחה גלריה זוטא בתצוגת עבודותי ה"ם של ששה ציירים צעירים, ופסלת צעירה אחת. הנושא המשותף לכל העבודות: ה"ילד... תפקיטם חדשים, בביצועה של התזמורת הפילהרמונית הישראלית יר"צאו לשוק באביב השנה. התזמורת חתמה על חוזה לחמש שנים עם חברת דקה וה"הקלטות הראשונות תערכנה לאחר הפסח. התזמורת תקליט בניצוחם של רפאל קוב"ליק, יוסף קריפס וגיאורג שולטי את הסימ"פוגיה הראשונה והרביעית של מנדלסון; עשר בלאדור וסרנאדה מאת דבויאק ואת הסימפוניות האפנו ויופיו של מוצרט.

ברנשטיין, ואחריו גם הצופה בעבודותיו, מגיעים למסקנה שבמרכז הכל — העולם, המדינה, העיר, הכפר, בית החרושת והרחוב — ניצב האדם. לכן מובן מאליו שבני ה"אדם המצויים בעבודותיו של ברנשטיין הם גדולים וגבוהים משכמם צפופים, מבתי ה"מעברה, מן המכונה ומן הרחוב הצר והלבן.

ברנשטיין, שהוא אחד הציירים הבודדים בישראל המתפרנסים על הציור לבד, מכחיש בהחלט השתייכותו לזרם מגמתי כל שהוא באמנות. "אני שונא איזמים", לדבריו, "אני מצייר כמו שאני מבין, רואה ומרגיש." — כך בדיוק נראים ציוריו, המצליחים ל"העביר לצופה תחושה של דחיפות.

אחרי התערוכה, עומד ברנשטיין לצאת לאיסליה ולצופת, על מנת להשתלם ולל"מוד. "אני מרגיש שאני זקוק לזה. הגעתי לנקודה כזו, שאני צריך לדעת יותר, על מנת להתקדם בעבודתי בציור."

תיאטרון

אזהרה להורים

פרנסותה ראש גור (תיאטרון זירה, מאת ז'יל רנא, במיו גבריאל דני) — הוצג בהצלחה רבה, במשך שנים אחדות, ב"קומדי פורסייט, בפאריס. זהו מחזה חינוכי, המיועד למתבגרים ולנוגות נשואים, הורים לילדים. הוא עוסק בבועיה הניצחית של חיי משפחה בלחיתקנים, ובילדיהם של ה"רים המקיימים חיי משפחה כאלה.

מאורע מעצב. ראש-גור (שולמית פילין) הוא בנם המסכן-מאד של האדון ו-

פרס של עשר לירות יוגרל בין פותרי תשבץ "העולם הזה" 1003

8		7	6		5		4	3	2	1
				11	10				9	
							14			13
	16	15								
	20		19				18			17
			24		23			22		21
						28		27		26
	30		29							25
		35		34		33		32		31
					40		39		38	
	41									
			46				44		43	
				50			49		48	
					53			52	51	
						55				54

6. מלת הכללה; 7. חמסין; 8. בידי מרשל; 11. "לגפן עירה"; 13. מדיף ריח; 14. נוטה לפשרות; 16. גבולנו במערב; 18. הוא נידף ברוח, מהקש; 19. מי שקבע "אם אין אני לי, מי לי"; 24. הבועה גרונית; 26. שאל; 28. ערובה; 30. בה עדיין שול-טות ארבע המעצמות; 32. מלת יוד-אות צברית; 34. אחד משבעת המי-נים; 36. עצוב; 37. אנייה קרבית; 39. עובד בית-קפה; 43. תערוכת ישראל; 45. בירה דוברת גרמנית; 46. הופך לקרח; 48. לוחמי חירות ישראל; 50. מכס; 52. קוסם; 53. מלת הברירה.

משטר של צמצום בצריכה; 29. ממלכה ערבית; 31. בית היין בראשון-לציון; 33. לבנה; 35. מלרע, אבל רק למטה; 38. שנא; 40. יצרני נע"ליים ידועים; 41. היום בעומר ה"מועד לנשואין; 42. סימן הרבות; 44. מאכל-ממתק מזרחי; 46. שמה הפרטי של שחקנית נובאק; 47. עיר צרפתית; 49. מדבר בסני; 50. טוב. באיטלקית; 51. אלומיניום; 53. עשר בשלישית; 54. מספר המצוות; 55. קומפריטיבי.

מאונך: 1. אחד מנשיאי ארצות-הברית במאה זו; 2. נרגז; 3. זולקן; 4. מורה הלכה; 5. גיבור שיקספירי;

אולפן לאנגלית

נפתח בביה"ס לשפות "קדימה", בן ייחודה 74, ת"א ללימוד מרוכז ומהיר למתחילים ולמתקדמים ע"י מורים מעולים מאנגליה, וכן נפתחים: (1) קורסים בעברית, אנגלית וצרפתית מכל דרגות הידיעות (שיחה, דקדוק, סגנון וכתב). (2) קבוצות מיוחדות באנגלית לתלמידי בתי-ספר (מתחילים ומתקדמים).

ההרשמה: מ"9—12 לפנה"צ, מ"4—9 בערב (פרט ליום ו')

(2) ՊԼՈՒՆ ԱՍԼՈՑ ԵԱԼԸ ԽԱՀԱՄ՝ ՓԱՌԱՅԱՔԱՆ ԷՈՂ ԿԻԼՄ ԱՐԵ՛ (Ջ) Ա.Լ. ՄՈՒՇԱ
ԱՎԱՅԱ: (1) ԱՐԴԱՐ ԱՓԼ ԵՄԵ. ԱՅ. ԱՃԵԼԱՆ՝ ԵԼ [ԱՏԱՐԱՄ ՁԵԼԼ ԼԵԼԱՐԱՅ՛]